

Johannes Inledning

Introduktion: Johannesevangeliet är ett litterärt mästerverk. Språket är nästan barnsligt enkelt, men blir ändå till vacker poesi med väldiga djup. Bokens tema finns angivet i Joh 20:31: ”Jesus är Guds Son.”

Jesus beskrivs i sju ”Jag är” följt av en beskrivning:

- Jag är livets bröd – Joh 6:35, 41, 48-51
- Jag är världens ljus – Joh 8:12; 9:5
- Jag är grinden för fåren – Joh 10:7, 9
- Jag är den gode Herden – Joh 10:11, 14
- Jag är uppståndelsen och livet – Joh 11:25
- Jag är vägen, sanningen och livet – Joh 14:4
- Jag är det sanna vinträdet – Joh 15:1, 5

Totalt finns det 45 ”Jag är” med och utan objekt i evangeliet.

Det finns sju stycken tecken, grekiska ”se-meion”, som hör samman med vem Jesus säger att han är:

- Vinundret bekräftar att han är det sanna vinträdet, se Joh 2:1-11.
- Helandet av kungens tjänares son bekräftar att Jesus är vägen, sanningen och livet. Medan kungen var på väg bekräftade hans tjänare sanningen att hans son var i livet, se Joh 4:46-54.

- Helandet av den lame vid Betesdadammen (som låg vid Fårporten) bekräftar att han är grinden för fåren, se Joh 5:1-18.
- Matundret för 5 000 bekräftar att han är livets bröd, se Joh 6:5-14.
- När Jesus går på vattnet bekräftar att han är den gode Herden som går med dem. Han beskyddar sin flock och leder dem på rätt väg. De känner igen honom och på en gång är de framme, se Joh 6:16-21.
- Helandet av den blindfödde mannen bekräftar att han är världens ljus, se Joh 9:1-7.
- Uppväckandet av Lasarus bekräftar att han är uppståndelsen och livet, se Joh 11:1-45.

Struktur:

1. Introduktion, kap 1.
2. Del 1 – Tecken för världen, kap 1-12.
3. Del 2 – Jesus visar sin härlighet för sina lärjungar, kap 13-20.
4. Epilog, kap 21

Genre: Evangelium.

Skrivet: Omkring år **85-90 e.Kr.**

Författare: **Johannes**, en av de tolv lärjungarna.

Evangeliet är skrivet omkring 50-55 år efter Jesu död och uppståndelse, vilket visar att Johannes var en av de yngre lärjungarna. Flera detaljer pekar på att han var den yngste. Han särbehandlas vid sista måltiden och får sitta närmast Jesus, se Joh 13:25. Han springer snabbare än Petrus till graven, se Joh 20:4, men låter Petrus gå in först, se Joh 20:6.

INTRODUKTION (1:1-1:18)

Jesus är hos Gud

¹ *[De första arton verserna skiljer sig från resten av Johannesevangeliet och består av flera väl strukturerade poetiska stilar; kiastiskt mönster och parallellism. Det är svårt att illustrera allt detta i en översättning, men rubrikerna följer det kiastiska mönstret där den första och sista delen tematiskt handlar om Jesus i himlen, den andra och näst sista om Johannes Döparens vittnesbörd. Vers 12-13 är den strukturella mittpunkten och förstärker huvudtemat: att Jesus blev människa för att den som tar emot honom ska kunna bli frälst.]*

I begynnelsen (före all tid) var Ordet [*gr. Logos, Jesus, se vers 14*],

och Ordet var hos (umgicks med, hade en nära relation med) Gud,

och Ordet var Gud (*gudomligt*).

² Han var i begynnelsen med Gud.

[Gud, grekiska "theos", nämns tre gånger i de två första verserna. Den första och sista med bestämd artikel men i obestämd form när det sägs att "ordet var Gud". Innebörden blir då att Ordet är gudomligt, dvs. äger Guds egenskaper; se Kol 1:15. Samtidigt är Ordet, Jesus, inte bara som Gud utan också fullt ut Gud, se Joh 10:30. Eftersom ingen människa kan förstå Gud i hans fullhet, begränsar han sig och möter människan i

Ordet för Mose på berget Sinai och senare i Ordet förkroppsligat i Sonen.]

³ Allting blev skapat genom honom, och utan honom blev ingenting som finns till skapat.

⁴ I honom var liv (*Guds överflödande liv, själva kärnan och meningen med livet, äkta liv*) och Livet [*Jesus*] var människornas ljus.

⁵ Och ljuset lyser i mörkret, för mörkret har ingen makt över det (*kan inte släcka, kontrollera eller ens förstå ljuset*).

Johannes Döparens vittnesbörd

⁶ Det kom en man, sänd från Gud (*som en representant, ambasadör*), hans namn var Johannes.

⁷ Han kom som ett vittne, för att vittna (*öppet lägga fram fakta, berätta*) om Ljuset [*Jesus*], för att alla skulle tro genom honom.

⁸ Självs var han inte Ljuset, men han kom för att vittna om Ljuset.

Jesus kom till världen

⁹ Det sanna Ljuset, som [*med ett stadigt, fast sken*] lyser in i varje människa (*upplyser andligt, ger klarhet*), kom till världen.

¹⁰ Han var i världen,

och världen var skapad genom honom,
men världen kände inte igen (*hade ingen personlig upplevelse av, ville inte veta av*) honom.

¹¹ Han kom till det (*och de*) som tillhörde honom [*hans domän, skapelse, värld*],

men de som var hans egna tog inte emot (*välkomnade inte*) honom.

Genom tro blir man Guds barn

¹² [*Vers 12 och 13 är kiasmens centrum och kärnan i Johannes budskap – genom tron på Jesus blir man ett Guds barn!*]

Men åt alla som (*ordagrant: ”men så många som”*) tog emot honom

gav han makt (*rätt*) att bli Guds barn,

åt dem som [*kontinuerligt*] tror (*förtröstar, förlitar sig*) på hans namn [*auktoriteten i Jesu namn*]. ¹³ Vilka är födda,

inte beroende på blodslinje [*tron ärvs inte från föräldrar*],

inte heller genom köttets (*fysisk*) vilja, [*goda gärningar etc.*]

inte heller genom någon människas (*en faders*) vilja [*ingen annan människa kan frälsa någon*],

utan genom Gud. [*De är födda av Gud.*]

Jesus kom till världen

¹⁴ Och Ordet (*gr. Logos*) blev kött (*människa; fick en jordisk kropp*)

och bodde (*tältade, ”tabernaklade”*) bland (*ibland*) oss

och vi såg (*observerade storögt med förundran*) hans härlighet (*ära, majestät*) – en härlighet som hos en enfödd (*unik*) [*en enda född son, dvs. den enfödde Sonen*] från (*nära intill*) Fadern – full av nåd (*oförtjänt favör*) och sanning.

Johannes Döparens vittnesbörd

¹⁵ Johannes [*Döparen*] vittnar (*lägger öppet fram fakta, berättar*) om honom, och ropar med hög röst och säger:

”Det var om honom jag sade: Han som kommer efter mig är över mig (*har högre rang*), eftersom han existerade före mig.”

Jesus är hos Gud

¹⁶ Genom hans fullhet (*överflöd*) [*Joh 1:14; Kol 1:19; 2:9*] har vi alla fått nåd och åter nåd (*gåva på gåva, välsignelse efter välsignelse*),
¹⁷ för lagen [*instruktionerna, se 2 Mos 19-40*] gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus den Smorde (*Messias, Kristus*) [*Guds utvalde, se Luk 23:35*].

[Det finns ingen motsättning mellan Mose och Jesus eller mellan ”lagen” och ”nåden och sanningen”. Gud förmedlar sin nåd genom dem båda. De är båda gåvor och blir ”gåva på gåva”. Det finns en fin koppling till 2 Mos 34:6-7 där frasen ”rik på nåd och sanning” används. Vid detta tillfälle visade Gud på ett konkret sätt sin nåd mot Mose och israeliterna genom att förnya sitt

förbund med en ny uppsättning stentavlor. Redan när lagen gavs var det i nåd! Johannes visar nu hur Jesus fullbordar det löftet som gavs där om "nåd mot tusenden". Jesus fullkomnar lagen, se Matt 5:17-18. Den som älskar Jesus följer också Guds instruktioner, se Joh 14:15.]

¹⁸ Ingen har någonsin sett Gud, men hans enfödde Son, som är jämställd med (vid hjärtat, bredvid) Fadern, har förklarat honom.

[Ordföljden i grekiskan inleds med Gud för att skapa eftertryck, ordagrant "Gud har ingen någonsin sett", se 2 Mos 33:20; 1 Joh 4:12; Joh 4:24. Uppenbarelsen i GT var aldrig fullständiga, se 2 Mos 33:23. Jesus har synliggjort Fadern. Han har undervisat och öppnat vår förståelse för Gud, se Kol 1:15.]

DEL 1 - TECKEN FÖR VÄRLDEN (1:19-12:50)

Den första veckan (1:19-2:11)

Dag 1 - Johannes Döparen (Matt 3:1-12; Mark 1:2-8; Luk 3:1-20)

¹⁹ *[Johannesevangeliet inleds ordagrant i grekiskan med orden "I begynnelsen". Senare i kapitlet används frasen "nästa dag" tre gånger för att kulminera med "tredje dagen", se Joh 1:29, 35, 43; 2:1. Johannes verkar göra en medveten anspelning till skapelseberättelsen i Första Moseboken och använder den som en mall, se 1 Mos 1. Här i vers 19 börjar i så fall*

första dagen, vilket är logiskt eftersom vers 29 uttryckligen säger att där börjar "nästa dag". Rubrikerna i detta stycke följer dagarna som formar en "första vecka". Den kulminerar med bröllopet i Kana, som i så fall skulle kunna motsvara Adam och Evas bröllop! Enligt rabbinisk tradition markerar Adams sömn, när Gud skapar Eva, att en natt passerar; se 1 Mos 1:19-24. Rabbinerna resonerar vidare att det då följaktligen är först på sjunde dagen han möter sin brud, och hon blir hans fru! I 1 Mos 2:24 finns en tydlig referens till äktenskap och bröllop.]

Här är vad Johannes svarade, när judarna sände präster och leviter från Jerusalem för att fråga honom: "Vem är du?"

²⁰ Han bekände (*berättade sanningen*) och försökte inte undvika sanningen utan sade öppet: "Jag är inte den Smorde (*Messias*)."

²¹ De frågade honom: "Så vem är du då? Är du Elia?"

Han sade: "Nej, det är jag inte."

"Är du Profeten?"

"Nej", svarade han.

²² Då sade de till honom: "Vem är du? Svara oss så att vi kan ge svar till dem som har sänt oss. Vad säger du om dig själv?"

²³ Han svarade med profeten Jesajas ord: "Jag är rösten av en som ropar högt i öknen: 'Förbered (*utjämna*) vägen' [Jes 40:3]."

²⁴ Några av de utsända var fariséer, ²⁵ de frågade honom: "Varför döper du om du varken är den Smorde (*Messias*), Elia eller Profeten?"

[Det fanns många typer av reningsdop på Jesu tid. Innan en pilgrim gick in i templet krävdes ett reningsbad. Prästerna hade också dagliga rituella reningsdop. Till skillnad från dessa återkommande dop är kanske proselytdopet det mest betydelsefulla. En hedning som konverterade till judendom döptes i vatten. När nu Johannes uppmanar judar att omvända sig och döpa sig, jämför han dessa judar med hedningar, i behov av omvändelse.]

²⁶ Johannes svarade på deras fråga och sade: ”Jag döper [*bara*] i vatten, men mitt ibland er står en ni inte känner. ²⁷ Han är den som kommer efter mig, jag är inte ens värdig att knyta upp remmen på hans sandal [*den lägsta sysslan som en slav utförde*].”

²⁸ Allt detta hände i Betania, på andra [*östra*] sidan av Jordan, där Johannes döpte.

[Betania betyder ”träldomshuset”, ”sorgens hus” och ”betryckets hus”. Johannes nämner två platser som heter Betania i sitt evangelium. Sex dagar före den sista påsken kommer Jesus till Betania strax öster om Jerusalem som var Martas, Marias och Lasarus hemby, se Joh 12:1. I både den inledande och avslutande ”heliga veckan” omnämns alltså ett Betania. Jesus börjar sin tjänst i Betania, på jordens lägsta punkt, underifrån som Guds lamm. Han avslutar sin tjänst i det andra Betania strax intill det högt

belägna Jerusalem, där han fullbordar den judiska förväntan på att gå ut ur trädromshuset, se 2 Mos 12.]

Dag 2 - Guds Lamm

(Matt 3:13-17; Mark 1:9-11; Luk 3:21-22)

²⁹ Nästa dag såg Johannes Jesus komma till honom, och han sade: ”Se, Guds Lamm, som utplånar (*själv lyfter upp och bär*) världens synd.

³⁰ Detta är mannen som jag talade om när jag sade: ’Efter mig kommer en man som är före mig (*har en högre rang än mig*), eftersom han existerade före mig.’ ³¹ Jag själv kände inte honom (*hade inte en klar förståelse över vem han var*), men för att han ska bli uppenbarad (*manifesterad*) för Israel kommer jag och döper i vatten.”

³² Johannes vittnade vidare och sade: ”Jag har sett Anden komma ner från himlen (*skyn*) som en duva, och bli kvar (*stanna*) över honom [*för att aldrig lämna honom*]. ³³ Jag kände inte honom (*förstod inte vem han var*), men han som sände mig för att döpa i vatten [*Gud själv*] sade till mig: ’Den som du ser Anden sänka sig och bli kvar över, han är den som döper i den helige Ande.’

³⁴ Jag har sett [*att det hände, jag såg det med egna ögon*] och jag har vittnat om att han är Guds Son.”

Dag 3 - de första lärjungarna

³⁵ Nästa dag stod Johannes [*Döparen*] där igen med två av sina lärjungar (*efterföljare, lärningar*). [*Andreas, Simon Petrus bror, se vers 40, och Johannes, evangeliets författare.*] ³⁶ När

han [*på avstånd*] fick se Jesus gå förbi sade han: ”Se, där är Guds Lamm.”

³⁷ De båda lärjungarna [*Andreas och Johannes, evangeliets författare*] hörde honom [*Johannes Döparen*] säga detta, och de följde Jesus. ³⁸ Jesus vände sig om, och när han såg att de följde honom, frågade han dem: ”Vad söker (önskar) ni?”

De sade: ”Rabbi, var bor du?” [*Det arameiska ordet*] Rabbi betyder lärare. [*Johannes förklarar judiska termer och uttryck för sina grekiska läsare, se Joh 1:41, 42; 9:7; 20:16. Även geografin förklaras, se Joh 6:1.*]

³⁹ Han sade till dem: ”Kom med och se.” Så de gick med honom och såg var han bodde, och var med honom den dagen. Det var omkring tionde timmen (*sent på eftermiddagen vid fyratiden*).

[Judisk tid räknades från klockan sex på morgonen då solen gick upp, medan romersk tid räknades från midnatt – på samma sätt som vi gör i dag. Tionde timmen är alltså fyra på eftermiddagen judisk tid, eller klockan tio på förmiddagen romersk tid. De övriga evangelierna använder med säkerhet judisk tid, och det är troligt att Johannes också gör det. Romersk tidräkning användes bara i officiella och juridiska dokument, annars räknades tiden från soluppgången. Dagens mitt markeras på romerska solur med VI, inte XII. De fem tidsangivelser som finns i Johannesevangeliet är: omkring tionde timmen, som nämns i denna vers; omkring sjätte

timmen, se Joh 4:6; exakt sjunde timmen, se Joh 4:52; omkring sju timmen, se Joh 19:14.]

⁴⁰ En av de två som hade hört vad Johannes [Döparen] sagt och följde Jesus var Andreas, Simon Petrus bror. ⁴¹ Han sökte och fann först sin egen bror Simon och sade till honom: "Vi har funnit (*upptäckt efter att ha sökt, börjat erfara*) Messias."

Det [hebreiska] ordet [Messias är en titel som] betyder "den Smorde" (Kristus).

[Både hebreiska "Mashiach" och grekiska "Christos", translittererat till Kristus, har samma betydelse. Johannes har för vana att förklara ord, namn och judiska begrepp. I nästa vers är det betydelsen av Petrus namn, se även Joh 4:9; 4:25; 6:1; 12:41; 19:31.]

⁴² Andreas tog sedan Simon [Petrus] till Jesus.

Medan Jesus tittade på (*in i, direkt på*) honom sade han: "Du är Simon, Johannes son, du ska heta Kefas" – det [arameiska] namnet betyder Petrus [*en liten sten*].

Dag 4 - fler lärjungar kallas

⁴³ Nästa dag ville Jesus gå till Galileen. [Troligen för att gå på bröllopet som det berättas om i Joh 2:1.] Han träffade Filippus [som senare blir en av de tolv lärjungarna] och Jesus sade till honom: "Följ mig." ⁴⁴ Filippus var från (*född i*) Betsaida, från samma stad som Andreas och Petrus.

⁴⁵ Filippus sökte upp Natanael och sade till honom: "Vi har sökt och funnit honom som Mose

har skrivit om i lagen och som profeterna har skrivit om – Jesus från Nasaret, Josefs [*adopterade*] son.”⁴⁶ Natanael sade till honom: ”Kan något gott komma från Nasaret?” [*Jesus föddes i Betlehem men växte upp i Nasaret i Galileen som var en illa ansedd stad.*]

Filippus svarade: ”Kom och se.”

⁴⁷ Jesus såg Natanael komma mot honom och sade om honom: ”Se, här är en sann israelit, i vilken det inte finns något svek (*falskhet*).”

[Natanael är ett hebreiskt namn som betyder ”Gud ger” eller ”Gåva från Gud”. Han kom från staden Kana i Galileen, se Joh 21:2. Jesus gör en jämförelse med Natanaels förfader Jakob. Namnet Jakob betyder: ”svindlare, en som ligger i bakhåll och attackerar”. Den ordagranna betydelsen är ”den som håller i hälen”, se 1 Mos 25:26. Namnet beskrev Jakobs karaktär innan Gud gav honom ett nytt namn – Israel, se 1 Mos 32:27-28. Namnet Israel har flera betydelser: ”att kämpa mot Gud” eller ”att Gud kämpar för oss”, ”att Gud regerar” eller ”att regera tillsammans med Gud”. Jakob fick i en dröm se en stege rest till himlen, se 1 Mos 28:10-17. Jesus är den stegen, vers 51.

Natanael är troligtvis samma person som lärjungen Bartolomeus. Det är inte ovanligt att man hade flera namn. Han nämns alltid i samband med Filippus, se Matt 10:3; Mark 3:18; Luk 6:14.]

⁴⁸ Natanael frågade honom: ”Hur känner du mig?” [*Hur vet du dessa saker om mig?*]

Jesus svarade honom: ”Innan Filippus kallade på dig, när du fortfarande satt under fikonsträdet, såg jag dig.”

[Fikonträdet är en bild på nationen Israel, se Jes 8:12-13. Att sitta under fikonsträdet var en rabbinsk bild på att be och studera Skriften. Ens eget fikonsträd syftar också på ens eget hem, se Mika 4:4; Sak 3:10. Fikonträdet med sina breda tjocka blad gav gott skydd mot solen. Något i Jesu svar måste ha gjort att Natanael gick från att vara en skeptiker till att bli en troende, se vers 49. Natanael, som sökt sig ner till Jordandalen för att lyssna på Johannes Döparens undervisning, var sannolikt bekant med den rabbinska undervisningen om bön som sade: ”Den som när han ber, inte ber för att Messias ska komma, har ännu inte bett.”]

⁴⁹ Natanael sade: ”Rabbi (lärare), Du är Guds Son, Du är Israels Kung!”

⁵⁰ Jesus svarade: ”Du tror (litar, förtröstar) på mig eftersom jag sade till dig, jag såg dig under fikonsträdet? Du ska få se större saker än detta.”

⁵¹ Sedan sade han till honom: ”Med all säkerhet (amen, amen) säger jag er, efter detta ska ni alla se himlen öppnas, och Guds änglar stiga upp och stiga ner över Människosonen.”

2

Dag 5 och 6 - vandrigen till Kana

[Jesus och lärjungarna går den två dagar långa vandrigen från Jordandalen till Galileen. Kana

var en oansenlig mindre stad strax norr om Nasaret.]

Dag 7 - bröllopet i Kana där det första tecknet sker

¹ På tredje dagen var det bröllop i Kana i Galileen, och Jesu mor var [redan] där.

² Jesus och hans lärjungar var också bjudna till bröllopet.

[Uttrycket "tredje dagen" syftar på olika saker beroende på utgångspunkt. I Joh 1:19-51 har totalt fyra dagar beskrivits. Dessa fyra dagar tillsammans med ytterligare tre gör att den tredje dagen fullbordar den "första veckan" med ett bröllop. För judiska läsare är uttrycket "den tredje dagen" också synonymt med tisdag, eftersom den judiska veckan börjar på söndag. Tisdag var den vanliga dagen för bröllop då och är det än i dag i Israel. Anledningen är att det är den enda dagen i skapelsen som Gud säger "det var gott" två gånger, se 1 Mos 1:9-13. Det är enligt den rabbiniska traditionen en extra välsignad dag att gå in i något nytt.

En judisk bröllopsfest på Jesu tid hade många gäster och varade upp till en vecka. Bruden eller brudgummen var antagligen släkt med Maria, eftersom det antyds att hon redan var där och hjälpte till med förberedelserna. Jesus kommer tillsammans med sina lärjungar, hittills sex stycken. Den senaste är Natanael som var just från staden Kana, se Joh 21:2.

Johannesevangeliet har flera olika parallella teman. Här börjar en sektion på två kapitel som också avslutas i Kana med det andra tecknet där kungens tjänares son blir helad, se Joh 4:46.]

³ När vinet tog slut sade Jesu mor till Jesus: ”De har inget vin.” *[Om vinet skulle ta slut skulle det vara en stor skam för brudens familj. Det kunde till och med bli rättsliga följder. I det bindande kontrakt som skrevs vid trolovningen specificerades alla åtagandena vid bröllopfesten, och konsekvenserna om de inte uppfylldes. Flera viktiga moment under vigselakten bestod i att en bågare med vin lyftes upp och välsignelser uttalades, och om vinet tog slut skulle inte bröllopsceremonin kunnat slutföras.]*

⁴ Jesus sade till henne: ”Kvinna *[inte ett hårt tilltal, utan fyllt med respekt och ömhet]*, vad har det att göra med dig och mig, min tid *(att agera)* har ännu inte kommit.”

⁵ Hans mor sade till tjänarna: ”Vad han än säger, gör det.” ⁶ Där stod sex stenkrukor för vattnet som användes till judarnas reningsceremonier. Varje kärl rymde omkring hundra liter *(två till tre bat-mått)*.

⁷ Jesus sade till tjänarna: ”Fyll upp krukorna med vatten”, och de fyllde dem till brädden. *[Totalt omkring sexhundra liter.]* ⁸ Sedan sade han till dem: ”Ös nu upp och ta det till bröllopsvärdens *(den som ansvarar för festen)*”, och de gjorde det.

⁹ Bröllopsvärdens smakade på vattnet som nu hade blivit till vin. Han visste inte varifrån

det kom, men det gjorde tjänarna som öst upp vattnet. Då kallade han på brudgummen ¹⁰ och sade till honom: ”Alla andra serverar först det bästa vinet, och när gästerna börjar bli druckna serverar de det sämre, men du har sparat det bästa vinet tills nu!” *[I den judiska kulturen var vin en viktig del av firandet, men eftersom fylleri var något skamligt, så blandades vinet ofta ut med vatten för att minska alkoholhalten.]*

¹¹ Detta var det första av de tecken (*mirakel som bekräftar Guds karaktär*) som Jesus gjorde i Kana i Galileen och han uppenbarade sin härlighet (*storhet, makt*), och hans lärjungar trodde på honom.

[Det grekiska ordet för tecken, ”semeion”, fokuserar mer på symboliken bakom undret än själva undret i sig:

- *Vin är en symbol för glädje och fest – evangeliet är det glada budskapet!*
- *Det första tecknet Mose gör är att förvandla vatten till blod, se 2 Mos 7:20. Jesu första tecken är att förvandla vatten till vin.*
- *Att det var just sex stenkrukor, som användes för att man skulle bli rituellt ren enligt lagen, är inte heller en slump. Talet sex står för något som är ofullkomligt och ofullbordat. Jesus fullkomnar och fullbordar lagen, se Matt 5:17*
- *Sexhundra liter är mycket även för en stor fest vilket speglar Guds överflödande karaktär.*
- *Bröllopsvärderna, som kan symbolisera de laglärdade och fariséerna, misskötte sin uppgift. Han borde känt till att vinet höll på att ta slut.*

- Ingen av festens huvudpersoner såg undret. De som såg det och växte i tro var bara tjänarna, lärjungarna och Jesu mor – de i världens ögon obetydliga.

Rent praktiskt blir också Jesu karaktär tydlig. Han räddar familjen ur en besvärlig situation. Han involverar också tjänarna i undret, men de behöver inte göra något svårt, bara hålla upp vatten.]

Templet rensas

(Matt 21:12-17; Mark 11:15-19; Luk 19:45-48)

¹² Efter detta [bröllopet], gick han ned till Kapernaum med sin mor, sina bröder och sina lärjungar, och stannade där bara några dagar. ¹³ [Det var vår och] Judarnas påskhögtid närmade sig. Jesus gick upp till Jerusalem. ¹⁴ I templet [tempelförgården] såg (upptäckte, fann) han dem som satt och sålde oxar, får och duvor, och andra som växlade valutor.

[De flesta romerska mynten hade en bild av kejsaren inpräntat. Dessa mynt ansågs inte rena och mot höga avgifter växlades de in till godkända judiska eller feniciska mynt utan avgudabilder.]

¹⁵ Då gjorde han en piska av repstumpar [an-tagligen från tömmar och tyglar från oxarna] och drev ut dem alla ur templet med deras får och oxar. Han slog ut växlarnas pengar och välte omkull deras bord. ¹⁶ Till dem som sålde duvor sade han: ”Ta bort allt det här! Gör inte

min Faders hus till en marknadsplats.” ¹⁷ Hans lärjungar kom ihåg att det var skrivet [*Ps 69:10*]: ”Jag förtärs av intensiv kärlek (*iver, nitälskan, avundsjuka*) för ditt hus.”

¹⁸ Då tog judarna [*de religiösa ledarna i Jerusalem*] till orda och sade: ”Vilket tecken (*mirakel*) kan du göra som bevisar att du har rätt att göra allt detta?”

¹⁹ Jesus svarade: ”Riv ner (*lösgör*) detta tempel (*det allra heligaste, Guds boning*), så ska jag resa upp det igen på tre dagar.”

²⁰ Då sade judarna: ”Det tog fyrtiosex år att bygga (*renovera*) detta tempel [*och ombyggnaden var ännu inte klar*], och du ska resa upp det på tre dagar?” ²¹ Men templet (*den plats där Gud bor*) han talade om var hans kropp.

[Det första templet byggdes 953 f.Kr. av Salomo. Det förstördes av babylonerna 586 f.Kr. då judarna fördes bort i fångenskap. Sjuttio år senare byggdes det andra templet. Herodes den store påbörjade en omfattande renovering och expanderingsarbete 19 f.Kr. När Jesus nu besökte templet hade arbetet pågått i 46 år, men det blev inte klart förrän 63 e.Kr, bara sju år innan templet förstördes 70 e.Kr.

Dessa tre verser använder det grekiska ordet ”naos” för tempel. Det syftar på den platsen där Gud bor. I templet var det den innersta gården och det allra heligaste, men Jesus använder också ordet om sig själv – Jesus är Guds Son.]

²² När han var uppstånden från de döda, kom hans lärjungar ihåg att han sagt detta, och de trodde (*lutade sig mot, förlitade sig på*) Skriften och de ord Jesus hade sagt.

²³ Under påskhögtiden [*som pågick under åtta dagar*] i Jerusalem [*då stora skaror var i staden*] började många tro på [*och följa*] honom när de såg de tecken (*mirakler, under*) han gjorde.

²⁴ Men själv anförtrodde sig inte Jesus åt dem [*på samma sätt som han gjorde med sina lärjungar från Galileen*], eftersom han kände dem alla. [*Jesus såg igenom denna kortvariga ytliga tro som bara berodde på de tecken han gjorde. Det är när tron provas den kan visa sig vara äkta, se 1 Tim 3:6, 10.*] ²⁵ Han behövde inte någon människas vittnesmål för att bevisa den [*bedrägliga*] mänskliga naturen, för han visste själv vad som fanns i människan. [*Han känner alla tankar och människors hjärtan, se 1 Sam 16:7.*]

3

Jesus samtalar med Nikodemus

¹ Bland fariséerna [*i Jerusalem där Jesus och lärjungarna befann sig*] fanns en man som hette Nikodemus, en ledare bland judarna. [*Hans namn betyder ordagrant "en som segrar". Han var en av de 71 medlemmarna i Stora rådet, Sanhedrin, som var det högsta juridiska beslutsfattande organet bland judarna.*] ² På natten kom han till Jesus.

[Kanske kom han på natten för att inte bli sedd tillsammans med Jesus, eller så var det för att få mer tid med Jesus. Det kan även bildligt tala om att han var bekymrad, dvs. ”i en mörk stund”. Inom judendomen är natten också förknippad med reflektion och kunskap, se Ps 19:3. Vi vet att detta samtal måste ha berört Nikodemus. Han är senare med och tar hand om Jesu kropp, se Joh 19:38-42. En lärjunge tillbringade all tid med sin lärare, så Jesu lärjungar var troligen också med. Samtalet måste ha etsat sig fast i den unge Johannes minne eftersom han tar med det här i sitt evangelium.]

Är du mer än en god lärare?

Nikodemus [*inleder dialogen med Jesus och*] sade: ”Rabbi (*min lärare*), vi vet (*har förstått eftersom vi sett allt du gjort*) att du är sänd från Gud som en lärare, för ingen kan göra dessa tecken (*under, mirakler*) som du gör, om inte Gud är med honom.”

³ [*Nikodemus använde frasen ”vi” men*] Jesus svarade honom [*och blir personlig*]:

”Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag dig:

Om en människa inte är född på nytt (*från ovan*) kan hon inte se (*ha en klar förståelse av*) Guds rike.”

Hur blir man född på nytt?

⁴ Nikodemus svarade: ”Hur kan en människa födas när han är en gammal (*gråhårig*) man? Man kan väl inte komma in i sin mors mage och födas igen, eller hur [*det är ju omöjligt*]?”

⁵ Jesus svarade:

”Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag dig:

Om inte en människa har blivit född av vatten och (*det vill säga*) Ande (*vind*),

kan hon inte komma in i Guds rike.

[Ibland har 'vatten' tolkats som en referens till vattendopet eller den naturliga födseln, men det är inte troligt. I samtalet med Nikodemus väger Skriftens egna definitioner av 'vatten och ande' tungt. Jesus tillrättavisar Nikodemus just för att han inte ser de sambanden, se vers 10. Vatten och ande används synonymt i Jes 44:3. Samma parallell finns även i Hes 36:25-27 där vattnet också symboliserar en andlig förnyelse – Gud ska tvätta Israels folk rena och ge dem ett nytt hjärta och fylla dem med sin ande. I nästa kapitel finns kopplingen mellan ande och vind, se Hes 37:9. Det stämmer överens med parallellerna i vers 3, 7 och 8. I nästa kapitel används vatten också som en bild på andligt liv, se Joh 4:13.]

⁶ Det som är fött av kött (*mänsklig natur*) är kött, och det som är fött av Anden är ande.

⁷ Var inte förvånad (*börja inte spekulera på ett omoget sätt*) över att jag [*bokstavligen*] sade:

'Ni alla [*du Nikodemus, ni fariséer och judar, ja alla människor*] måste födas på nytt (*från ovan*).'

⁸ Vinden (*anden*) blåser vart den vill och du hör dess sus (*röst, ton*),

men du vet inte varifrån den kommer eller vart den är på väg.

På samma sätt är det med alla som är födda av Anden."

[Det grekiska ordet "pneuma" betyder både vind och ande. Jesus använder ordets dubbla betydelse i en liknelse där ett naturligt fenomen illustrerar en andlig verklighet. På samma sätt som vi inte kan se eller kontrollera vinden, kan vi ändå se dess verkningar och höra den. Nikodemus verkade ha tolkat det Jesus sade på ett rent fysiskt plan.]

Hur kan detta ske?

⁹ Nikodemus svarade genom att fråga: "Hur kan allt detta ske?"

¹⁰ Jesus svarade och sade:

"Du är Israels lärare och förstår inte (*har ingen personlig erfarenhet av*) detta?"

[Nikodemus, som var en av de främsta lärarna i Skriften, borde känt till och förstått Gamla testamentets profetior om Frälsaren, t.ex. Jes 44:3-5; Hes 37:9-10.]

11 Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag dig [Nikodemus]:

Vi talar om det vi vet (*har en klar förståelse av*)
och vi vittnar om det vi sett (*och prövat*),
men ändå tar ni [*judiska ledare*] inte emot våra
bevis (*vittnesbörd*).

[I detta svar växlar svaret från 'jag' till 'vi' för att sedan gå tillbaka till 'mig' i nästa vers. Utifrån sammanhanget kan 'vi' syfta på 'jag och profeterna', 'jag och den helige Ande', 'jag och lärjungarna här' eller kanske refererar det till 'vi lärare' se vers 1 och 10. Oavsett syftningen är det Jesus som vet, ser och vittnar!]

Gud gav sin Son till världen

12 [Vers 12-18 formar en kiasm. Ordet tro återkommer flera gånger. Det ramar in hela stycket, se vers 12 och 18. Det återkommer också som en inre ram i vers 15 och 16b kring huvudbudskapet i vers 16a. I den andra nivån nämns Människosonen och 'sin son', se vers 14 och 17.]

Om ni inte tror på mig när jag berättar om det som hänt här och nu på jorden,

hur ska ni då tro (*lita på*) mig när jag berättar om det som händer i himlen?

13 Ingen har någonsin stigit upp till himlen,
förutom han som steg ner från himlen –
Människosonen, som är (*har sitt hem*) i himlen.

14 På samma sätt som Mose reste upp (*lyfte upp*) ormen i öknen [*på en påle, se 4 Mos 21:8-9*],

så är det nödvändigt att Människosonen blir upprest [*på ett kors och bli upplyft till himlen*],

15 så att var och en som tror (*lutar sig mot, förlitar sig*) på honom

väljer att få evigt liv.

16 För så mycket älskade (*så högt värdesatte*) Gud världen att han gav sin ende Son,

för att var och en som tror på honom

inte ska gå under (*vara förlorade*), utan ha evigt liv.

17 För Gud sände inte sin son för att döma (*straffa, förkasta*) världen,

utan för att världen genom honom skulle bli frälst (*räddad, helad, befriad, tryggt, bevarad*).

18 Den som tror (*lutar sig mot, förlitar sig*) på honom är inte dömd (*straffad, förkastad*), men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte har trott på Guds ende Son.

[Försoningen på korset illustreras genom kopparormen med en för Nikodemus välkänd händelse i slutet på israeliternas ökenvandring från 4 Mos 21. Tidigare generationer hade klagat, men nu används ett grövre ord för att klaga och folket säger rent ut att de är trötta på 'denna eländiga manna' som Gud försåg dem med, se vers 5. Man gör uppror och ifrågasätter varför

Gud och Mose har fört dem från Egypten för att dö i öknen. Israeliternas beskydd försvinner och giftiga ormar dyker upp i lägret.

När Jesus undervisar om bön i Luk 11:11, tar han just en liknelse om att inte ens en ond far skulle ge sin son en orm om han bad om en fisk att äta. Israeliterna ville inte längre ha med Gud att göra, och han svarade på deras bön. Kopplingen till den gamle ormen, Satan själv, är tydlig i de ormar som letar sig in i tätlägret och dödar folket. Den som väljer bort Gud får i stället Satan som sin Herre. Folket besinnar sig och erkänner sin synd i vers 7: 'Vi syndade när vi klandrade Herren och dig. Be till Herren att han tar bort ormarna från oss.' I samtalet med Nikodemus liknas synden vid dessa giftormar. Synden finns inte bara omkring oss, den har också bitit oss alla. På samma sätt som kopparormen fästes upp i öknen gjordes Jesus till synd och bar den på korset, men den som ser upp på honom i tro blir frälst, se Joh 6:40.]

Ljuset har kommit

¹⁹ [I följande stycke, vers 19-21, återkommer tre liknande fraser med 'ljuset' och verbet 'komma' som ramar in och förstärker budskapet. Ljuset har kommit och människan har fått ett val: att komma till ljuset eller att inte komma till det.]

Detta är grunden (orsaken) till domen:

Ljuset har kommit till världen,
men människorna älskade mörkret mer än
ljuset

eftersom deras handlingar var onda (*förgiftade, destruktiva*).

²⁰ För alla som gör onda handlingar (*vanemässigt lever i ondskan*) hatar (*avskyr*) ljuset,

de kommer inte till ljuset för där kommer deras gärningar (*aktiviteter, sätt att leva*) att avslöjas.

²¹ Men den som handlar efter sanningen (*har valt att ständigt leva i sanningen*),

kommer till ljuset, för att det ska bli uppenbart att hans gärningar är gjorda i Gud (*gudomliga, gjorda med Guds hjälp*).”

Johannes Döparen upphöjer Jesus

²² [*Jesus och lärjungarna har varit i Jerusalem under påsken, se Joh 2:23. I föregående stycke beskrevs mötet med Nikodemus som skedde där, se vers 1-21. Efter påsken vandrar Jesus och lärjungarna runt i Judéen.*]

Sedan gick Jesus och hans lärjungar till den judiska landsbygden [*Judéen*], där han blev kvar (*tillbringade tid*) med dem och döpte.

²³ Johannes [*Döparen*] döpte också i Ainon, nära Salim [*halvvägs mellan Galileen och Döda havet*], för där fanns mycket vatten. Människor kom ständigt dit för att döpa sig. ²⁴ Johannes hade nämligen ännu inte blivit kastad i fängelse. [*Matt 14:3-4; Mark 1:14; Luk 3:19-20*]

²⁵ Nu (*därför*) uppstod en diskussion mellan Johannes lärjungar och en jude om den ceremoniella reningen. ²⁶ De kom till Johannes och sade: ”Rabbi, mannen som var hos dig på andra sidan Jordan och som du vittnade om, han döper och alla flockas kring honom.”

²⁷ Johannes [*Döparen*] svarade: ”En människa kan inte ta emot någonting, om det inte ges honom från himlen. ²⁸ Ni kan själva intyga att jag har sagt, jag är inte den Smorde (*Mesias*), men jag är sänd framför (*innan, som en banbrytare för*) honom. ²⁹ Den som har bruden är brudgummen, men brudgummens vän [*Johannes Döparen*] som står där och hör honom, gläder sig stort (*ordagrant 'med lycka'*) när han hör brudgummens röst. Detta är nu min glädje som nu har blivit fulländad. ³⁰ Det är nödvändigt att han måste bli större (*viktigare, växa sig stor*), medan jag blir mindre.”

³¹ [*Den sista delen, vers 31-36, kan vara en fortsättning på Johannes Döparens svar eller en sammanfattande kommentar av evangelisten med slutsatserna från berättelserna om Nikodemus och Johannes Döparen.*]

Han som kommer från ovan är över alla (*är störst, har högsta rang*), den som kommer från jorden tillhör jorden, och talar från jorden (*talar från ett världsligt perspektiv, i jordiska termer*). Han som är från himlen är över alla. ³² Vad

han har sett och hört vittnar han om, ändå tar ingen emot vad han säger (*hans vittnesbörd*). [*Människor i allmänhet förkastade Jesu budskap.*] ³³ Men den som tar emot hans vittnesbörd bekräftar att Gud är sann (*älskar sanningen och talar alltid sanning, kan inte ljuga*). ³⁴ För den som Gud har sänt talar ord från Gud [*grekiska ordet "rhema", specifika ord levandegjorda av den helige Ande*], Gud ger inte honom sin Ande i ett begränsat mått [*utan överflödande, obegränsat*].

³⁵ Fadern älskar Sonen och har gett allt i hans hand (*auktoritet*). ³⁶ Den som tror på (*lutar sig mot, förlitar sig på*) Sonen har evigt liv (*äger nu Guds överflödande liv, själva kärnan och meningen med livet, äkta liv*). Men den som inte söker (*lyder, tror på*) Sonen får aldrig se (*uppleva*) livet, utan förblir under Guds straffdom [*Guds vrede mot synden*].

4

Jesus lämnar Judéen

¹ När Herren nu fick reda på (*blev medveten om*) att fariséerna hade hört [*nått av nyheten*] att han vann och döpte fler lärjungar än Johannes [*Döparen*] ² – men det var inte Jesus själv som döpte utan hans lärjungar - ³ lämnade han Judéen och återvände till Galileen.

Kvinnan vid Sykars brunn

Jesus samtalar med en samarisk kvinna

⁴ *[De flesta judar valde att gå en omväg runt Samarien på grund av konflikten mellan judar och samarier som funnits i århundraden. Orsaken var att på 700-talet f.Kr. ockuperade assyrierna detta område och förde bort de flesta judar som bodde där. Man tvångsförflyttade sedan olika hedniska folkslag dit och det blandfolk som uppstod mellan de kvarvarande judarna och dessa folk kallades samarier. När templet i Jerusalem byggdes upp igen 538 f.Kr. tilläts inte samarierna delta eftersom de beblandat sig med andra folk, se Esra 4. Då byggde man sitt eget tempel på berget Gerizim ca 425 f.Kr.*

Olika utspel från båda sidor gjorde att hatet mot varandra växte. Hundrafemtio år innan Jesus kommer till staden Sykar, jämnade den judiska kungen samariernas tempel med marken och lät den dagen bli en helgdag. Drygt tjugo år innan Jesus kommer dit hade samarier strött ut döda ben i templet i Jerusalem under påskfirandet, och på så vis orenat de judiska prästerna så att de inte kunde tjäna.]

Det var nödvändigt *[för att uppfylla Guds plan]* att Jesus passerade igenom Samarien. ⁵ Därför kom han till en stad i Samarien som kallades Sykar, nära det fält som Jakob gav åt sin son Josef. *[Josef begravdes nära Shekem, se Jos 24:32.]* ⁶ Där fanns Jakobs brunn *[drygt en kilometer utanför staden]*. Trött efter fotvandringen satte sig Jesus ner vid brunnen. Det var omkring sjätte timmen *(mitt på dagen)*. *[Judisk tid räknades*

från soluppgången klockan sex på morgonen.]

⁷ Då kom en samarisk kvinna för att hämta vatten. *[Antagligen valde hon den ovanliga tiden då solen brände som värst för att slippa möta någon där. Helt oväntat och mot alla kulturella traditioner inleder Jesus ett samtal.]* Jesus sade till henne: ”Kan du ge mig lite vatten?” ⁸ Hans lärjungar hade gått in i staden för att köpa mat.

⁹ Den samariska kvinnan sade till honom: ”Hur kan du som är jude fråga mig som är en samarisk kvinna om vatten?” Judarna ville inte ha något med samarierna att göra. *[Jesus går emot flera religiösa och kulturella regler här. Män talade inte med kvinnor, och särskilt inte en kvinna med hennes rykte, se vers 17-18. Att dessutom dricka ur ett ”samariskt kärl” ansågs som något orent av judarna.]*

¹⁰ Jesus svarade henne: ”Om du kände till *(hade en klar förståelse av)* Guds fria gåva och vem det är som säger till dig, ge mig något att dricka, skulle du i stället ha frågat honom och han hade gett dig levande *(färskt, flödande)* vatten.”

¹¹ Kvinnan sade till honom: ”Herre, du har inget att hämta upp det med *[rep och hink]* och brunnen är djup, så varifrån kommer detta levande vatten? ¹² Är du större än vår fader *(förfader)* Jakob? Han gav oss den här brunnen och drack själv från den, och så gjorde också hans söner och boskap.”

¹³ Jesus svarade henne: ”Alla som dricker av detta vatten blir törstiga igen. ¹⁴ Men den som har druckit av det vatten som jag ger ska

aldrig, nej aldrig, bli törstig igen. Det vatten jag ger ska bli en källa inom honom med vatten som kontinuerligt flödar fram till evigt liv (*Guds överflödande liv, själva kärnan och meningen med livet, äkta liv*).”

¹⁵ Kvinnan sade till honom: ”Herre ge mig av detta vatten så jag aldrig mer behöver törsta och komma hela vägen hit för att hämta vatten.”

¹⁶ Han sade till henne: ”Gå och hämta din man och kom tillbaka hit.”

¹⁷ Kvinnan svarade: ”Jag har ingen man.”

Jesus sade till henne: ”Du talar sanning när du säger, jag har ingen man. ¹⁸ Fem män har du haft förut, och den man du nu har [*lever med*] är inte din man [*utan en annan kvinnas man*]. Det du sade var sant.”

¹⁹ Kvinnan sade till honom: ”Herre, jag ser (*förstår efter att ha noga granskat*) att du är en profet. ²⁰ Våra förfäder har tillbett (*böjt sig ner i ödmjukhet, fallit ner på knä*) på detta berg [*Gerizim*], men ni [*judar*] säger att den rätta platsen där man ska tillbe är i Jerusalem.” [*I dalen mellan Gerizim och det närbelägna berget Ebal låg de samariska städerna Sykar och Sikem. Även om templet på berget blivit förstört av judarna ansåg samarierna att det var den platsen man skulle tillbe på.*]

²¹ Jesus sade till henne: ”Kära kvinna, tro (*luta dig mot, förlita dig på*) mig, för det kommer en tid när ni alla ska tillbe Fadern (*böja er ner i ödmjukhet, falla på knä, bildligt kyssa hans hand i vördnad*) inte [*bara*] på detta berg eller [*bara*] i Jerusalem. [*Jesus lyfter diskussionen från den*

religiösa konflikten om hur och var man ska tillbe, till att handla om hjärtats inställning och en personlig tro på honom.] ²² Ni [samarier] tillber vad ni inte känner till (*har en klar förståelse av*), men vi [judar] tillber det vi känner till, eftersom frälsningen (*befrielsen*) kommer från (*genom*) judarna. ²³ Men den tid kommer, och den är redan här, då sanna (*äkta, genuina*) tillbedjare ska tillbe Fadern (*böja sig ner i ödmjukhet, falla på knä, bildligt kyssa hans hand i vördnad*) i ande och sanning, för det är sådana tillbedjare som Fadern söker (*letar efter, vill ha*). [*Gud är mer intresserad att vi tillber honom än platsen där vi tillber.*] ²⁴ Gud är Ande (*till sin natur en andlig varelse*) och de som tillber honom måste tillbe honom i ande och sanning (*äkthet*).”

²⁵ Kvinnan sade till honom: ”Jag vet (*har en klar förståelse av*) att Messias ska komma, han som kallas den Smorde (*grekiska 'Christos', translittererat Kristus*), och när han kommer ska han berätta allt för oss (*låta det bli helt tydligt och uppenbart*).”

²⁶ Jesus svarade henne: ”Det är jag (*Jag Är*), den som talar med dig.”

[De grekiska orden "ego eimi" kan översättas "det är jag" eller "jag är". Vanligtvis används uttrycket med en efterföljande beskrivning som t.ex. "jag är livets bröd", se 6:35. När "ego eimi" används utan någon beskrivning anspelar det på Guds personliga namn JHWH, se 2 Mos 3:14. Exakt så översätts den hebreiska frasen till grekiska. Detta

är den första av totalt sju gudomliga "Jag Är" i Johannesevangeliet, de övriga är Joh 6:20; 8:24; 8:58; 13:19; 18:5. Det används även en gång i den enkla betydelsen "det är jag", av en man född blind, se Joh 9:9.]

Lärjungarna kommer tillbaka

²⁷ Just då kom hans lärjungar. De var chockade (förvånade, helt överraskade) över att han pratade med en kvinna. [De flesta rabbiner undvek kontakt med kvinnor; man pratade inte ens med sin egen hustru på allmän plats.] Trots detta frågade ingen [inte ens Petrus] honom: "Vad söker du (frågar efter)?" [Kan vara en koppling till Jesu tidigare påstående att Fadern söker tillbedjare, se Joh 4:23.] eller "Varför samtalar du med henne?"

²⁸ Kvinnan lämnade kvar sin vattenkruka och gick in i staden. [Att berätta om Jesus var nu viktigare än att hämta vatten.] Hon sade till folket: ²⁹ "Kom och se en man som har sagt till mig allt jag gjort! Han kanske är den Smorde (Messias)?"

³⁰ Då började de komma ut till honom.

³¹ Under tiden försökte lärjungarna övertala honom (tjatade de enträget på Jesus): "Rabbi (lärare, mästare) ät någonting." [De var hungriga och seden var sådan att läraren måste inleda måltiden innan de andra fick börja äta.]

³² Men han svarade: "Jag har mat (näring) som ni inte känner till (inte ser med era hjärtans ögon)."

³³ Då började lärjungarna fråga varandra: ”Kan någon ha kommit med mat till honom?”

³⁴ Jesus sade till dem: ”Min mat (*näring*) är att göra hans vilja (*behaga den*) som har sänt mig och att fullborda hans verk. ³⁵ Är det inte så att ni säger [*till varandra*]: Fyra månader till, sedan är det skördetid [*den vanliga tiden mellan sådd och skörd*]? Men jag säger er: Lyft upp er blick och se på fälten! De är redan mogna (*har vitnat i färgen*) för skörd. [*Många samarier redo att bli frälsta strömmade ut från staden för att höra på Jesus.*] ³⁶ Den som skördar får redan nu ut sin lön, han bärgar grödan (*frukt*) till evigt liv. Detta så att både den som sår och den som skördar kan glädja sig tillsammans. ³⁷ Här gäller ordet [*som var vanligt på den tiden*]: en sår och en annan skördar. ³⁸ Jag har sänt er att skörda där ni inte har arbetat. Andra har gjort ett hårt arbete, och ni får gå in i deras arbete [*och vara med och skörda resultatet av deras arbete*].”

Många samarier frälsta

³⁹ Många samarier från den staden trodde (*lutade sig mot, förlitade sig på Gud*) på grund av vad kvinnan sagt när hon vittnade: ”Han berättade allt jag gjort.” ⁴⁰ När samarierna kom till Jesus bad de honom enträget att stanna kvar hos dem. Så han stannade där i två dagar. ⁴¹ Långt fler kom till tro (*lutade sig mot, förlitade sig på Gud*) på grund av hans egna ord. [*Ännu fler i jämförelse med de redan många i vers 39 kom till tro när de personligen fick möta*

Jesus. Även de som redan börjat tro på grund av kvinnans ord, växte djupare i sin tro.] ⁴² De sade till kvinnan: ”Nu tror vi inte [bara] på grund av vad du sagt. Vi har själva hört honom och vi vet (har förstått) att han verkligen (i sanning) är världens Frälsare.”

Vidare till Galileen

⁴³ Nu, efter de två dagarna [i den samariska staden], gick han därifrån [vidare norrut] till Galileen. ⁴⁴ För Jesus hade själv vittnat om att en profet inte är ärad (aktad, respekterad) i sitt eget land [dvs. sin uppväxtort Nasaret som ligger i Galileen]. ⁴⁵ När han kom till Galileen, välkomnade galiléerna honom, eftersom de sett allt han gjort i Jerusalem under högtiden, för de hade också varit där. [De tog emot honom bara på grund av undren, men ärade inte honom.]

Helandet av kungens tjänares son - det andra tecknet

⁴⁶ Så kom Jesus åter till Kana i Galileen, där han hade gjort vatten till vin [Joh 2:1-11]. I Kapernaum fanns en man som var i kungens tjänst. [Han var en ämbetsman som tjänade under Herodes Antipas.] Hans son låg sjuk (var svag, utan styrka). ⁴⁷ När han hörde att Jesus kommit tillbaka från Judéen till Galileen, gick han i väg [den två dagar långa resan till Kana] och bad (ivrade, bad enträget) att han skulle komma ned och bota hans son, för sonen var på väg att dö. ⁴⁸ Då sade Jesus till honom: ”Om ni människor inte får se tecken och mirakler, så tror ni inte alls (litar ni inte på Gud).”

⁴⁹ Kungens tjänare sade till honom: ”Herre, kom ned innan mitt barn dör.”

⁵⁰ Jesus svarade honom: ”Gå i frid, din son lever.”

Mannen trodde (*lutade sig mot, förlitade sig*) på Jesu ord och gick. ⁵¹ Då han var på väg ner, mötte hans slavar (*livegna tjänare*) honom och sade: ”Din son lever!”

[För att gå från Kana till Kapernaum gick man österut över bergen och sedan ner till Galileiska sjön. Den närmare fyra mil långa resan kunde inte göras på en dag, så det är på vägen nedför bergen på andra dagen som han möter sina tjänare.]

⁵² Då frågade han dem vilken timme han hade börjat bli bättre. De sade: ”I går eftermiddag vid sjunde timmen (*klockan ett på eftermiddagen*) lämnade febern honom.” [*Judisk tid räknades från soluppgången klockan sex på morgonen.*]

⁵³ Då förstod fadern att det hade skett vid just den tid (*samma timma*) som Jesus sagt till honom, ”din son lever”. Han kom till tro (*lutade sig mot, förlitade sig på Jesus*) liksom hela hans hushåll (*hus, familj, de som bodde hos honom*). [*Alla hade sett hur sjuk pojken varit och förstod att Jesus måste vara Messias. Detta är första exemplet i Bibeln då en hel familj tar emot Jesus; nästa är fångvaktaren i Filippi, se Apg 18:8.*]

⁵⁴ Detta var det andra tecknet (*miraklet*) som Jesus gjorde i Galileen sedan han kommit från Judéen till Galileen.

5

JESUS OCH HÖGTIDERNA (kap 5-11)

¹ *[Föregående kapitel avslutade händelserna som inramades av det första och andra tecknet i staden Kana, se Joh 2:1-4:54. Nu inleds en ny sektion i Johannesevangeliet där de judiska högtiderna har en central roll. Den börjar med en icke namngiven högtid i kapitel 5, fortsätter med en påskhögtid i kapitel 6, följt av Lövhyddohögtiden i kapitel 7-10, Tempelinvigningsfesten i mitten på kapitel 10 och avslutas med att nästa påsk är nära i Joh 11:55.]*

Därefter inföll en av judarnas högtider och Jesus gick upp till Jerusalem.

[Varför namnger inte Johannes den första högtiden? I 3 Mos 23 där alla högtiderna räknas upp börjar allt med sabbaten som ska hållas varje vecka. Händelserna i kapitel 5 sker på en sabbat, se Joh 5:9. Man kan säga att sabbaten är den första högtiden, och ger en naturlig inledning på denna sektion med högtider.

Anledningen till att bibelforskare försöker identifiera högtiden, är att det hjälper till att bestämma längden på Jesu publika tjänst. Johannes anger tre olika påskhögtider, se Joh 2:13; 6:4; 12:1. Det gör att Jesu tjänst måste varit minst två år från påsk till påsk. Är den onämnda högtiden också en påsk, blir Jesu tjänst minst tre år. De vanligaste förslagen är någon av högtiderna på våren, påsk eller pingst. Andra

förslag är Purim, men det är inte troligt eftersom den inte nämns i GT. Eftersom det kan bli ganska kallt i Jerusalem under vinterhalvåret, pekar det på att händelserna i dammen sker under den varmare delen av året.]

Den lame mannen vid Betesda botas - det tredje tecknet

² Nu finns det i Jerusalem vid Fårporten en damm som på hebreiska kallas Betesda som har fem pelargångar [täckta med tak].

[Fårporten och dammen låg norr om tempelområdet. Betesda betyder "nådens hus" eller "strömmens hus". Att Johannes använder verbformen "nu finns det" betyder att dammen fortfarande fanns kvar när hans evangelium skrevs. Fårporten omnämns redan av Nehemja och dammen av Jesaja, se Neh 3:1-2; 12:39; Jes 7:3. Fram till 1900-talet har detaljen att dammen hade "fem pelargångar" förbryllat. Normalt sett har en damm fyra sidor och fyra pelargångar med tak. Arkeologiska utgrävningar 1915 och 1958 har visat att dammen var närmare 20 meter djup, 50 meter bred och 150 meter lång, indelad i en nordlig och sydlig del. Dammen var alltså en dubbelpool med fyra pelargångar längs med sidorna och en i mitten – totalt fem pelargångar. Att antalet omnämns av Johannes är en detalj som visar på Bibelns exakthet.]

³ I dessa låg alltid många sjuka (svaga, kraftlösa) människor: blinda, halta, paralyserade (lame,

förtvinade, med muskelsjukdomar).

⁵ En man var där som hade varit sjuk (*svag, kraftlös*) i 38 år. [*Lika länge som israeliterna vandrat i öknen från Kadesh-Barnea till bäcken Sered, se 2 Mos 2:14. Det hade varit en livslång ökenvandring för denne sjuke man.*] ⁶ När Jesus såg honom ligga där och visste att han varit sjuk så länge, frågade Jesus honom: "Vill du bli frisk (*helad*)?"

⁷ Den sjuke svarade: "Herre, jag har ingen som hjälper mig ner i dammen när vattnet rör sig. [*Enligt folktron kunde då ett helande ske för den som först kom ner i vattnet.*] När jag själv försöker ta mig ner, kommer någon annan före mig."

⁸ Jesus sade till honom: "Res dig upp, ta din bädd och gå." ⁹ På en gång blev mannen helad (*återfick sin styrka*) och tog sin bädd och gick.

Det var sabbat den dagen, ¹⁰ därför sade de judiska ledarna gång på gång till mannen som blivit fullständigt helad: "Det är sabbat, det är emot lagen att bära din bädd."

¹¹ Han svarade: Den som helade mig sade: "Ta din bädd och gå."

¹² Då frågade de honom: "Vem är den mannen som sade till dig, ta upp din bädd och gå?" ¹³ Men han som blivit helad visste inte vem det var, för Jesus hade försvunnit in i [*obemärkt gått vidare bland*] folkmassan som fanns på platsen.

¹⁴ Senare, när Jesus fann honom i templet [*tempelområdet*] sade han till honom: "Se, du är

helad (*hel, frisk*). Sluta synda så att inte något värre händer dig.”

¹⁵ Mannen gick då bort och rapporterade för judarna att det var Jesus som hade helat honom.

Jesu svar till de judiska ledarna

¹⁶ [Jesus hade för vana att hela människor från sjukdomar, oavsett vilken veckodag det var. Nu senast helade han en sjuk man vid Betesdadammen, se Joh 5:2-15. Enligt fariséernas strikta egna tillägg till lagen var det förbjudet att göra detta på en sabbat eftersom man ansåg att det var ”arbete”.]

Eftersom han hade gjort dessa saker på en sabbat började judarna att förfölja (*besvåra, jaga*) Jesus och planerade att döda honom.

¹⁷ Men Jesus svarade dem: ”Min Fader verkar (*arbetar*) ännu i denna stund, därför verkar (*arbetar*) också jag.”

¹⁸ Detta svar gjorde de judiska ledarna ännu mer beslutna att döda Jesus, eftersom han inte bara gång på gång upphävde sabbaten, utan också kallade Gud sin Fader, vilket jämställer honom själv med Gud. ¹⁹ Då svarade Jesus dem:

”Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Sonen kan inte göra något själv (*av egen vilja*), utan bara vad han ser Fadern göra. Vad än Fadern väljer att göra, det gör Sonen också.

²⁰ Fadern älskar Sonen och visar allt vad han själv gör, och större gärningar [*än helandet av mannen vid Betesdadammen som varit sjuk i 38*

år] ska Fadern låta Sonen få se, så att ni blir fulla av förundran (*beundran*). ²¹ På samma sätt som Fadern uppväcker de döda och ger liv, så ger Sonen liv till vem han vill. ²² Fadern dömer inte någon [*han utövar inte den rätten*], i stället har han överlåtit hela domen till Sonen. ²³ Detta för att alla [*hela skapelsen*] ska ära (*hedra, visa vördnad för*) Sonen, på samma sätt som de ärar Fadern. Den som inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern som har sänt honom.

²⁴ Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Den som hör (*kontinuerligt lyssnar till*) mina ord och tror (*lutar sig mot, förlitar sig*) på honom som sänt mig har (*äger redan nu*) evigt liv och kommer inte under domen, utan har redan gått från död till liv. ²⁵ Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Det kommer en tid, ja den är redan här, när de döda ska höra Guds Sons röst, och de som hör den ska leva (*ha evigt liv*). ²⁶ För liksom Fadern har liv i sig själv, så har han också gett Sonen liv i sig själv, ²⁷ och gett honom auktoritet att utföra domen, eftersom han är Människosonen. [*Jesus var sann människa.*]

²⁸ Förundras (*förvånas*) inte över detta, för den tid kommer när alla som är i gravarna ska höra hans röst ²⁹ och komma ut. De som har gjort gott uppstår till liv, medan de som praktiserat (*vanemässigt gjort*) ondska (*levt utan räkenskap, utan moral*) ska uppstå till dom (*avskiljning*). ³⁰ Jag kan inte göra någonting av mig själv. Det jag hör, det dömer jag, och min dom är rätt (*rättvis, rättfärdig*), eftersom jag

inte söker min egen vilja, utan min Faders vilja, han som har sänt mig.

³¹ [*Johannes Döparens vittnesbörd:*]

Om jag [*ensam*] vittnar om mig själv [*min sanna identitet som Messias*] är mitt vittnesbörd inte giltigt. [*5 Mos 19:15*] ³² Det finns en annan som vittnar om mig och jag vet att hans vittnesbörd om mig är sant (*äkta*). ³³ Ni har beordrat människor [*med frågor*] till Johannes [*Döparen*] och han har vittnat för (*om*) sanningen. ³⁴ Men jag strävar inte efter människors vittnesbörd, jag nämner dessa bara för att ni ska bli frälsta (*räddade*). ³⁵ Johannes var den brinnande och skinande lampan, och för en tid var ni villiga att glädja er i hans ljus.

³⁶ [*Gärningarna vittnar:*]

Men jag har fått ett större (*starkare, bättre*) vittnesbörd än Johannes, för de gärningar som Fadern har gett till mig att slutföra, de som jag nu gör, är ett vittnesbörd (*bevis*) för att Fadern har sänt mig.

³⁷ [*Fadern vittnar:*]

Fadern som har sänt mig har själv vittnat om mig. Ingen av er har någonsin hört hans röst eller sett hans gestalt (*form, ansikte, hur han ser ut*). ³⁸ Hans ord bor inte (*har inte blivit kvar*) hos er eftersom ni inte tror på den som han har sänt.

³⁹ [*Skrifterna vittnar:*]

Ni söker (*letar, forskar*) alltid i Skrifterna, därför

att ni tror att ni har evigt liv genom dem. Det är *[faktiskt]* de som vittnar (*berättar sanningen*) om mig, ⁴⁰ men ändå vill ni inte komma till mig så ni kan få liv (*Guds överflödande liv, själva kärnan och meningen med livet, äkta liv*).

⁴¹ Jag tar inte emot ära från människor (*söker inte mänsklig berömmelse*), ⁴² men jag känner er och vet att ni inte har Guds osjälviska, utgivande kärlek i er. ⁴³ Jag har kommit i min Faders namn, och ni har inte tagit emot mig, men om någon annan kommer i sitt eget namn, så tar ni emot honom. ⁴⁴ Hur kan ni tro (*lita på, luta er emot*) *[på Gud]*, när ni ständigt tar emot ära från varandra i stället för att söka (*vilja ha*) den ära som kommer från den ende Guden?

⁴⁵ Tro inte att jag ska anklaga er inför Fadern. Den som anklagar er är Mose, han som ni förlitar er på (*har satt ert hopp till*). ⁴⁶ För om ni trodde på Mose, så skulle ni tro på mig, för det var om mig han skrev. ⁴⁷ Men ni tror inte på vad han skrev, hur ska ni då kunna tro mina ord?" *[Grekiska ordet "rhema", specifikt ord levandegjort av den helige Ande.]*

6

[Händelserna i förra kapitlet, då en lam man botades vid Betesda, skedde i Jerusalem på en sabbat kring en onämnd högtid, se kapitel 5:1. Jesus är nu tillbaka i Galileen och det kan ha gått några månader upp till ett år. Lukas är den som

beskriver tiden mellan dessa händelser med mest detaljer; se Lukas 6-9.]

Till andra sidan

¹ Sedan begav sig Jesus över till andra sidan av Galileiska sjön, också kallad Tiberiassjön.

[Det är bara Johannes som använder namnet Tiberiassjön. De övriga evangelierne kallar den Galileiska sjön eller Gennesarets sjö. Sedan Herodes Antipas byggt staden Tiberias på den sydvästra sidan av sjön 22 e.Kr. blev det allt vanligare att sjön kallades Tiberiassjön. Eftersom Johannes skrev sitt evangelium mot århundradets slut, var det naturligt att också ta med det då aktuella namnet för att underlätta förståelsen för sin samtid. I dag kallas sjön för Kinneretsjön, vilket också är det namn som används i GT, se 4 Mos 34:11. Det hebreiska ordet "kinnor" betyder harpa, eftersom sjöns form liknar en harpa.]

² Stora mängder människor följde honom eftersom de hade sett de mirakler han ständigt utförde med de sjuka (svaga). ³ Jesus vandrade upp på bergssidan och satte sig ner med sina lärjungar. ⁴ Påsken, judarnas högtid, var nära.

[Detta var den andra påsken under Jesu verksamma tid. Den första omnämns i Joh 2:13 och den tredje och sista i Joh 11:55. Tre gånger varje år begav sig alla judar till Jerusalem för att fira de största högtiderna, där påsken var en av dem. Därför var det många människor i rörelse. Det

svenska ordet påsk är en försvenskning av det hebreiska ordet "pesach" som betyder "gå förbi", se 2 Mos 12:11-13. Påsken firas till minne av uttåget ur Egypten.

Johannes har just nämnt Mose, se Joh 5:45-46. Händelserna i följande kapitel fram till nästa påsk anspelar på händelser i uttåget och ökenvandringen. Andra sidan, matundret, stormen och berget är tydliga igenkänningspunkter.]

Jesus mättar 5 000 - det fjärde tecknet

(Matt 14:13-21; Mark 6:32-44; Luk 9:10-17)

⁵ När Jesus tittade upp och såg att en stor hop människor närmade sig honom, sade han till Filippus: "Var ska vi köpa bröd, så att alla får något att äta?" ⁶ Detta sade han för att pröva honom, för han visste mycket väl vad han skulle göra.

⁷ Filippus svarade honom: "Bröd för tvåhundra denarer räcker bara så att alla får en liten bit var." [En denar var lönen för en dags arbete. Det verkar som om de hade tvåhundra dagslöner i kassan, vilket motsvarar ett par hundra tusen svenska kronor, men inte ens det skulle räcka att mätta alla där.]

⁸ En av Jesu lärjungar, Andreas, Simon Petrus bror sade till honom: ⁹ "Här är en pojke (i sjuårsåldern) som har fem små kornbröd och två små fiskar, men hur kan det räcka för så många?" [Här används inte det vanliga ordet "ichthys" för fisk utan "opsarion". Detta syftar på en saltad och torkad fisk, antagligen från Magdala, som pojken fått med sig av sina

föräldrar som matsäck. Det grekiska ordet för pojke "paidarion" beskriver ofta barn i åldern 5-8 år.]

¹⁰ Jesus sade: "Låt folket lägga sig [till bords] här." På det stället var marken täckt med tätt gräs [i det annars bergiga området valde Jesus ut den här bekväma platsen att sitta ner på]. Männen [och deras familjer] satte sig ner, och deras antal var 5 000.

[Det var 5 000 män, förutom kvinnor och barn, se Matt 14:21. Totalt var det minst 10 000, kanske ända upp till 50 000 personer samlade där. Det är bara den yngste lärjungen, Johannes som nämner detaljen om pojken matsäck. Han räknades inte ens med bland de 5 000, ändå fick hans gåva mätta alla närvarande!]

¹¹ Jesus tog bröden, tackade Gud och gav till lärjungarna. De delade sedan ut åt dem som hade satt sig ner där. Jesus gjorde sedan likadant med fiskarna, och alla fick så mycket de ville ha.

¹² När alla var mätta sade han till sina lärjungar: "Samla ihop de överblivna bitarna, så att inget går till spillo." ¹³ Då samlade de ihop dem och fyllde tolv flätade korgar, med det som blivit över från de fem små kornbröden när de ätit. *[Detta var en mindre korg som bands fast vid midjan för packning och proviant under en resa. Det var antagligen lärjungarnas korgar som användes under matutdelningen. De fick nu också med mat för sin fortsatta resa!]*

¹⁴ När människorna såg det tecken (mirakel)

som Jesus hade gjort, sade de: ”Detta är verkligen (*sannerligen, utan tvivel*) profeten som skulle komma till världen.”

[Jesus är profeten som Mose talar om som ska komma efter honom, se 5 Mos 18:15. Ordet ”tecken” fokuserar mer på symboliken och budskapet bakom undret än själva undret och folkets fascination av det. I Joh 6:27 förklarar Jesus att Människosonen ger evigt liv, och att det är den födan de ska söka.]

¹⁵ Jesus, som visste att de var på väg att med våld ta med sig honom och göra honom till kung, drog sig undan till berget igen, denna gång ensam.

*Jesus går på vattnet - det femte tecknet
(Matt 14:22-33; Mark 6:45-51)*

¹⁶ Nu när det blev kväll gick hans lärjungar ner till sjön, ¹⁷ och steg i en båt och började ta sig över sjön till Kapernaum. Det var nu mörkt och Jesus hade [*ännu*] inte kommit till dem. ¹⁸ Under tiden började sjön gå hög, på grund av en kraftig (*våldsamt*) vind som blåste. ¹⁹ När de hade rott ca 5 km (*25 eller 30 stadier*) såg de (*tittade de noggrant på*) Jesus gå på sjöns vattenyta nära båten. De blev rädda (*skräckslagna, paralyserade av rädsla*). ²⁰ Men Jesus sade till dem: ”Det är jag (*Jag Är*). Var inte rädda.” [*En tydlig parallell med hur Gud uppenbarade sig för Mose, se 2 Mos 3:6, 14. Se även Joh 4:26; Job 9:8.*] ²¹ De tog gladeligen emot

honom i båten, och på en gång var de framme vid den plats dit de var på väg.

Brödet från himlen

²² Nästa dag förstod allt folket, som fortfarande var kvar på andra sidan sjön, att det inte funnits mer än en liten båt där, och att Jesus inte hade gått i den tillsammans med sina lärjungar, utan att de gett sig av själva. ²³ Andra små båtar hade kommit från Tiberias och lagt till nära det ställe där de ätit brödet efter att Herren hade uttalat tacksägelsen. ²⁴ När nu folket förstod att varken Jesus eller hans lärjungar var där, klev de i båtarna och kom till Kapernaum för att leta efter Jesus. ²⁵ När de fann honom där på andra sidan sjön [*på västra sidan i staden Kapernaum*] frågade de honom: ”Rabbi, när kom du hit?”

²⁶ Jesus svarade dem: ”Jag försäkrar er, med all sanning säger jag er, ni letar inte efter mig därför att ni sett tecken (*mirakler*), utan för att ni fick äta [*fritt*] av bröden tills ni blev mätta. ²⁷ Sluta sträva efter (*producera, arbeta för*) den mat som förgås [*det som är temporärt*], arbeta i stället för den mat som alltid består och ger evigt liv och som Människosonen ska ge er. På honom har Gud Fadern satt sitt sigill (*auktoritet, godkännande*).”

²⁸ De frågade honom: ”Vad ska vi göra (*hur ska vi leva*) för att utföra Guds gärningar (*verk, tjäna honom*)?” [*Människan frågar sig vad hon ”ska göra”, man vill försöka förtjäna sin rättfärdighet.*]

29 Jesus svarade och sade till dem: ”Detta är Guds gärning [*som Gud begär, eller det verk han gör*], att ni tror på (*förlitar er, lutar er mot*) den som han har sänt.”

30 Då sade de till honom: ”Vilket tecken (*mirakel*) ska du visa så att vi kan förstå (*se*) och tro (*förlita oss på, luta oss mot dig*)? Vilken [*spektakulär övernaturlig*] gärning kan du göra?

31 Våra förfäder åt manna i öknen, som Skriften säger: Han gav dem bröd från himlen att äta.” [*Dagen innan hade man hyllat honom som Messias och tänkte med våld göra honom till konung på grund av brödundret, se 6:14-15. Nu när Jesus inte var den de tänkte sig, räcker inte det undret, eller något av alla de andra tecken som han gjort, som bevis.*]

32 Jesus svarade dem: ”Jag försäkrar er, med all sanning säger jag er, det var inte Mose som gav er brödet från himlen. Det är min Fader som ger er det sanna brödet från himlen. 33 För Guds bröd är han som kommer ner från himlen och ger världen liv.”

34 Då sade de till honom: ”Herre, ge oss alltid det brödet.”

35 Jesus svarade: ”Jag är livets bröd (*brödet som är Guds överflödande liv, själva kärnan och meningen med livet, äkta liv*). Den som kommer till mig ska aldrig hungra, och den som tror på (*litar på, lutar sig emot*) mig ska aldrig törsta.

36 Men jag har sagt till er: Ni har sett mig och tror ändå inte. 37 Alla som min Fader ger (*anförtror*) mig kommer till mig, och den som kommer till mig ska jag aldrig, nej aldrig kasta ut (*driva bort*,

från familjen). ³⁸ För jag har kommit ner från himlen, inte för mina egna syften utan för att göra hans vilja som har sänt mig (*att utföra hans plan och syften*).

³⁹ Detta är nu hans vilja som har sänt mig, att jag inte ska förlora någon av alla dem som han gett mig, utan jag ska ge dem nytt liv (*resa upp dem*) på den yttersta (*sista*) dagen. ⁴⁰ För detta är min Faders vilja (*plan, syfte*), att alla som ser (*kontinuerligt undersöker, erfar*) Sonen och tror på honom ska ha evigt liv. Honom [*alla dem som tror på Jesus som Guds Son och ser honom som sin frälsare och räddare*] ska jag låta uppstå på den yttersta (*sista*) dagen.”

[*Samma löfte att uppstå på den yttersta dagen återkommer i vers 54. Det antyder att frasen ”äta och dricka Jesu blod” där, har en parallell i ”se och tro” här i vers 40.*]

⁴¹ Nu började judarna [*de judar som var emot honom*] att mumla (*viska, klaga i låg ton*) därför att han sagt: ”Jag är brödet som kom ner från himlen.”

⁴² De sade: ”Är det inte Jesus, Josefs son? Vi känner ju både hans far och mor? Hur kan han då säga att han har kommit ner från himlen?”

⁴³ Jesus svarade och sade: ”Sluta att viska (*klaga, mumla*) [*om mig*] er emellan. ⁴⁴ Ingen kan komma till mig om inte Fadern som sänt mig drar (*attraherar, leder*) honom. Jag ska [*sedan*] låta honom uppstå på den yttersta dagen.

[*Det är Fadern som ger längtan i människor att söka Jesus!*] ⁴⁵ För det står i profeterna [*Jes 54:13*]: 'Alla ska bli undervisade av Gud.' Alla som lyssnat och lärt av Fadern kommer till mig. ⁴⁶ Detta betyder att inte någon har sett Fadern, förutom han som kommer från Gud. Han har sett Fadern.

⁴⁷ Jag försäkrar er, med all sanning säger jag er att den som tror på mig (*litar på, lutar sig emot mig*), har nu (*äger nu*) evigt liv (*Guds överflödande liv, själva kärnan och meningen med livet, äkta liv*). ⁴⁸ Jag är livets bröd. ⁴⁹ Era förfäder åt manna i öknen, och de dog, ⁵⁰ men detta är brödet som kommer ner från himlen. Var och en som äter det ska aldrig dö. ⁵¹ Jag är det levande brödet som har kommit ner från himlen. Om någon äter av detta bröd ska han leva för evigt. Brödet jag ska ge er är mitt eget kött, och jag ger det för att världen ska leva."

⁵² Då började de judar som var emot Jesus att öppet gråla med varandra [*man hade tidigare mumlat, se vers 41*] och sade: "Hur kan denne man ge oss sitt kött att äta?"

⁵³ Jesus sade till dem: "Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er, ni kan inte ha något liv i er om ni inte äter Människosonens kött och dricker hans blod. ⁵⁴ Den som ständigt äter (*tuggar*) mitt kött [*nu används ett mer grafiskt ord för att äta än föregående vers, verbformen beskriver också en pågående process*] och ständigt dricker mitt blod har evigt liv, och jag ska låta honom uppstå på den yttersta (*sista*) dagen. [*Se vers 40.*] ⁵⁵ Mitt kött är äkta (*verklig, sann, genuin*)

mat, och mitt blod är äkta (*verklig, sann, genuin*) dryck. ⁵⁶ Den som äter (*gång på gång tuggar*) mitt kött och dricker mitt blod förblir (*är kvar, bor kvar*) i mig och jag i honom. ⁵⁷ På samma sätt som den levande Fadern har sänt mig och jag lever genom Fadern, så ska var och en som äter (*tuggar, ständigt har sin föda i*) mig leva genom mig. ⁵⁸ Detta är det bröd som kom ner från himlen. Det är inte som det bröd som era förfäder åt, och sedan dog. Den som äter (*kontinuerligt tuggar*) detta bröd ska leva för evigt.”

⁵⁹ Detta sade han när han undervisade i synagogan i Kapernaum.

Många tar anstöt och lämnar Jesus

⁶⁰ Många av hans lärjungar [*syftar inte på de tolv utan en större grupp som till en början följde Jesus, se vers 66-67*] som hörde det sade: ”Detta är ett krävande tal (*stötande, svårbegriplig undervisning*). Vem kan lyssna på det?” [*Vem förväntas lyssna till någon som säger att man ska ”äta mitt kött och dricka mitt blod”, se vers 53, och lyda det?*]

⁶¹ Jesus förstod (*visste inom sig*) att lärjungarna viskade (*klagade*) över detta, och sade till dem: ”Tar ni illa upp av detta (*är detta en stöttesten, upprör detta era känslor*)? ⁶² Vad skulle då er reaktion bli om ni fick se (*tydligt fick se*) Människosonen stiga upp där han var förut [*i himlen*]? ⁶³ Det är Anden som ger liv (*förnyar liv, ger förnyad kraft*), mänsklig natur (*köttet*) är till ingen hjälp (*gör ingen nytta, åstadkommer*

inget). De ord jag talar till er är ande och liv (*ger ande och ger liv*). ⁶⁴ Men det är [*fortfarande*] några av er som inte tror.” Jesus visste ju redan från början (*begynnelsen*) vilka som inte skulle tro och vem som skulle förråda honom.

⁶⁵ Jesus fortsatte: ”Ingen människa kan komma till mig om det inte ges honom (*har tillåtits och gjorts möjligt*) av Fadern.”

⁶⁶ Som ett resultat av detta gick många av hans lärjungar tillbaka [*till sina tidigare sysslor*] och vandrade (*levde, följde*) inte längre med honom.

⁶⁷ Då sade Jesus till de tolv: ”Vill inte ni också gå i väg?” ⁶⁸ Simon Petrus svarade honom: ”Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord [*grekiska ordet 'rhema', specifika ord levandegjorda av den helige Ande*]. ⁶⁹ Vi har trott och tror fortfarande och har förstått och förstår fortfarande (*har kunskap baserad på personlig erfarenhet*) att du är Guds Helige.” ⁷⁰ Jesus svarade dem: ”Utvalde inte jag er, och se ändå är en av er djävulen.” ⁷¹ Detta sade han om Judas, Simon Iskariots son. Judas var en av de tolv, men senare skulle han förråda Jesus.

[Namnet Iskariot kan härstamma från hebreiska "Ish Kerioth" som betyder "en man från Kerioth". Kerioth var en stad i södra Judéen. En annan möjlig koppling till namnet Iskariot är att han var en sikarier. Denna radikala gren bland seloterna använde knivar; latin "sicari", i den väpnade kampen mot sina politiska motståndare.]

7

Jesus uppehåller sig i Galileen

¹ Sedan vandrade Jesus [*från plats till plats*] i Galileen, för att han ville inte uppehålla sig i Judéen eftersom judarna försökte (*ständigt letade efter honom för att*) döda honom.

Lövhyddohögtiden i Jerusalem (7:1-10:21)

² Nu var den judiska Lövhyddohögtiden [*Sukkot*] nära.

[Sukkot infaller på hösten den 15 Tishri, fem dagar efter försoningsdagen – Jom kippur. I vår kalender infaller den sent i september eller tidigt i oktober. Högtiden är en sju dagar lång högtid då man minns den fyrtioåriga ökenvandringen, se 3 Mos 23:34. Det hebreiska ordet "sukka" betyder hydda. För att komma ihåg att man levtt i enkla hyddor bygger man än i dag små bås med tak med glest lövtak så man kan se stjärnhimlen genom taket.]

³ Jesu [*halv-*]bröder sade till honom: "Lämna den här platsen och gå till Judéen, så att dina lärjungar [*där*] också kan se (*noggrant studera*) de gärningar du konstant gör." ⁴ För ingen som vill bli känd agerar i hemlighet. Om du nu gör dessa gärningar, visa dig öppet (*manifestera dig*) för världen." ⁵ Inte ens hans bröder trodde nämligen på honom. [*På samma sätt som folket i hans hemstad inte såg honom mer än Josefs son, se Mark 6:3.*]

⁶ Då sade Jesus till dem: ”Min tid (*mitt rätta tillfälle*) har ännu inte kommit, men för er är det alltid rätt tid [*att gå upp till Jerusalem*]. ⁷ Världen kan inte [*förväntas att*] hata er men mig hatar den eftersom jag lägger fram sanningen (*vittnar*) om hur ont den agerar. ⁸ Gå upp till högtiden ni. Jag går inte upp till den här högtiden nu, eftersom min tid ännu inte har kommit (*det är inte rätt tid ännu, allt som ska ske är inte fullbordat*).” ⁹ Efter att ha sagt detta stannade han kvar i Galileen.

¹⁰ När hans bröder hade gått upp till högtiden, gick han också dit, inte öppet [*tillsammans med andra*], utan i hemlighet. ¹¹ Judarna letade ihärdigt efter honom under högtiden och frågade gång på gång: ”Var kan han vara?” ¹² Bland folkskarorna (*vanligt folk*) diskuterades det också mycket (*viskades, var det en hemlig debatt*) om honom. Några sade: ”Han är en god man”, medan andra sade: ”Nej, han förleder (*talar osanning till*) folket.” ¹³ Men ingen vågade tala öppet om honom, av fruktan för de judiska ledarna.

Jesus undervisar i templet

¹⁴ När ungefär halva högtiden hade gått [*efter 3-4 dagar*] gick Jesus upp till templet och undervisade. ¹⁵ De judiska ledarna blev mer och mer förundrade och sade: ”Hur kan denne man veta så mycket utan att ha studerat.” [*Jesus fick undervisning vid en lokal synagoga under skoltiden, men han gick aldrig under en rabbin för att få högre studier i teologi.*]

16 Jesus svarade: ”Min lära (*doktrin, ordnade system av sanningar*) är inte min, utan hans som har sänt mig. 17 Om någon längtar efter att göra Guds vilja, så kan han själv förstå (*få en kunskap baserad på personlig erfarenhet*) om min lära är från Gud eller om jag talar av mig själv. 18 Den som talar av sig själv [*sina egna tankar och idéer*], söker sin egen ära [*upphøjelse, för att själv bli erkänd och bekräftad*]. Däremot den som söker (*strävar efter*) hans ära som har sänt honom, han är sann [*har integritet*] och ingen orättfärdighet (*falskhet*) finns i honom. 19 Har inte Mose gett er lagen? Ändå är det ingen av er som fullgör (*håller*) lagen. [*Om lagen är sann:*] Varför strävar ni efter att döda mig [*och gå emot budet att inte döda, i 1 Mos 20:13*]?”

20 Folket (*folksamlingen*) svarade honom: ”Du är besatt av en demon, vem försöker döda dig?”

21 Jesus svarade dem: ”Jag gjorde en gärning [*helandet av den lame mannen på en sabbat, se Joh 5:1-9*], och ni blev alla förundrade. 22 Mose gav er seden att omskära [*pojkar på åttonde dagen efter födseln, se 2 Mos 12:44-49*] – egentligen var det ju inte Mose som introducerade seden, utan fäderna [*Abraham, se 1 Mos 17:9-14*] – och ni omskar pojkar även på en sabbat. 23 Om nu en pojke blir omskuren på en sabbat för att Mose lag inte ska brytas, hur kan ni då bli rasande (*ursinniga*) på mig för att jag gjorde en man helt frisk (*upprättade honom*) på sabbaten? 24 Sluta döma efter skenet (*på ett ytligt sätt*), döm i stället rätt (*rättfärdigt, enligt sanningen*).”

²⁵ Då sade några av invånarna i Jerusalem: "Är det inte honom som de försöker döda?" ²⁶ Men här talar han fritt, och de säger inget till honom. Kan det vara så att [*de judiska*] ledarna förstått (*fått en kunskap baserad på personlig erfarenhet*) att han verkligen är den Smorde (*Messias*)? ²⁷ Nej, så är det absolut inte, vi vet ju varifrån denne man kommer, men när den [*äkta, av Gud*] Smorde kommer är det ingen som kommer att veta varifrån han kommer."

²⁸ Då ropade Jesus med hög röst, där han undervisade på tempelplatsen: "Vet ni [*verkliga*] både vem jag är och varifrån jag kommer? Jag har inte kommit av mig själv (*med egen auktoritet*), men den som sänt mig är äkta (*verklig, trofast*), och honom känner ni inte. ²⁹ Men jag känner honom, för jag kommer från honom (*hans närhet, umgänge*) och han har [*personligen*] sänt mig."

³⁰ När Jesus sade detta ville de gripa honom, men ingen rörde (*lade sin hand på*) honom, för hans tid var ännu inte inne. ³¹ Fortfarande var det många i folkskaran som trodde (*litade, lutade sig emot*) honom, och de sade: "När den Smorde (*Messias*) kommer, ska han [*förväntas han kunna*] göra fler under (*tecken, mirakler*) än vad denne man har gjort?"

³² Fariséerna hörde hur folket viskade detta om honom, så överstepräster och fariséerna sände ut tempelvakter för att arrestera honom. [*Tempelvakterna stod under översteprästens befäl.*] ³³ Då sade Jesus: "Bara en kort tid

till är jag hos er [*sex månader – tiden mellan Lövhyddohögtiden och påskhögtiden*], sedan går jag tillbaka till honom som har sänt mig. ³⁴ Ni kommer att söka efter mig, men inte finna mig. Där jag är [*i härlighet och ära hos min Far; i evig existens, se Joh 8:58; i himlen, se Joh 3:13*], dit kan ni inte komma.”

[Jesus har talat om varifrån han kommer, se vers 27. Nu talar han om vart han är på väg. På samma sätt som judarna missförstod hans inträde förstår de inte hans utträde. Jesus tar snart upp samma ämne på nytt, se Joh 8:21.]

³⁵ Då sade judarna till varandra:

”Vart tänker denne man ta vägen, eftersom vi inte ska kunna hitta honom?”

Tänker han resa till dem [*de judar*] som är kringspredda (*lever i förskingringen, diasporan*) bland grekerna?

[Ända sedan den babyloniska fångenskapen levde många judar utanför Israel i kolonier. De tre största fanns i Egypten, Syrien och Grekland. Skulle Jesus ge sig av till någon avlägsen judisk koloni?]

Ska han undervisa grekerna [*icke-judar, hedningar*]?

[Ovetande profeterade de att evangeliet kom-

mer att spridas till alla folkslag efter Jesu uppståndelse. Nästa gång ordet ”greker” dyker upp igen är i Joh 12:20-21, då några greker söker Jesus. Johannes tar upp samma tråd igen vid korsfästelsen. Han är den ende evangelieförfattare som har med detaljen att skylten på Jesu kors var skriven på grekiska, se Joh 19:20.]

³⁶ Vad betyder [Jesu uttalande i vers 34]:

Ni kommer att söka efter mig men inte att hitta mig.

Där jag är, dit kan ni inte komma?”

Den sista dagen i Lövhuddohögtiden

³⁷ [Under Lövhuddohögtiden fanns en ceremoni där man bar vatten från Siloamdammen till offeraltaret. Detta gjordes de första sju dagarna under högtiden, men inte den sista. Detta gör nu Jesu uttalande om levande vatten ännu större.]

På den sista och största (viktigaste) dagen av högtiden [åttonde dagen], stod Jesus där och ropade med en ljudlig stämma [i vanliga fall satt man och undervisade, se Luk 4:20-21; Matt 5:1, så att stå och ropa måste ha väckt uppmärksamhet]:

”Om någon är törstig,

låt honom komma gång på gång till mig och dricka!

³⁸ Den som tror på (kontinuerligt litar, lutar sig emot) mig,

från hans innersta ska det,
som Skriften säger,

ständig förflöta fram strömmar av levande
vatten.”

[Jesus refererar inte till en enskild vers i Gamla testamentet, utan flera som t.ex. Jes 12:3; 44:3; 55:1; 58:11; Sak 14:8. I kontrast till den lilla mängd vatten som hälldes ut under högtiden i templet, ska det flöda levande vatten från troende som är hans levande tempel.]

³⁹ Detta sade han om Anden, som de som trodde på honom skulle få ta emot. För *[den helige]* Anden hade ännu inte blivit utgiven, eftersom Jesus inte hade blivit förhärligad.

[Den helige Ande har funnits i världen sedan skapelsen, se 1 Mos 1:2, men från och med pingstdagen skulle Anden utgjutas i fullt mått över den troende församlingen. Jesus hade ännu inte blivit förhärligad, vilket skedde i samband med hans död, uppståndelse och himmelfärd.]

Olika åsikter om Jesus

⁴⁰ När folkskaran hörde dessa ord sade många: ”Detta är verkligen (*sannerligen*) Profeten (*Guds talesman*).” ⁴¹ Andra sade: ”Detta är den Smorde (*Messias*)”, medan andra sade: ”Nej, inte kan väl den Smorde komma från Galileen?” ⁴² Säger inte Skriften att den Smorde *[Herrens utvalde]* ska komma från Davids ätt (*säd*), och från Betlehem, den stad (*by*) där David bodde?”

⁴³ På grund av honom uppstod oenighet bland folket. ⁴⁴ Några ville fångsla (*gripa*) honom, men ingen rörde (*lade sin hand på*) honom.

Fariséernas otro

⁴⁵ Under tiden hade tempelvakterna kommit tillbaka till översteprästerna och fariséerna, som då frågade dem: ”Varför har ni inte fört hit honom?”

⁴⁶ Tempelvakterna svarade: ”Aldrig har en människa talat som han (*som denna människa*).”

⁴⁷ Då svarade fariséerna: ”Har ni också blivit vilseledda (*förvillade*)?”

⁴⁸ Har någon av de judiska ledarna eller fariséerna trott (*litat på, lutat sig emot*) honom?

⁴⁹ Men detta obildade folk som inte förstår lagen står under Guds dom.

⁵⁰ Då sade Nikodemus till dem, han som kom till Jesus på natten [*Joh 3:1-21*] och själv var en av dem: ⁵¹ ”Vår lag dömer inte någon innan man förhört honom och tagit reda på vad han gjort, eller hur?”

⁵² De svarade honom: ”Är du också från Galileen? Studera (*undersök, utforska*) [*Skriften*], och du ska se att ingen profet kommer från Galileen.”

[De judiska ledarnas hetsiga uttalande var ogrundat och felaktigt. Profeterna Jona, Hosea och Nahum, och möjligen även Elia, Elisa och Amos, var från Galileen, se 2 Kung 14:25. Det kan hända att de syftade på den kommande Messias, men även där hade de fel. Jesus var visserligen

uppväxt i Galileen, men föddes i Betlehem precis som Skriften förutsade, se Mika 5:2.]

53 [Följande stycke, Joh 7:53-8:11 finns inte med i de tidigaste handskrifterna. I några står det i Lukasevangeliet, mellan kapitlen 21 och 22. Andra har det i slutet av Johannesevangeliet. Detta utesluter dock inte att händelsen är äkta. En av kyrkofäderna, Papias, omnämner redan på 130-talet e.Kr. en berättelse om en synderska som stod anklagad inför Jesus.]

Alla gick tillbaka, var och en till sitt hem.

8

1 Men Jesus gick till Olivberget [som låg tre kilometer öster om Jerusalem där han övernattade, se Luk 21:37].

Kasta första stenen

2 Tidigt på morgonen (vid gryningen) kom han tillbaka till templet. Allt folket kom till honom, och sedan han satt sig ner började han undervisa dem.

[Det är nu den nionde dagen i Lövhyddohögtiden, se Joh 7:37. Han var på kvinnornas förgård, se vers 20.]

3 Då för lagexperterna (överstepräster) och fariséerna fram en kvinna till honom som [just] blivit gripen för äktenskapsbrott, och när de ställt henne i mitten, ⁴ säger de till honom: ”Rabbi (lärare), denna kvinna blev gripen just

då hon begick äktenskapsbrott. ⁵ I lagen [5 Mos 22:22] befaller Mose att en sådan kvinna ska stenas. [Där står även att mannen ska straffas, vilket lagexperterna verkar ha glömt.] Vad säger du?" ⁶ Detta sade de för att pröva (*snärja*) honom för att kunna få något att anklaga honom för. Men Jesus som böjt sig ner, började skriva (*rita*) på marken med sitt finger.

[Golvet i kvinnornas förgård var stenbelagt. Kanske skrev Jesus verkliga bokstäver i dammet på golvet, eller bara ritade i luften och anspelade på Jer 17:13 där "De som avfaller från mig liknar en skrift i sanden." Kanske skrev han på två golvstenar, och fick de närvarande att tänka på hur Gud skrev lagen på två stentavlor, se 2 Mos 31:18.]

⁷ Men när de envisades med sin fråga och han nu ställt sig upp (*rätat på sig*) sade han till dem: "Låt den av er som är syndfri (*utan skuld*) kasta första stenen på henne." ⁸ Sedan böjde han sig ner igen och fortsatte att skriva på marken.

[Jesus hade nyligen undervisat om hur Mose gett dem lagen, men de inte höll den, se Joh 7:19. Att Jesus nu på nytt skriver på stenplattorna kan vara för att få de som anklagade kvinnan att tänka tillbaka på hur Gud visade israeliterna nåd och skrev en ny uppsättning stentavlor, se 2 Mos 34:1.]

9 När de hörde detta lämnade de platsen en efter en [*vissa manuskript har här tillägget: överbevisade av samvetet*], de äldste (*äldsta*) först [*vissa handskrifter lägger till: först de äldste – ända till den siste*] och Jesus blev lämnad ensam kvar med kvinnan som [*fortfarande*] stod kvar framför [*honom*]. 10 När Jesus ställt sig upp sade han till henne: ”Kvinna, var är de [*de som är dina anklagare*]? Har ingen dömt dig?”

11 Hon svarade: ”Nej, Herre.”

Jesus sade till henne: ”Inte heller jag dömer dig. Gå nu, och synda inte mer.” [*Vissa handskrifter lägger till: från och med nu.*]

Jesus är världens ljus

12 [*Jesus återupptar nu undervisningen han påbörjat tidigare på morgonen i templet innan de skriftlärdade och fariséerna avbrutit honom genom att släpa fram en kvinna och kräva Jesu uppmärksamhet, se vers 2-11.*]

Jesus talade därför till dem igen och sade: ”Jag är världens ljus. Den som följer mig [*alltid är med mig på vägen*] ska aldrig (*absolut inte, inte heller*) vandra i mörkret (*dunklet, leva i andlig okunskap*), utan ska ha livets ljus.”

[*Jesus undervisar på den del av tempelområdet som kallades ”kvinnornas förgård”, se vers 20 – även om männen också fick vistas här. Kvinnorna fick inte gå in i själva templet. På förgården fanns fyra stora kandelabrar, tretton offerkistor och flera förrådsrum.*]

Anledningen till att Jesus uttalar dessa profetiska ord om sig själv just här, kan vara att dessa fyra kandelabrar med ljus hade en speciell roll under Lövhyddohögtiden. De tändes under den första kvällen, och följande kvällar i högtiden förutom på sabbaten. Ljuset påminde om hur Gud lett israeliterna genom öknen med en eldstod. Ljuständningen åtföljdes av musik, sång och dans.

Jesu uttalande skedde på den nionde dagen i Lövhyddohögtiden, se vers 2. Judarna hade lagt till denna extra dag för att vörda och hylla lagen. Högtiden kallas Simchat Torah, vilket betyder "Glädje över Torah". Alla heliga skriftrullar togs ut ur kistan och ett ljus tändes för dem. Det är mer än ett sammanträffande att Jesus just på den här platsen och den här dagen bekräftar att han är världens ljus, se Jes 42:6!]

¹³ Då sade fariséerna till honom: "Du vittnar om dig själv, ditt vittnesbörd är ogiltigt."

¹⁴ Jesus svarade dem: "Även om jag vittnar om mig själv så är mitt vittnesbörd sant, för jag vet varifrån jag har kommit och vart jag är på väg, men ni vet inte varifrån jag kommer eller vart jag är på väg. ¹⁵ Ni dömer efter det yttre (efter köttet, mänskligt), jag dömer ingen [på det sättet]. ¹⁶ Även om jag skulle döma är min dom sann, för jag är inte ensam, utan med mig är Fadern som har sänt mig. ¹⁷ I er lag står det att vittnesbörden från två personer är sant [5 Mos 17:6]. ¹⁸ Jag är en som vittnar om mig, och min

Fader som har sänt mig vittnar också om mig.”

¹⁹ Då började de fråga honom: ”Var är din fader?”

Jesus svarade: ”Ni känner varken mig eller min Fader. Om ni kände (*hade en klar förståelse av*) mig, så skulle ni också känna min Fader.”

²⁰ Dessa ord talade Jesus vid tempelkistan [*på det tempelområde där även kvinnorna vistades och där frivilliga offer togs upp*], när han under visade på tempelplatsen. Men ingen grep (*lade sin hand på*) honom, eftersom hans stund inte var inne.

Vem är du?

²¹ Igen sade han till dem: ”Jag går bort och ni kommer att söka efter mig, men ni kommer att dö i er synd. [*Synd i singular, primärt deras otro, se vers 24.*] Dit jag går är det omöjligt för er att komma.”

²² Då började de judiska ledarna säga: Han tänker väl inte begå självmord? ”Är det därför han säger: Dit jag går är det omöjligt för er att komma?”

²³ Men han svarade: ”Ni är nerifrån, jag är från ovan. Ni är från denna världen (*av denna världens ordnade samhällssystem med föränderlig etik och moral*), jag tillhör inte den här världen. ²⁴ Därför sade jag till er att ni kommer att dö i era synder. Ja, ni ska dö i era synder eftersom ni inte tror att Jag Är.” [*Uttrycket ”Jag Är” anspelar på hur Gud väljer att presentera sig, se 2 Mos 3:14; Jes 40-45. Uttrycket återkommer även i vers 28 och 58.*]

25 Då frågade de honom: ”Vem är du?”

Jesus svarade: ”Precis den jag från början sagt mig vara. 26 Det finns mycket jag kunde säga till er och döma er för, men han som sänt mig är sann. Jag talar [*bara*] det jag hört från (*intill, bredvid*) honom till världen.”

27 De förstod inte (*hade ingen kunskap baserad på personlig erfarenhet*) att han talade om Fadern. 28 Då sade Jesus: ”När ni har valt att lyfta upp Människosonen [*på ett kors*] kommer ni att förstå att det är jag (*Jag Är*), och att jag inte gör något av mig själv, utan jag talar [*bara*] det min Fader lärt mig. 29 Han som har sänt mig är alltid med mig. Han har inte lämnat mig ensam, för jag gör alltid det som behagar honom.”

30 Under tiden han talade dessa ord kom många till tro på honom.

Förbli i mitt ord

31 Då sade Jesus till de judar (*invånare i Judéen*) som hade kommit till tro på honom [*se vers 30*]: ”Om ni förblir (*stannar kvar, vilar, fortsätter stå*) i mitt ord (*håller fast vid min undervisning och lever efter den*) är ni verkligen (*sannerligen*) mina lärjungar 32 och ni ska förstå (*inse, få en kunskap baserad på personlig erfarenhet av*) sanningen, och sanningen ska göra er fria (*befria er*).” [*Jesus är vägen, sanningen och livet, se Joh 14:6.*]

33 De svarade honom: ”Vi är Abrahams barn (*säd, ättlingar*) och har aldrig varit slavar under någon. Vad menar du med att säga: ’ni ska bli fria?’”

³⁴ Jesus svarade dem: ”Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Alla som vanemässigt praktiserar att göra synd (*bryter Guds lag, missar målet*) är syndens slavar. ³⁵ Slaven blir inte kvar i familjen [*ordagrant huset, som inkluderar barn, barnbarn, tjänare och slavar*] för evigt (*alltid*), men sonen är kvar i evighet (*alltid*). ³⁶ Om nu Sonen gör er fria, då är ni verkligen fria. ³⁷ Jag vet att ni är Abrahams barn (*säd, ättlingar*), men ändå planerar ni att döda mig, eftersom mitt ord (*min undervisning*) inte har någon ingång (*har ingen plats*) i er. ³⁸ Jag talar de saker jag sett (*lärt mig*) vid min Faders sida, och ni gör [*era handlingar reflekterar*] vad ni har sett (*lärt er*) av er fader.”

³⁹ De svarade honom: ”Vår fader är Abraham.”

Jesus svarade: ”Om ni verkligen är Abrahams barn skulle ni göra Abrahams gärningar [*följa hans exempel*]. ⁴⁰ Men nu försöker ni döda mig, en man som har sagt er sanningen som jag har hört från Gud. Så gjorde inte Abraham. ⁴¹ Ni gör er faders gärningar.”

De sade till honom: ”Vi är inte födda utanför äktenskapet (*i otukt, grekiska 'pornea'*) [*som du är*]. Vi har en Fader, Gud.”

⁴² Jesus svarade dem: ”Om Gud verkligen är er far skulle ni älska (*med glädje välkomna, respektera*) mig, för jag har utgått från Gud. Jag har inte kommit hit själv (*på eget initiativ*), utan han har sänt mig. ⁴³ Varför förstår ni inte vad jag säger (*mitt språk, min dialekt*)? [*Speciellt ord för uttal och dialekt, används om Petrus tal i Matt 26:73.*] Jo, därför att ni inte

kan lyssna till (*ni står inte ut med, kan inte ta emot*) mitt ord (*min undervisning*). ⁴⁴ Ni är från er fader, djävulen, och ni vill utföra er faders onda önskningsar (*begär, det som tillfredsställer honom*). Han har varit en mördare (*en som utstuderat utsläcker mänskligt liv*) från början (*från tidernas begynnelse, den som gjorde det för första gången*) [1 Mos 3; Rom 5:12]. Han står inte fast i sanningen, för det finns ingen sanning i honom. När han talar en lögn, då talar han det som kommer naturligt för honom [*hans modersmål, se vers 42*], för han är en lögnare, och lögnens fader (*upphovsmannen för falskhet*). ⁴⁵ Men eftersom jag säger sanningen så tror (*litar*) ni inte på mig. ⁴⁶ Vem av er kan visa på någon synd (*överträdelse*) hos mig? Om jag talar sanning, varför tror (*litar*) ni inte på mig? ⁴⁷ Den som tillhör (*är av*) Gud lyssnar på Guds ord [*grekiska ordet 'rhema', specifika ord levandegjorda av den helige Ande*]. Anledningen att ni inte lyssnar [*på dessa ord och på mig*] är att ni inte tillhör (*är av*) Gud.”

⁴⁸ Judarna svarade honom: ”Uttrycker vi inte det rätt när vi säger att du är en samarier och har (*är under inflytande av*) en ond ande?”

⁴⁹ Jesus svarade: ”Jag har inte en ond ande, jag ärar min Fader och ändå föraktar (*vanärar, hånar*) ni mig. ⁵⁰ Jag söker inte min egen ära (*upphöjelse*), men det finns en som söker (*kräver*) den, och han är den som dömer. ⁵¹ Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Den som väljer att hålla (*skydda, bevara, leva efter*,

följa) mitt ord (*min undervisning*), han ska aldrig i evighet se döden.”

⁵² Judarna sade till honom: ”Nu förstår vi (*har vi en kunskap baserad på personlig erfarenhet*) att du har en ond ande. Både Abraham och profeterna har dött, ändå säger du att vem som helst som väljer att hålla ditt ord, han ska aldrig i evighet se döden. ⁵³ Vår fader Abraham dog, du är väl inte större än honom, är du? Profeterna har också dött. Vem tror du att du är (*utgör du dig för*)?”

⁵⁴ Jesus svarade: ”Om jag ärar (*upphöjer, förhärligar*) mig själv, så är min ära ingenting värd. Det är min Fader som ärar (*upphöjer, förhärligar*) mig, han som ni säger är er Gud.

⁵⁵ Ni har inte känt honom (*haft en personlig erfarenhet av Gud*), men jag känner (*har en klar förståelse av*) honom. Om jag sade att jag inte känner (*förstår*) honom skulle jag vara en lögnare som ni. Men jag känner honom och håller (*skyddar; bevarar; lever efter; följer*) hans ord (*undervisning*). ⁵⁶ Er fader (*förfader*) Abraham jublade över att få se min dag. Han såg (*med sina hjärtans ögon, hade en klar förståelse av*) den och gladdes sig.”

⁵⁷ Då sade judarna till honom: ”Du är inte ens femtio år, och du har sett (*stått framför, mött*) Abraham?”

⁵⁸ Jesus svarade dem: ”Jag säger er sanningen (*amen, amen*): Jag Är – redan innan Abraham ens fanns till (*var född*).”

[Jesus har alltid existerat, se Joh 1:1, 2; Kol 1:17. Att Jesus inte bara "var" före Abraham utan "är" före Abraham visar även hur Jesu nutid sträcker sig tillbaka i dåtid. Hans existens övergår tiden. Jesus jämför sig med Gud, se 2 Mos 3:14; Ps 90:2. Något som åhörarna ser som en fruktansvärd händelse som förtjänar döden, se 3 Mos 24:16.]

⁵⁹ Då tog de upp stenar för att kasta på honom *[att kalla sig själv vid Guds namn ansåg de vara händelse]*, men Jesus gömde sig *(försvann, var gömd för dem)* och gick ut från tempelområdet.

9

En blind man helas - det sjätte tecknet

¹ När Jesus gick vidare *[ut från tempelområdet i Jerusalem]* såg han en man som var född blind.

² Då frågade hans lärjungar honom: "Rabbi *(mästare)*, vem har syndat eftersom han föddes blind? Är det han själv eller hans föräldrar?"

³ Jesus svarade: "Det är varken hans synd eller hans föräldrars synd som gjorde honom blind. Det skedde för att Guds gärningar skulle bli manifesterade *(förklarade, åskådliggjorda)* i honom. ⁴ Så länge det är dag *(ljus)* måste vi vara upptagna *(är det helt nödvändigt att vi är sysselsatta)* med att utföra hans gärningar som har sänt mig. Det kommer en natt då ingen kan arbeta. ⁵ Så länge *(medan)* jag är i världen är jag världens ljus." *[Joh 8:12]*

⁶ När han sagt detta, spottade han på marken, gjorde lera av saliven [*den fuktiga jorden*] och strök (*smorde*) den på den blindes ögon, ⁷ och sade till honom: ”Gå och tvätta dig i Siloamdammen.” Ordet ”Siloam” betyder ”utsänd”.

[De judiska ledarna ansåg att saliven var oren, medan det var en allmän judisk uppfattning att den hade läkande egenskaper. Bibeln förklarar inte varför Jesus spottar, men han gjorde det också vid två andra helanden, se Mark 7:33; 8:23. Det kan vara så att Jesus använder lera för att visa att han fortsätter Guds skapande. I 1 Mos 2:7 beskrivs hur människan skapas av stoft från marken och livsande från hans mun.]

Mannen gick därför [*tog ett aktivt steg i tro*] och tvättade sig [*i dammen som låg i sydöstra hörnet av Jerusalem, omkring åttahundra meter från den södra ingången till tempelområdet där de troligen befann sig*] och kom tillbaka och kunde nu se. [*Efter helandet går han till sitt hem, eftersom nästa vers talar om att han möter sina grannar. Först i vers 35 träffar han Jesus igen.*]

⁸ Hans grannar och de som förut hade sett (*noga granskat*) honom tigga sade: ”Är det inte han som brukade sitta och tigga?” [*Han hade sin bestämda plats, antagligen sedan lång tid vid någon av portarna in till templet och var allmänt känd.*]

⁹ Några sade: ”Det är han.”

Andra sade: ”Nej, men han liknar honom.”

Självsade han gång på gång: ”Det är jag.”

¹⁰ Då frågade de: ”Hur öppnades dina ögon?”

¹¹ Han svarade: ”En man som kallas Jesus gjorde lera och smorde den på mina ögon och sade till mig att gå till Siloamdammen och tvätta mig. Jag gick dit och tvättade mig, sedan kunde jag se.”

¹² De frågade honom: ”Var är han?”

Han svarade: ”Det vet jag inte.”

Fariséernas reaktion på helandet

¹³ [På Jesu tid fanns tre stora religiösa grupperingar – saddukéer, fariséer och esséer. De två första omnämns ofta i de övriga evangelierna, medan Johannes bara nämner fariséerna i sitt evangelium. Det är anmärkningsvärt eftersom saddukéerna var i majoritet i den högsta judiska instansen, det Stora rådet. Skillnaden mellan dessa grupper var att saddukéerna bara accepterade Moseböckerna som sin auktoritet, medan fariséerna tog till sig hela Skriften, se Apg 23:8. Att esséerna inte alls nämns i Nya testamentet beror på att de var en sluten grupp som levde avskilda från samhället, ofta ensligt och öde. En av dessa platser var Qumran, där fyndet av Dödahavsrollarna 1947 har gett mer ljus åt hur den här gruppen levde. När templet förstördes 70 e.Kr. upplöstes saddukéerna eftersom offertjänsten i Jerusalem inte längre var i funktion. Fariséerna som var mer öppna för tolkningstraditionen kunde däremot anpassa läran till nya förhållanden och leva vidare. När

Johannes skriver sitt evangelium, i slutet på första århundradet, väljer han att bara omnämna den för sin tid kända gruppen fariséerna.]

De [*grannar och bekanta*] förde (*tvingade*) mannen som förut varit blind till fariséerna. ¹⁴ Det var sabbat den dag då Jesus hade gjort lera och öppnat hans ögon. ¹⁵ Nu frågade också fariséerna honom hur han hade fått sin syn. Han svarade: "Han lade lera på mina ögon och jag tvättade mig, och nu kan jag se!"

¹⁶ Då sade några av fariséerna: "Den mannen [*Jesus*] är inte från Gud, eftersom han inte håller sabbaten."

Andra sade: "Hur kan en syndig människa göra sådana tecken (*mirakler*)?" Det var ständigt splittring (*schismer; fiendskap på grund av åsiktsmotsättningar*) bland dem.

¹⁷ Därför frågade de den [*tidigare*] blinde mannen: "Vad säger du själv om honom, eftersom det var dina ögon han öppnade?"

Han svarade: "Han är en profet."

¹⁸ Men judarna trodde inte att han hade [*verkligen*] varit blind och fått sin syn förrän de hade skickat efter (*kallat in*) hans föräldrar.

¹⁹ De frågade dem: "Är detta er son som ni själva säger var född blind? Hur kan han nu se?"

²⁰ Hans föräldrar svarade: "Vi vet med säkerhet att han är vår son och att han föddes blind. ²¹ Men hur han nu kan se det vet vi inte, eller vem som har öppnat hans ögon, det vet vi inte heller. Fråga honom, han är gammal nog och kan tala för sig själv." ²² Detta sade hans

föräldrar för att de ständigt fruktade judarna [*de judiska ledarna*], för de hade redan kommit överens om att den som bekände att Jesus var den Smorde (*Messias*) skulle bli utkastad från synagogan. ²³ Det var därför hans föräldrar svarade: ”Han är gammal nog, fråga honom själv.”

[Det fanns två avstängningar från synagogan, en tidsbegränsad och en permanent. I båda fallen var det kännbart: man fick inte undervisning, man blev utestängd från att göra affärer och allt man ägde konfiskerades.]

²⁴ Då kallade de för andra gången in mannen som varit blind och sade till honom: ”Svär inför Gud att säga sanningen (*ge Gud ära*). Vi vet (*är utan tvivel, har en klar förståelse av*) att den där mannen [*Jesus*] är en syndare.”

²⁵ Han svarade: ”Om han är en syndare eller inte det vet jag inte, men en sak vet jag: Jag var förut blind, men nu kan jag se!”

²⁶ Då frågade de honom igen: ”Vad gjorde han med dig, hur öppnade han dina ögon?”

²⁷ Han svarade: ”Jag har redan berättat men ni lyssnar inte på mig. Varför vill ni höra det igen, är det för att ni också vill bli hans lärjungar?”

²⁸ Då öste de skällsord (*glåpord, grova smädelser*) över honom och sade: ”Du är lärjunge till den där, men vi är Mose lärjungar.

²⁹ Vi vet med säkerhet att Gud har talat med Mose, men den där [*Jesus*], vet vi inte varifrån han kommer.”

³⁰ Mannen svarade: ”Det är konstigt (*det märkliga*), här är en som har öppnat mina ögon, och ni vet inte varifrån han kommer! ³¹ Vi vet att Gud inte lyssnar på syndare, men om någon väljer att frukta Gud (*i vördnadsfull tillbedjan*) och väljer att göra hans vilja, då hör Gud honom. ³² Aldrig tidigare har man hört att någon har öppnat ögonen på en som var född blind. ³³ Om denne man inte var nära (*ständigt vid sidan av, från*) Gud skulle han inte kunna göra någonting [*som detta*].”

³⁴ De svarade: ”Du var född helt i synd (*från huvud till fot*), och du ska undervisa oss?” De kastade ut honom [*från platsen där de samlats, och senare också från synagogan, se 9:22*].

Mannens reaktion på helandet

³⁵ Jesus hörde att de hade kastat ut honom, och när han hade hittat honom sade han: ”Tror du på Människosonen?” [*Människosonen är ett messianskt begrepp som identifierar Jesus med Gud själv, se Dan 7:13. I Jesu samtid var Människosonen en titel på Gud själv.*]

³⁶ Han svarade: ”Vem är han Herre, så att jag kan tro på (*lita, luta mig emot*) honom?”

³⁷ Jesus sade till honom: ”Du har sett honom och det är han som talar med dig just nu.”

³⁸ Då bekände (*ropade, sade*) han: ”Jag tror, Herre.” Och han tillbad honom (*böjde sig i ödmjukhet, föll på knä, kysste bildligt i vördnad Jesu hand*).

³⁹ Jesus sade: ”Till en dom [*för att predika Guds sanning, vara som en skiljedomare mellan dem*]

som tror på mig och dem som inte tror] har jag kommit i världen, för att de som inte ser ska se och för att de som ser ska bli blinda.”

⁴⁰ Några av fariséerna som var med honom hörde detta och sade: ”Vi är inte blinda, eller hur?”

⁴¹ Jesus svarade dem: ”Om ni var blinda skulle ni inte ha någon synd, men eftersom ni säger att ni ser, finns er synd kvar.”

10

Den gode herden

¹ Jesus svarade dem [*fariséerna som hånade den blinde mannen som Jesus har helat, se Joh 9*]: ”Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Den som inte går in i fårfållan genom grinden (*dörren, porten*), utan kliver in någon annan väg, är en tjuv (*en som stjälar i smyg*) och en rånare (*en som öppet rånar med våld*). ² Den som går in via grinden är fårens herde. ³ För honom öppnar dörrvakten och fåren hör (*lyssnar till*) hans röst, och han kallar personligen på sina får vid namn och för ut dem. ⁴ Varje gång han leder ut (*kastar ut, ibland med tvång för ut*) sina får, går han före dem, och fåren följer honom därför att de känner igen [*lyssnar med sina hjärtan efter*] hans röst (*ton, tal*). ⁵ De kommer aldrig att följa en främling, utan kommer att fly bort från honom eftersom de inte känner igen främmande röster (*toner, tal*).”

[Fårfållan var en gård med bara en ingång och murar runtomkring. Under natten fördes fåren in i fållan och var skyddade från vilda djur. Ibland använde flera herdar samma större fålla för sina får och turades om att vakta vid dörren. På morgonen ropade herden och hans får kände igen hans röst och följde. Bara en person med ohederliga syften och planer på att döda och stjäla ett får undvek dörren och tog sig in på ett annat sätt under natten.]

⁶ Jesus berättade denna liknelse för dem, men de förstod inte vad han talade om.

Jesus förklarar liknelsen

⁷ Så Jesus sade igen: ”Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er:

Jag är grinden till fåren.

⁸ Alla som har kommit före mig [*falska herdar, fariséerna och översteprästerna*] är tjuvar och rånare,
men fåren har inte lyssnat på dem.

⁹ Jag är grinden,
den som går in genom mig ska bli räddad (*helad, befriad, trygg, bevarad*),
han ska gå in och ut och finna bete (*mat, gröna ängar*).

¹⁰ Tjuven kommer bara för att
stjäla (*kleptomaniskt ta för sig*)

och slakta (*för att göra ett offer*)

och förgöra (*likvidera, driva på, knuffa ur balans, separera*) [*separera fåret från hjorden för att sedan lätt kunna döda*].

Jag har kommit för att de ska ha (*äga*) liv (*med kraft, mening, syfte, ett liv värt att levas*)

och detta i överflöd (*fullaste mått, upp till brädden så att det flödar över*)!

11 Jag är den gode (*äkta*) herden (*en bild och modell på hur en verklig herde är*).

[De judiska åhörarna kände till det profetiska löftet om en herde som skulle leda folket, se Hes 34:23. Psalm 23 illustrerar också hur den gode herden för sina får till gröna ängar och stilla vatten, föder, vaktar och beskyddar dem, se Ps 23.]

Den gode herden ger sitt liv för fåren.

12 Men den som är lejd och som varken är herde eller ägare av fåren,

han överger fåren och flyr när han ser vargen komma,

och vargen attackerar dem och skingrar dem [*fårhjorden*].

13 Den lejde arbetaren betar sig så eftersom han bara är lejd (*arbetar för sin lön*)

och inte bryr sig om (*är intresserad av*) fåren.

14 Jag är den gode (*äkta*) Herden

och jag känner (*känner igen, har en personlig relation med*) mina får
och de känner (*känner igen, har en personlig relation med*) mig,

¹⁵ på samma sätt som Fadern känner mig
och jag känner (*har en personlig relation med*)
Fadern, och jag ger mitt liv för fåren.

¹⁶ Jag har också andra får [*hedningar, icke-judar*]
som inte är från den här fållan [*Israel*].
Jag måste också leda dem (*driva, dra dem till mig*),

och de ska höra min röst, och så ska det bli [*de ska bli*] en hjord och en herde.

¹⁷ Därför älskar Fadern mig,
för att jag lägger ner mitt liv för att sedan få
tillbaka det igen.

¹⁸ Ingen tar det från mig,
utan jag lägger ner det frivilligt.
Jag har auktoritet att lägga ner det
och auktoritet att ta det igen.

Detta är den order (*instruktion*) som jag fått från
min Fader.”

¹⁹ Det blev på nytt delade åsikter bland judarna
på grund av dessa ord. ²⁰ Många av dem
sade: ”Han har en demon och är sinnessjuk
(*förvirrad, från vettet*), varför lyssnar ni på
honom?” ²¹ Andra sade: ”Detta är inte ord
(*tal, tankar*) från en som är demoniserad (*under
inflytande av en demon*). En demon (*ond ande*)
kan ju inte öppna blindas ögon!”

Chanukka - tempelinvigningsfesten

22 Efter detta inföll tempelinvigningssfesten [chanukka] i Jerusalem.

[Chanukka, även translittererat hanukka, infaller i slutet av november eller i december och är en åtta dagar lång judisk högtid som även kallas "ljusets fest". Den är inte en av de sju högtiderna som beskrivs i Moseböckerna, se 3 Mos 23. Den firas till minne av att man år 164 f.Kr. under ledning av den judiska prästsläkten mackabéerna lyckades besegra de syrisk-grekiska trupper som hade vanhelgat templet i Jerusalem. När det var dags att återinviga templet, säger traditionen att det bara fanns olja för en dag till den sjuarmade ljusstaken. Att förbereda ny tog minst en vecka, men ett under skedde och oljan räckte hela högtiden.

I nutida judendom används en åttaarmad ljusstake med ett nionde hjälpljus. Det hebreiska ordet för detta nionde ljus är "shamash" som betyder tjänare/hjälpare. Det tänds först och från detta tänds de andra ljusen. Första dagen ett, andra två, osv. Den åttonde dagen brinner alla ljusen.]

Det var vinter, ²³ och Jesus gick omkring i Salomos pelargång i tempelområdet. ²⁴ De judiska ledarna omringade honom och frågade: "Hur länge ska du hålla oss i ovisshet? Om du nu är den Smorde (Kristus), säg det rent ut (öppet)!"

²⁵ Jesus svarade dem: "Jag har redan berättat det, men ni tror (litar, förtröstar) inte på mig.

De gärningar som jag ständigt gör i min Faders namn vittnar om mig. ²⁶ Men ni tror inte på mig för ni är inte mina får. ²⁷ Mina får lyssnar på min röst och jag känner (*har en personlig relation med*) dem och de följer mig (*är mina lärjungar*). ²⁸ Jag ger dem evigt liv och de ska aldrig någonsin dö (*vara förlorade*), och ingen ska rycka dem ur min hand. ²⁹ Min Fader som gett dem till mig är större än alla andra, ingen kan rycka dem från min Faders hand. ³⁰ Jag och Fadern är ett.”

³¹ Igen tog de judiska ledarna upp stenar för att stena honom. ³² Jesus svarade dem: ”Jag har visat er många goda gärningar, för vilken av dem vill ni stena mig?”

³³ De judiska ledarna svarade honom: ”Vi ska inte stena dig för en god gärning, utan därför att du hädar [*talat emot Gud*]. Du är en människa, men utger dig för att vara Gud!”

³⁴ Jesus svarade dem: ”Står det inte skrivet i er lag [*Skriften*]: Jag har sagt att ni är gudar? [*Citat från Psalm 82:6. Olika tolkningar av denna vers diskuterades flitigt bland rabbinerna på Jesu tid. Troligtvis har det att göra med att Israels domare eller folk har fått auktoritet att utföra Guds gärningar.*] ³⁵ Om han kallade dem som fick lagen för gudar, och Skriften inte kan brytas (*vara delad, motsäga sig själv*), ³⁶ varför säger ni om den som Gud har avskilt (*helgat, avsatt för helig tjänst*) och sänt in till världen: Du har begått hädelse genom att säga, jag är Guds Son. ³⁷ Om jag inte gör min Faders gärningar så

behöver ni inte tro på mig. ³⁸ Men om jag gör dem, även om ni väljer att inte tro på (*lita, lutar er mot*) mig så tro åtminstone på de gärningar (*under, tecken*) jag gör, så att ni kan förstå (*genom erfarenhet*) och tro att Fadern är i mig och att jag är i Fadern.”

³⁹ Då försökte de gripa honom igen, men han gick (*försvann*) ur deras händer.

Jesus går till östra sidan av Jordanfloden

⁴⁰ Han gick tillbaka över Jordan [*floden*] till det ställe där Johannes [*Döparen*] först hade döpt, och stannade där. [*I Betania på andra sidan Jordan, se Joh 1:27.*] ⁴¹ Många människor kom till honom och sade: ”Johannes gjorde inga tecken (*mirakler*), men allt Johannes sade om denne man var sant.” ⁴² Många kom till tro på honom där.

11

Jesus uppväcker Lasarus - det sjunde tecknet

¹ [*Namnet Lasarus kommer från det hebreiska namnet Elieser som betyder: ”en som Gud hjälper”.*]

Nu var en man som hette Lasarus sjuk (*svag, kraftlös*). Han var från Betania [*strax utanför Jerusalem*], den stad där Maria och hennes syster Marta bodde. ² Det var den Maria som [*senare hemma hos Simon den spetälskes hus, se Joh 12:3*] smorde Herren med parfym (*olja*) och torkade hans fötter med sitt hår. Det var hennes bror Lasarus som nu var sjuk (*svag, kraftlös*).

³ Systrarna sände bud till Jesus [*som befann sig en dagstur från dem i Jordandalen*]. Budet löd: ”Herre, din vän (*han som du har en ömsesidig vänskapsrelation med*) är sjuk.”

⁴ När Jesus hörde detta sade han: ”Den sjukdomen (*svagheten*) kommer inte att leda till döden, i stället kommer Gud att förhärligas (*tillbedjas*), så att Guds Son blir förhärligad genom den.”

⁵ Jesus älskade (*osjälviskt utgivande*) Marta, hennes syster [*Maria*] och Lasarus. ⁶ När han nu hörde att Lasarus var sjuk stannade han två dagar på den plats han var. ⁷ Sedan efter detta sade han till lärjungarna: ”Låt oss gå tillbaka till Judéen.”

⁸ Lärjungarna sade till honom: ”Rabbi (*lärare*), de judiska ledarna ville nyss stena dig. Ska du gå tillbaka dit?”

⁹ Jesus svarade: ”Har inte dagen tolv timmar [*då det är ljus*]? Den som vandrar på dagen snubblar (*snavar, syndar*) inte, eftersom han ser världens ljus [*Jesus, se Joh 8:12*]. ¹⁰ Men den som vandrar på natten, han snubblar (*snavar, syndar*) eftersom han inte har det ljuset inom sig.”

¹¹ När han sagt detta tillade han: ”Vår vän Lasarus har somnat in (*är död*), men jag går dit för att väcka honom ur sömnen.”

¹² Lärjungarna sade till honom: ”Herre, sover han så blir han frisk (*frälst, räddad*).” ¹³ Men Jesus hade talat om hans död, men de förutsatte att han talade om vanlig naturlig sömn.

¹⁴ Då sade Jesus i klartext till dem: ”Lasarus har dött, ¹⁵ och jag är glad för er skull att jag inte var där. Detta kommer att hjälpa er att tro (*lita, luta er emot mig*).”

¹⁶ Då sade Tomas, som kallades tvillingen (*på grekiska ”Didymus”*), till de andra lärjungarna: ”Låt oss också gå så att vi kan dö [*bli dödade av judarna tillsammans*] med honom.”

Jesus talar med Marta och Maria

¹⁷ När Jesus kom fram fick han veta att Lasarus redan hade varit i [*klipp-*]graven fyra dagar.

¹⁸ Betania låg nära Jerusalem, bara tre kilometer (*femton stadier*) därifrån, ¹⁹ och många judar (*invånare i Judéen*) hade kommit till Marta och Maria för att trösta (*sympatisera med, uppmuntra*) dem i sorgen över deras broder [*Lasarus död*].

[Enligt den judiska begravningstraditionen begravdes den döde inom ett dygn. Sedan följde en veckas sorg då vänner och släktingar kom och hälsade på den sörjande familjen.]

²⁰ När Marta hörde att Jesus var på väg, gick hon ut för att möta (*konfrontera, ifrågasätta*) honom, medan Maria satt kvar i huset.

²¹ Marta sade till Jesus: ”Herre, om du hade varit här skulle min bror inte ha dött. ²² Men jag vet (*har en klar förståelse av*) att Gud kommer att ge dig vad du än ber (*begär av*) honom om.”

²³ Jesus sade till henne: ”Din bror ska uppstå igen (*komma tillbaka till livet*).”

²⁴ Marta svarade honom: ”Jag vet (*har en klar förståelse av*) att han ska uppstå igen, vid uppståndelsen på den sista (*yttersta*) dagen.”

²⁵ Jesus sade till henne: ”Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror (*kontinuerligt förtröstar och litar*) på mig – även om han skulle dö, så ska han leva, ²⁶ och den (*alla – vem som helst*) som lever och tror (*kontinuerligt tror och har Guds överflödande liv inom sig*) på mig ska aldrig någonsin (*i evigheten, för evigt*) dö. Tror du på detta?”

²⁷ Hon svarade honom: ”Ja Herre, jag tror att du är den Smorde (*Messias*), Guds Son, han som skulle komma till världen.”

²⁸ När Marta sagt detta gick hon bort och kallade på sin syster Maria, och viskade i hemlighet till henne: ”Mästaren är här (*han är nära*) och han kallar på dig vid namn.”

²⁹ När Maria hörde detta reste hon sig snabbt upp och gick till honom. ³⁰ Jesus hade inte ännu kommit in i byn utan var kvar på samma ställe där Marta hade träffat honom. ³¹ När de judar som var med Maria inne i huset för att trösta henne såg att hon rest sig upp hastigt och gått ut, följde de efter henne eftersom de trodde hon skulle till graven för att gråta. ³² När Maria nu kom dit där Jesus var och såg honom, föll hon ner vid hans fötter och sade till honom: ”Herre, om du varit här skulle min broder inte vara död.” ³³ När Jesus såg henne brista ut i högljudd gråt gång på gång, och att judarna som följt med henne också grät högljutt, blev

han djupt upprörd (*kände vrede*) i sin ande, och kände smärta (*oro*). ³⁴ Han sade: ”Var har ni lagt honom?” De svarade honom: ”Herre, kom och se.”

³⁵ Jesus grät stilla (*fällde tårar i tysthet*).

³⁶ Judarna sade: ”Se hur han höll av (*hade ett starkt vänskapsband med*) honom.”

³⁷ Men några av dem sade: ”Kunde inte han som öppnade ögonen på den blinde mannen, gjort så att Lasarus inte behövt dö?”

Lasarus uppväcks från de döda

³⁸ [Det kan finns flera orsaker till Jesu vrede. Kanske kände han en upprördhet över alla skenheliga ceremonier med anställda gråterskor och flöjtspel som var vanligt på en dåtida begravning. Ett annat skäl kan ha varit otron han mötte eller anklagelserna att det var hans fel att Lasarus dött – han som är livet självt! Men kanske riktade sig vreden först och främst mot döden och djävulen som han kommit för att besegra.]

Jesus blev upprörd till vrede igen och gick till graven. Det var en klippgrav med en sten för öppningen.

³⁹ Han sade: ”Ta bort stenen!” Då sade Marta, den dödes syster: ”Herre, vid det här laget luktar han, det har ju gått fyra dagar sedan han dog.”

⁴⁰ Jesus sade till henne: ”Sade jag inte till dig att om du trodde (*litade, lutade dig emot*) mig skulle du få se Guds härlighet?”

⁴¹ Så de tog bort stenen där den döde låg, och Jesus lyfte upp sina ögon och sade: ”Fader, jag

tackar dig för att du har hört mig. ⁴² Jag vet att du alltid hör mig, men jag sade detta med tanke på de människor som står här runtomkring, så att de ska kunna välja att tro att du sänt mig.”

⁴³ När han sagt detta, ropade han med hög röst: ”Lasarus, kom ut!” ⁴⁴ Mannen som varit död kom ut, hans händer och fötter var virade med band av linne, och ansiktet inlindat i (*övertäckt med*) en duk. Jesus sade till dem: ”Gör honom fri på en gång och låt honom gå!”

De judiska ledarnas reaktion

(Matt 26:1-5; Mark 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ Många judar som hade kommit till Maria och sett (*på avstånd betraktat*) vad Jesus gjorde, kom till tro på (*litade, lutade sig emot*) honom.

⁴⁶ Men några av dem gick tillbaka till fariséerna och berättade vad Jesus gjort. [*Hur Jesus hade uppväckt Lasarus från döden.*] ⁴⁷ Därför sammankallade överstepräster och fariséerna Stora rådet.

[Sanhedrin, det högsta beslutande organet bland judarna med 71 medlemmar från fariséerna och saddukéerna. Rådet kunde aldrig på eget initiativ lägga fram en anklagelse; bara om vittnen kom och begärde få sin sak prövad togs frågan upp. Här är enda gången ordet Sanhedrin används i singular, vilket kan antyda att detta var ett informellt möte. I normala fall skulle översteprästen Kaifas, se vers 49, varit den som sammankallat mötet.]

De sade: ”Vad ska vi göra? För den här mannen gör många tecken (*bevis, mirakler*). ⁴⁸ Om vi låter honom fortsätta på det här sättet, kommer alla att tro på honom, och romarna kommer att ta bort både vår plats [*templet i Jerusalem*] och vår nation.”

⁴⁹ Men en av dem, Kaifas, som var överstepräst detta år sade till dem: ”Ni förstår ingenting, ⁵⁰ ni tänker inte heller logiskt, det är bättre för oss att en man dör för folket än att en hel nation går under.” ⁵¹ Detta sade han inte av sig själv, utan profetiskt eftersom han var överstepräst detta år. Han profeterade att Jesus skulle dö för [*den judiska*] nationen, ⁵² och inte bara för nationen utan också för Guds skingrade barn som skulle samlas och bli till ett.

⁵³ Från den dagen började de tillsammans planera att döda (*undanröja*) honom. ⁵⁴ Av den anledningen vandrade Jesus inte längre öppet bland de judiska invånarna, utan gick till en stad som hette Efraim, i en region som gränsar till öknen. Där stannade han med sina lärjungar.

[Eftersom Efraims stams område ligger norr om Jerusalem låg staden antagligen några mil nordöst om Jerusalem vid gränsen mot öknen i öster. Många identifierar den med den gamla staden Ofra som omnämns i Jos 18:23, drygt två mil nordost om Jerusalem.]

⁵⁵ Den judiska påskhögtiden var nära, och många från landsbygden gick upp till Jerusalem för att rena sig [*göra sig ceremoniellt rena*

och redo för att kunna delta i högtiden].

⁵⁶ De letade efter Jesus och medan de stod i [*förgården till*] templet sade de till varandra: "Vad tror ni, ska han inte komma till högtiden?"

⁵⁷ Översteprästerna och fariséerna hade nu också gett order om att den som visste var Jesus var skulle anmäla det, så att de kunde gripa honom.

12

Den sista påskhögtiden närmar sig

¹ [*Johannes inleder och avslutar sitt evangelium med en helig vecka, se Joh 1:29-35, 43; 2:1. Sex dagar är det judiska uttrycket för "en vecka". Lukas använder det grekisk/romerska uttrycket "omkring åtta dagar" för samma tidsperiod, jämför Luk 9:28 och Matt 17:1. Det är antagligen på fredagseftermiddagen 8 Nisan innan sabbaten börjar som Jesus anländer från Jeriko till Betania, en sträcka på 2,5 mil. Betania betyder "träldomshuset", "sorgens hus" och "betryckets hus". Det var här Jesus inledde sin tjänst, se Joh 1:28. Nu avslutar han den här och fullbordar den judiska förväntan på att gå ut ur träldomshuset, se 2 Mos 12.]*

Sex dagar [*en vecka*] före påskhögtiden [*som började 14 Nisan*] kom Jesus till Betania, där Lasarus bodde, han som varit död men Jesus hade uppväckt från de döda.

Jesus smörjs

(Matt 26:6-13; Mark 14:3-9)

² [*Johannes fokus är konungen Jesus. Han inleder inte den sista veckan som de övriga evangelierna med intåget i Jerusalem, utan med hur Jesus smörjs. Notera att Johannes inte anger i vilket hus eller vilken dag middagen hålls. Eftersom nyheten om hans ankomst hann sprida sig till Jerusalem, se vers 9, är det troligt att det inte är samma kväll. Det kan vara nästa dag eller rent av två dagar före påsken, och då är det samma händelse som Matt 26:6 och Mark 14:3 beskriver. Förutom att han blir smord här i Jerusalem före sin död, blev han också smord något år tidigare i Galileen, se Luk 7:36-50.*]

Där ordnade de en middag (*kvällsmat*) för Jesus. Marta betjänade (*passade upp*) dem, och Lasarus var en av dem som hela tiden var med runt bordet. ³ Då tog Maria en hel flaska dyrbar äkta (*ren, oförfalskad*) nardusbalsam. [*Denna exklusiva parfym importerades från norra Indien och var värd en årslön, se vers 5. En flaska vägde en romersk "litra", vilket är 325 gram och motsvarar en halv liter.*] Hon smorde Jesu fötter och torkade dem sedan med sitt hår, och huset fylldes av doften från denna balsam.

⁴ Men Judas Iskariot, en av hans lärjungar som var på väg att förråda honom, sade: ⁵ "Varför såldes inte oljan för trehundra denarer [*motsvarade en årslön*], och gavs till de fattiga (*de som är oförmögna att arbeta*)?" ⁶ Detta sade han inte för att han brydde sig om de fattiga, utan därför att han ständigt varit en tjuv (*kleptomant, en som stjäl i smyg*). Han hade hand om kassan [*lådan*

med pengarna för Jesus och de tolv lärjungarna] och brukade ta från det som lades i den [för eget bruk].

⁷ Jesus sade: ”Låt henne vara (*lämna henne ifred*). Hon har behållit (*bevarat, sparat*) den för min begravningsdag (*för min balsamering*). ⁸ De fattiga har ni alltid bland er, men mig har ni inte alltid hos er.”

⁹ En stor mängd judar (*många av de judiska invånarna i Judéen*) fick reda på att Jesus var där och de kom dit, inte bara på grund av Jesus, utan också för att se Lasarus som han hade uppväckt från de döda. ¹⁰ Då planerade överstepräster att också döda Lasarus, ¹¹ eftersom många av Jerusalems invånare lämnade dem [*gick bort från de judiska ledarna*] och trodde på Jesus.

Jesus rider in i Jerusalem på en åsna

(Matt 21:1-11; Mark 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² [*Johannes verkar antyda att Jesu intåg sker den 10 Nisan, den dagen som husfadern skulle välja ut och offentligt visa vilket lamm som skulle bli årets påskalamm, se 2 Mos 12:3-6. Just på den dagen väljer Fadern att visa världen vem som är Guds lamm som ska ta bort världens synd, se Joh 1:29.*]

Nästa dag [*efter sabbaten, 10 Nisan*] hörde den stora folkhopen som kommit till högtiden att Jesus var på väg till Jerusalem. ¹³ De tog palmkvistar och kom ut för att möta honom. [*Att vifta med palmkvistar betecknar ett varmt*

välkomnande.] Medan de kom ut ropade de [*sjöng de från Psalm 118:25*]:

”Rädda oss nu (*hebreiska ordet 'Hosianna'*)!
Välsignad är han som kommer i Herrens namn,
Israels kung.”

¹⁴ Jesus fann ett åsneföl och satt upp på det, [*precis*] som det står skrivet [*i Sak 9:9*]:

¹⁵ ”Frukta inte, dotter Sion!
Se, din Konung kommer,
ridande på en åsnas föl.”

¹⁶ Detta förstod inte hans lärjungar då, men senare, när Jesus blivit förhärligad (*upphöjd*) [*och var tillbaka hos Fadern i himlen*] kom de ihåg att detta var skrivet om honom, och att man gjort så mot honom. ¹⁷ Alla som var med när han kallade Lasarus ut från graven och uppväckte honom från de döda fortsatte att berätta om det. ¹⁸ Av den anledningen kom skarorna ut för att möta honom, eftersom de hört att han hade gjort det tecknet (*undret, miraklet*). ¹⁹ Därför sade fariséerna till varandra: ”Se noga hur vi inte kommer någon vart (*hur våra ansträngningar är lönlösa*). Hela världen följer (*springer*) efter honom.”

Jesus förutsäger sin död på korset

²⁰ Bland dem som kommit upp till [*påsk-*]*högstiden* för att tillbe fanns några greker. ²¹ De kom till Filippus, som var från Betsaida [*som ordagrant betyder "fiskhuset"*] i Galileen, och

frågade gång på gång: ”Herre, vi skulle vilja se (få en klar förståelse av) Jesus.” ²² Filippus kom och sade detta till Andreas och de båda gick tillsammans och talade om det för Jesus.

[Vid Jesu födelse kom visa män från öst, och nu före hans död kommer ”visa” greker från väst. Denna händelse antyder på nytt att även icke-judar, nu exkluderade från templet, snart ska få tillträde att tillbe, se Joh 10:16. Att dessa greker kommer till just Filippus kan bero på att han, liksom Andreas, har grekiska namn. Att deras hemstad Betsaida nämns, se Joh 1:44, är också en beröringspunkt. Staden gränsar till det icke-judiska området Dekapolis öster om Galileen på den icke-judiska sidan av Galileiska sjön. Båda dessa två lärjungar var vana att ha kontakt med greker. Det verkar som om Filippus och Andreas lämnar grekerna där och går till Jesus med deras fråga. Jesus kan ha befunnit sig innanför den mur som avgränsade hedningarna till de yttre delarna av tempelområdet, se Apg 21:28. Texten svarar inte på om grekerna personligen fick träffa Jesus där och då, men vi vet att i slutet på Jesu svar säger han att när han uppstår ska han dra alla till sig själv, se Joh 12:32, dvs. att evangeliet är till för alla.]

²³ Jesus svarade dem:

”Stunden har kommit då Människosonen har valt att bli förhärligad (*upphöjd*).

[Nu sker en vändpunkt. Jesus börjar tala om sin död och uppståndelse. Nu följer en kort liknelse där Jesus liknar sig själv vid ett vetekorn som måste dö för att bära frukt. Människosonen är en titel på Messias, se Dan 7:13-14.]

²⁴ Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Om inte ett vetekorn som faller i jorden väljer att dö, så förblir det ett korn, men om det väljer att dö så bär det stor skörd (*frukt*).

²⁵ Den som är nöjd med (*förtjust i, älskar*) sitt liv (*sin själ, grekiska 'psuche'*) förlorar det (*förstör det själv*), men den som hatar sitt liv i den här världen [*inte har det här temporära livet som första prioritet*] ska rädda (*skydda, bevara*) det till evigt liv (*grekiska 'zoe', Guds överflödande liv, själva kärnan och meningen med livet, äkta liv*).

[I den judiska kulturen används ofta starka kontraster. Ordet 'hata' kan också översättas 'älska mindre' i förhållande till något annat. Den som älskar det här livet lever bara för stunden. Fokus blir då att samla skatter här på jorden, se Matt 6:19. Den som däremot prioriterar Guds väg, samlar skatter i himlen, se Matt 6:20. Det skapade är i sig inte ont och kroppen är Guds tempel, se 1 Kor 6:19. Jesus uppmanar oss att älska vår nästa som oss själva, men framför allt att älska Gud med hela vårt hjärta, själ, förstånd och kraft, se Mark 12:30-31. Det är bara i Guds vilja jordelivet får mening, se Apg 20:24.]

²⁶ Om någon väljer att tjäna mig måste han fortsätta att följa mig (*som en lärjunge, hela tiden utvecklas, ta mitt parti*). Där jag är kommer också min tjänare att vara. Om någon tjänar mig ska min Fader ära (*visa speciell uppskattning för, stödja*) honom. ²⁷ Nu är min själ (*mina känslor, tankar*) i oro (*nöd, fylld med bekymmer*). Ska jag säga: Fader, rädda (*fräls, bevara*) mig från denna stund [*av prövning och vånda*]? Nej, det var just för denna stund jag har kommit. ²⁸ [*Jag ber i stället:*] Fader, förhärliga (*ära, upphöj*) ditt namn.”

Då kom en röst från himlen: ”Jag har redan förhärligat det och jag ska förhärliga det igen.”

²⁹ Folket som stod där och hörde detta sade att det var åskan. Andra sade: ”Det var en ängel som talade med honom.”

³⁰ Jesus svarade: ”Denna röst kom inte för min skull utan för er skull. ³¹ Nu faller domen över den här världen (*världens sätt, ordnade samhällssystem med föränderlig etik och moral*), nu ska denna världens herraväldes furste [*Satan*] bli utkastad. ³² När jag har blivit upphöjd från jorden [*på korset*] ska jag dra alla [*judar och alla andra folk*] till mig.” ³³ Detta sade han för att ange (*ge ett tydligt tecken, förutsäga*) på vilket sätt han skulle dö.

³⁴ Folket svarade honom: ”Vi har hört av lagen att den Smorde (*Messias*) ska vara kvar för evigt. [*Ps 89:35-37; Jes 9:7; Hes 37:25*] Hur kan du säga att Människosonen måste bli upphöjd [*på ett kors*]? Vem är denne Människoson?”

³⁵ Jesus sade till dem: ”Bara en kort tid är ljuset bland er. Vandra medan ni har ljuset så att inte mörkret (*ondska, synd*) får makt över er. Den som vandrar i mörkret (*har som vana och livsstil att leva i mörkret*) vet inte vart han går. ³⁶ Så länge ni har ljuset: tro (*lita, luta er emot det*) så att ni blir ljusets barn (*ett folk som är fyllt av och karaktäriseras av ljus*).” När Jesus hade sagt detta, drog han sig undan och dolde sig för dem.

Folket vågar inte tro

³⁷ Trots alla de tecken (*under, mirakler*) han [*Jesus*] hade gjort inför dem trodde de inte på honom, ³⁸ för att profeten Jesajas ord skulle gå i uppfyllelse:

”Herre, vem trodde på vårt budskap (*rappport, predikan*),
och för vem har Herrens arm (*Guds stora kraft*) blivit uppenbarad?” [*Jes 53:1*]

³⁹ Anledningen till att de inte kunde tro var, som Jesaja också sade:

⁴⁰ ”Han har förblindat deras ögon
och förhärdat deras hjärtan (*gjort dem okänsliga, hårda*)
[*Gud förhärdade deras hjärtan efter att de själva redan valt att lämna Gud*],
så de inte ser med sina ögon
och förstår (*tänker, reflekterar*) med sitt hjärta,
och vänder om (*återvänder*) och blir helade av mig.” [*Jes 6:10*]

⁴¹ Jesaja sade dessa saker därför att han såg hans [*den Smordes*] ära (*härlighet*) [*i sin syn, se Jes 6:1-3*] och talade om honom. [*Johannes förklarar hur profeterna talade om Jesus, se Luk 24:44, och på nytt jämsätter han Jesus med Gud, se Joh 1:1; 14:9.*]

⁴² Trots allt detta fanns det bland ledarna [*i Stora rådet, Sanhedrin, det högsta beslutande organet bland judarna*] många som trodde (*litade, lutade sig emot*) honom. Men på grund av fariséerna så bekände (*tillkännagav*) de inte det för att inte bli utstötta från synagogan. ⁴³ De värdesatte människors ära högre (*älskade människors beundran och acceptans mer*) än äran från Gud.

Jesu sista ord till folket

⁴⁴ [*Under den sista veckan undervisar Jesus på tempelområdet i Jerusalem. Detta är det sista talet till folket.*]

Men Jesus ropade med hög röst:

”Den som tror på (*har för vana att lita, lutar sig emot*) mig,

tror inte bara på mig utan på honom som sänt mig.

⁴⁵ Den som ser (*gång på gång medvetet fäster sin blick på*) mig

ser honom som sänt mig.

⁴⁶ Jag har kommit som ett ljus till världen, för att ingen som tror på mig ska bli kvar i mörkret.

⁴⁷ Om någon väljer att höra mina ord och väljer att inte tro på dem, så dömer inte jag honom. För jag har inte kommit för att döma världen [*verkställa domen mot världen*], utan för att frälsa (*rädda, hela, befria, bevara*) världen. [*Jesus kommer en dag att döma världen, men den första gången han kom var det för att rädda världen, se Joh 3:17.*]

⁴⁸ Den som förkastar (*kontinuerligt nonchalerar*) mig och inte tar emot mina ord (*inte accepterar; inte gör dem till sina egna*), har redan en domare över sig. De ord jag talat (*det budskap jag predikat*) ska själv döma (*överbevisa*) honom på den sista dagen. ⁴⁹ För jag har inte talat av mig själv (*från egen auktoritet*), utan Fadern som sänt mig har själv gett order om vad (*och hur*) jag ska tala. ⁵⁰ Jag vet med säkerhet att hans bud är evigt liv. Så det jag väljer att tala är exakt (*överensstämmer med*) vad min Fader har sagt till mig.”

13

DEL 2 - JESUS VISAR SIN HÄRLIGHET FÖR SINA LÄRJUNGAR (13:1-20:31)

SISTA KVÄLLEN (13:1-17:26)

¹ Det var innan påskhögtiden [*troligtvis kvällen 13 Nisan*]. Jesus visste (*var fullt medveten om*) att stunden var inne för honom att lämna den här världen och vända tillbaka till Fadern. Han hade älskat sina egna som levde här i världen (*med en osjälviskt, utgivande kärlek*), och han älskade

dem intill slutet. ² Det var nu kvällsmåltid. *[Jesus och lärjungarna låg till bords och åt.]* Djävulen hade redan gång på gång gett tanken *(ingett i hjärtat, upprepade gånger kastat tanken)* på att förråda Jesus till Judas Iskariot, Simons son. ³ Jesus visste *(såg med hjärtats ögon, hade en klar förståelse av)* att Fadern hade gett allt i hans händer, och att han kommit från Gud och *[nu]* skulle tillbaka till Gud.

Jesus tvättar lärjungarnas fötter

⁴ *[Jesus börjar sin undervisning i handling och inte i ord. Han illustrerar vad sant ledarskap är genom att utföra en slavs uppgift. Tematiskt finns det också en koppling till hur Maria tidigare smort Jesu fötter, se Joh 12:3.]*

Han stod upp från kvällsmåltiden och tog av sig sina kläder *[pluralformen visar att Jesus antagligen tog av sig alla ytterkläder och bara hade en tunika på sig, dvs. de kläder en slav bar]* och band en *[ca 1,5 m lång tjänares]* handduk runt sig. ⁵ Sedan tog han vatten i ett tvättfat och började tvätta lärjungarnas fötter och torka dem med handduken som han hade bundit om sig. *[Att tvätta fötterna var en nödvändighet efter att ha gått på de dammiga vägarna, och ofta hade värden för huset en slav som gjorde detta åt hans besökare. Vägarna i Jerusalem var dock stenbelagda och jämförelsevis rena.]*

⁶ När han kom till Petrus, sade Petrus till honom: ”Herre, ska du tvätta mina fötter?”

⁷ Jesus svarade honom: ”Nu förstår du inte (*ser inte med hjärtats ögon, har inte en klar förståelse av*) vad jag gör, men du kommer att förstå senare (*få en kunskap baserad på personlig erfarenhet*).”

⁸ Petrus sade till honom: ”Du ska under inga omständigheter tvätta mina fötter, nej aldrig!” Jesus svarade honom: ”Om inte jag tvättar dig har du ingen del i mig.”

⁹ Då sade Simon Petrus till honom: ”Herre, [*tvätta*] inte bara mina fötter utan också mina händer och mitt huvud.”

¹⁰ Jesus sade till honom: ”Den som har badat (*rengjort sig*) behöver bara tvätta fötterna, hans kropp är helt ren. Ni [*mina lärjungar*] är rena, men inte alla.” ¹¹ Han visste vem som skulle förråda honom, och därför sade han att inte alla var rena.

¹² När han hade tvättat deras fötter och tagit på sig sina kläder och satt sig ner igen, sade han till dem: ”Förstår ni (*har ni fått en kunskap baserad på personlig erfarenhet av*) vad jag gjort med er?

¹³ Ni kallar mig lärare och Herre, och det gör ni rätt i, för det är vad jag är. ¹⁴ Om nu jag, er lärare och Herre, har tvättat era fötter, är ni skyldiga att tvätta varandras fötter. ¹⁵ Jag har gett er ett exempel (*något som ska imiteras*), för att ni ska göra som jag har gjort med er. ¹⁶ Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: En slav (*tjänare*) är inte förmer än sin herre, och en budbärare inte förmer än den som har sänt honom. ¹⁷ Om ni förstår detta [*plural*], ska ni bli

saliga (*lyckliga, välsignade*), om ni också gör det [*praktiserar undervisningen*].”

Jesus berättar att han ska bli förrådd

(Matt 26:20-25; Mark 14:17-21; Luk 22:21-23)

¹⁸ ”Jag talar inte om er alla, jag vet vilka jag har utvalt, men [*någon ska förråda mig*] för att Skriften ska fullbordas:

Den som äter brödet med mig

har lyft sin häl mot mig (*har vänt sig mot mig, ska förråda mig*). [*Ps 41:10*]

¹⁹ Jag berättar detta nu, innan det händer, för att när det sker ska ni kunna tro (*lita*) på att jag är [*den jag säger mig vara, 'Jag Är'*]. ²⁰ Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Den som tar emot (*tar till sig, välkomnar*) den som jag sänder, tar emot mig, och den som tar emot mig, tar emot honom [*Fadern*] som har sänt mig.”

²¹ När Jesus sagt detta upprördes (*våndades*) han i sin Ande och vittnade: ”Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: En av er ska förråda mig.”

²² Lärjungarna tittade på varandra, helt förvånade (*förbryllade*) undrade de vem det var.

²³ En av hans lärjungar, den som Jesus älskade, låg till bords bredvid Jesus. [*Antagligen syftar det på Johannes, författaren av detta evangelium. Han var troligen i tonåren och den yngste av lärjungarna. Placeringen tyder på att Jesus tog hand om honom på ett speciellt sätt.*] ²⁴ Så Simon Petrus gav ett tecken (*gestikulerade, nickade*) till

honom att han skulle fråga Jesus vem det var han talade om. ²⁵ Han [*Johannes*] lutade sig då mot Jesu bröstorg och frågade honom: ”Herre, vem är det?”

²⁶ Jesus svarade: ”Det är han som får brödstycket som jag doppar [*i såsskålen*].” Så han doppade brödstycket och gav det åt Judas, Simon Iskariots son. ²⁷ När Judas hade tagit emot brödstycket, kom Satan (*motståndaren*) in i honom.

Jesus sade till honom: ”Vad du tänker göra, gör det snabbt.”

²⁸ Ingen av dem vid bordet förstod varför han hade sagt detta till honom. ²⁹ Eftersom Judas hade hand om kassan [*lådan med pengarna för Jesus och de tolv lärjungarna*] trodde några att Jesus sagt till honom: ”köp vad vi behöver till högtiden”, eller att han skulle ge något till de fattiga.

³⁰ När Judas hade tagit emot brödet gick han genast ut. Det var natt.

Ett nytt bud - älska varandra

³¹ När Judas gått ut sade Jesus: ”Nu är Människosonen förhärligad (*fått Guds majestät, ära, glans, makt*), och Gud har blivit förhärligad i honom. ³² Om Gud är förhärligad i honom, ska Gud också förhärliga honom i sig själv, och han ska förhärliga honom på en gång. [*När Jesus uppstår ska han genast få sitta på Faderns högra sida.*] ³³ Kära barn (*älskade familjemedlemmar*), bara en kort stund till är jag med er. Ni kommer att leta efter mig, men det jag sade till de judiska

ledarna säger jag nu till er: Dit jag går kan ni inte komma.

³⁴ Ett nytt bud (*en ny sorts, ett annat slags bud*) ger jag er: att ni ska älska varandra [*med en ren, rättfärdig, självupppoffrande kärlek*], precis som jag har älskat er ska ni också älska varandra. ³⁵ Genom detta ska alla förstå (*baserat på personlig erfarenhet*) att ni är mina lärjungar, om ni har (*skulle ha*) kärlek till varandra.”

Jesus förutsäger Petrus förnekelse

³⁶ Simon Petrus frågade honom: ”Herre, vart går du?”

Jesus svarade: ”Dit jag går kan du inte följa mig nu, men du ska följa mig senare.” [*Jesus förutsäger att Petrus också ska dö martyrdöden.*]

³⁷ Petrus sade till honom: ”Herre, varför kan jag inte följa dig nu? Jag vill lägga ner mitt liv för dig (*jag dör gärna för dig*).”

³⁸ Jesus svarade: ”Vill du [*verkligt*] ge ditt liv för mig? Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag dig: Innan tuppen gal ska du ha förnekat (*frånsagt dig allt samband med*) mig tre gånger.”

[Petrus, som annars är den som brukar vara först att prata och ställa frågor, blir nu helt tyst. Under resten av måltiden ställer Tomas, Filippus och Jakob frågor som Jesus svarar på.]

14

Var inte oroliga

¹ [*Jesus har just berättat att Petrus kommer att förneka Jesus, och lärjungarna blir oroliga för vad som kommer att hända. Jesus tar till orda på nytt och säger:]*

”Låt inte era hjärtan vara oroade (*förfärade*). [*Låt er inte bli skrämnda av situationen.*] Tro (*lita*) på Gud, tro (*lita*) också på mig. [*Kan också översättas: 'Ni tror på Gud, tro också på mig.'*]
² I min Faders hus [*himmelska boning, se Upp 21-22*] finns många rum. [*Ordet 'rum' används bara två gånger i NT, här och i Joh 14:23. Det grekiska ordet 'mone' har innebörden 'ta sin boning' och att vara en permanent boplats.*] Om det inte var så skulle jag ha sagt det till er, för jag går bort för att bereda (*iordningställa*) en plats åt er. ³ Om jag nu går bort (*vilket jag gör*) och förbereder en plats åt er, då ska jag komma tillbaka och hämta er till mig, så att även ni kan vara där jag är. ⁴ Ni vet vart jag går, och vägen [*dit*] vet ni.”

[*Genom att använda pronomen mig, min och jag upprepade gånger i vers 1-4, betonar Jesus den personliga relationen mellan honom och lärjungarna. Huvudtemat är att Jesus kommer tillbaka för att vara tillsammans med dem, även om han går bort för en tid. Dock säger han inte exakt var och hur han ska komma tillbaka, och det kan finnas en avsiktlig dubbeltydighet här där Jesus talar om flera saker. En troende kan se fram emot en evighet tillsammans med Jesus, se Fil 1:23; 1 Tess 4:13-18, och Jesus kommer en dag*

tillbaka till jorden, se Upp 1:7; 22:20.

Vad det gäller lärjungarna, som Jesus speciellt riktar sig till här, får de se Jesus redan samma kväll han uppstått. Han visar sig även vid flera tillfällen fram till sin himmelsfärd, se Joh 20:19-22, 26; 21:1; 1 Kor 15:5-7. Petrus fråga om vart Jesus går, i Joh 13:36, och Jesu svar att lärjungarna ska få se inom "en kort tid", se Joh 14:19, pekar på att det är uppståndelsen Jesus talar om. I detta kapitel nämns också om den helige Ande som ska ta sin boning i den troendes hjärta, se Joh 14:16, 20, 23. Samma dag som Jesus uppstått säger Jesus till lärjungarna: "Ta emot den helige Ande", se Joh 20:22. På pingstdagen, 50 dagar senare, blir den helige Ande utgjuten över alla de troende.]

Tomas upprepar Petrus fråga - vart går du?

⁵ *Tomas sade [och upprepar Petrus fråga, se Joh 13:36]: "Vi vet inte (ser inte med våra hjärtans ögon, har ingen klar förståelse av) vart du går, så hur kan vi då veta vägen?"*

⁶ *Jesus sade till honom: "Jag är vägen, sanningen (allt som är sant och riktigt, äkta, oförfalskat) och livet (Guds överflödande liv, själva kärnan och meningen med livet, äkta liv). Ingen kommer till Fadern utom genom mig.*

⁷ *Om ni hade känt (haft en kunskap baserad på personlig erfarenhet av) mig skulle ni också känt min Fader. Från och med nu känner ni honom och har sett honom."*

Filippus önskan att få se Fadern

⁸ Filippus sade: ”Herre, låt oss få se Fadern, sedan är vi nöjda (*det är allt vi begär*).”

⁹ Jesus svarade honom: ”Jag har varit så länge hos er och du har inte lärt känna mig (*haft en personlig erfarenhet av mig*), Filippus? Den som har sett (*iakttagit, beaktat*) mig har sett Fadern. Hur kan du då säga: Visa oss Fadern? ¹⁰ Tror du inte att jag är i Fadern och att Fadern är i mig? De ord [*grekiska ordet ’rhema’, specifika ord levandegjorda av den helige Ande*] jag talar till er talar jag inte av mig själv (*på eget initiativ*), det är Fadern som bor i mig som utför sina gärningar [*mäktiga mirakler*].

¹¹ Tro mig när jag säger att jag är i Fadern och Fadern i mig, men om ni inte tror på mig, tro på grund av gärningarna [*miraklerna*]. ¹² Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er: Den som tror på (*litar på, lutar sig emot*) mig, han ska själv göra de gärningar [*mäktiga mirakler*] som jag gör, och ännu större (*fler, starkare*) än dessa, eftersom jag går till Fadern. ¹³ Vad ni än väljer att be om (*fråga, begära*) i mitt namn, det ska jag göra, så att Fadern blir förhärligad (*prisad, ärad*) i (*genom*) Sonen. ¹⁴ Om ni väljer att be om (*fråga, begära*) något i mitt namn, så ska jag göra det.

¹⁵ Om ni väljer att älska mig (*osjälviskt utgivande*), så håller ni mina bud. ¹⁶ Jag ska be Fadern och han ska ge er en annan (*likadan*) hjälpare (*pålitlig vän, rådgivare, advokat*) med samma karaktär som jag, som förblir hos (*lever, bor i*) er för alltid – ¹⁷ Sanningens Ande. Världen

kan inte ta emot (*välkomna*) honom, eftersom den inte ser honom eller känner (*har en kunskap baserad på personlig erfarenhet av*) honom. Men ni känner (*har en personlig erfarenhet av*) honom, eftersom han förblir med (*bredvid*) er och ska vara i er.

¹⁸ Jag ska inte lämna er faderlösa (*oskyddade, utan undervisning, hjälplösa*), jag ska komma till er. ¹⁹ Ännu en liten tid [*syftar troligtvis på de återstående timmarna fram till döden på korset*], och världen ser mig inte mer [*därefter*], men ni ska se (*förstå och uppfatta*) mig. [*Redan samma dag som Jesus uppstår kommer han att visa sig för lärjungarna, se Joh 20:19.*] Eftersom jag lever ska ni också leva. [*1 Kor 15:20-21*] ²⁰ På den dagen [*troligtvis uppståndelsen, se Joh 20:21-22*] ska ni förstå (*ha en kunskap baserad på en personlig erfarenhet*) att jag är i min Fader, och ni är i mig och jag är i er.

²¹ Den som har (*äger, bär, vet om*) mina bud och håller dem, han är den som älskar mig. Den som älskar mig kommer att bli älskad av Fadern, och jag ska älska honom och uppenbara (*göra mig känd, visa*) mig för honom.”

Judas undrar hur de men inte världen ska se Jesus

²² [*Jesu svar till Filippus att världen inte skulle se honom men de skulle det, se Joh 14:19, förbryllade lärjungarna. Nu kommer den fjärde frågan sedan Petrus började diskussionen i Joh 13:36. Hela detta kapitel visar hur det rådde en*

öppen gemenskap kring Jesus där lärjungarna inte var rädda för att ställa frågor.]

Judas, inte Iskariot [*utan den andre lärjungen med samma namn, som senare bytte namn till Jakob*], sade till honom: ”Herre, vad har hänt som gör att du ska uppenbara dig för oss men inte för världen?”

²³ Jesus svarade honom: ”Om någon älskar mig så håller han mitt ord (*min undervisning*) och min Fader ska älska honom, och vi ska komma till honom och bo (*ta vår boning, låta vårt hem bli*) i honom. ²⁴ Den som inte älskar mig håller inte mina ord. Ordet ni hör är inte mitt, det kommer från min Fader som har sänt mig. ²⁵ Detta har jag sagt er medan jag fortfarande är kvar hos er. ²⁶ Men Hjälparen (*den pålitliga vännen, rådgivaren, advokaten*), den helige Ande, som Fadern ska sända i mitt namn, han ska lära (*undervisa*) er allt, och han ska påminna er om allt jag har sagt er (*ta upp det till ert medvetande*).

²⁷ Frid (*ro, stillhet, vila*) lämnar (*sänder, överlåter*) jag åt er. Jag ger er min frid. Jag ger er inte så som världen ger. [*Jesus talade arameiska med sina lärjungar. Det arameiska och hebreiska ordet för frid ”shalom” är rikt på innebörd, såsom harmoni, hälsa, fullhet, trygghet och välgång. Det är en önskan om frid som judar fortfarande använder som hälsnings- och avskedsord. Världen kan inte erbjuda denna frid; Guds frid tar bort all rädsla och fruktan för döden och framtiden.*] Låt inte ert hjärta

oroas (*uppröras, ängslas*) eller förfäras (*frukta, tappa modet, skygga tillbaka*) [2 Tim 1:7]. ²⁸ Ni har hört att jag sade till er: 'Jag går bort, men jag kommer tillbaka till er.' Om ni [*verkligt*] älskade mig skulle ni redan glatt er över att jag går till Fadern, för Fadern är större än jag.

²⁹ Nu har jag sagt detta till er innan det sker, för att ni ska tro (*lita, luta er mot mig*), när det sker. ³⁰ Jag kan inte prata med er så länge till, för denna världens furste är på väg. I mig finns inget som tillhör honom (*han har ingen makt över mig*), ³¹ men för att världen ska förstå (*personligen erfara*) att jag osjälviskt utgivande älskar Fadern, kommer jag att göra det min Far i himlen har befallt mig. Låt oss stå upp och gå härifrån."

15

Förbli i mig och ni bär frukt

¹ [Måltiden har just avslutats, se Joh 14:31. Jesus och lärjungarna är på väg från det övre rummet inne i Jerusalem till Kidrondalen och Getsemane som ligger strax utanför, se Joh 18:1. I följande tre kapitel tar Johannes med ytterligare detaljer från samtalet denna kväll; dessa knyter troligtvis an till platser de passerar längs med vägen. När Jesus lite senare ber för lärjungarna lyfter han sin blick mot himlen, vilket också antyder att de är utomhus, se Joh 17:1.

Över porten till templet fanns en utsmyckning i guld som avbildade en vinranka med flera stora druvklasar. Den judiske historieskrivaren Josefus

beskriver detta i sina skrifter. Vinträdet var också en symbol på Israels folk och då speciellt deras särställning som Guds egendomsfolk, se Ps 80:9; Jes 5:7; Matt 21:33-41. Vanligtvis stängdes portarna till tempelområdet på kvällen, men just på påsknatten var tempelområdet öppet eftersom det fanns så många pilgrimer i staden. Det är alltså möjligt att Jesus och lärjungarna tar den rakaste vägen till Getsemane över tempelområdet. I så fall utspelar sig följande tre kapitel där. Påsken infaller alltid i mitten av månaden, då det är fullmåne och vid klart väder glimrar de förgyllda vinrankorna ovanför porten i dess sken. Jesus säger att han är det äkta vinträdet, till skillnad från de konstgjorda vinrankorna. Även den prästerliga välsignelsen i kapitel 17 kan då Jesus ha uttalat på samma plats där folket tog emot översteprästens välsignelse.]

”Jag är det sanna (äkta, genuina) vinträdet [stocken med dess sav]

och min Fader är vinodlaren (vingårdsarbetaren, jordbrukaren).

²*Varje gren i mig som inte bär frukt,*

tar han bort (lyfter han upp)

och varje gren som [kontinuerligt] bär frukt

rensar (tuktar, ansar) han,

så att den kan bära mer (bättre, rikare) frukt.

[Det grekiska ordet 'airo' kan både betyda ta bort, ta upp, resa upp eller lyfta upp. I Joh 20:1 används det om stenen som var borttagen, medan det i Joh 5:8 översätts 'lyfta upp' om den lames bädd.]

Det är sammanhanget som avgör. Här kan det antingen betyda att grenen som inte bär frukt tas bort, eller att den lyfts upp från marken och stöttas så att den får en ny chans att bära frukt.]

³ Ni [*de elva lärjungarna*] är redan ansade (*beskurna, fostrade, renade*) genom det ord (*grekiska: "logos" i singular*) som jag har talat till er [*den undervisning som jag gett er*]. ⁴ Förbli i (*bli kvar i, lev i, var förenade med*) mig, så förblir jag i er. På samma sätt som grenen inte kan bära frukt av sig själv – om den inte förblir i vinträdet, så kan inte heller ni bära frukt om ni inte förblir i mig.

⁵ Jag är vinträdet [*se vers 1*], ni är grenarna.

Den som förblir (*är förenad med, ständigt lever*) i mig, och den som jag förblir i, bär rikligt med frukt – för utan (*vid sidan av, separerade från*) mig kan ni inte göra någonting.

⁶ Om någon inte förblir (*är förenad med, lever*) i mig, så kastas han bort som en avbruten gren och förtorkas. Sådana grenar samlar de upp och kastar i elden och de bränns upp.

⁷ Om ni förblir (*är förenade med, lever*) i mig, och mina ord (*grekiska "rhema"*) förblir i er, då kan ni be om (*begära, önska*) vad ni vill (*det ni längtar efter*), och det ska ske er [*ni ska få det*]. [*När Jesus talar om "mina ord" används "rhema" till skillnad mot i vers 3 där det står "logos" i singular.*] ⁸ Min

Fader förhärligas (*blir upphöjd, prisad*) när ni bär rikligt med frukt och [*på det sättet visar att ni*] blir mina lärjungar.

⁹ På samma sätt som Fadern har älskat mig (*osjälviskt utgivande*), så har jag också älskat er. Förbli (*lev*) i min utgivande kärlek! ¹⁰ Om ni väljer att hålla mina bud [*följer mina instruktioner*] förbli (*lever*) ni i min kärlek (*som är osjälvisk och utgivande*), på samma sätt som jag har hållit min Faders bud och förbli (*lever*) i hans utgivande kärlek. ¹¹ Jag har berättat detta för att min glädje ska förbli (*bo, leva*) i er, och att er glädje ska bli fullkomlig (*överflödande*).

[*Jesus undervisade ofta väldigt praktiskt och använde för lärjungarna välkända bilder. Jesus är vinträdet, Fadern är trädgårdsmästaren och hans lärjungar är grenarna. Jesus är den som står mellan Fadern och grenarna, det är i honom livet flödar. Målet är att bära frukt, se vers 2, 4, 5, 8, 16. Johannes använder samma ord 'frukt' tidigare i Joh 4:36: 'bärgar frukt till evigt liv'. Att bära frukt handlar om människors eviga frälsning.*]

Älska varandra

¹² [*Vers 12-17 bildar ett kiastiskt mönster. Det ramas in av uppmaningen att älska varandra, se vers 12b-13 och 17b. I vers 14 och 17a används ordet "befaller". I vers 15 och 16b är temat relationen med Fadern och centralt finns vers 16.*]

Detta är mitt bud:

Att ni ska älska varandra (*osjälviskt utgivande*),
precis som jag har älskat er.

¹³ Ingen har större kärlek [*ingen har visat en större osjälvisk, utgivande kärlek*],

än den som väljer att ge sitt liv för sina vänner.

¹⁴ Ni är mina vänner om ni gör vad jag befäller er (*följer mina instruktioner*).

¹⁵ Jag kallar er inte längre tjänare (*slavar*),

för en tjänare vet inte (*har ingen klar förståelse av*) vad hans herre gör.

Jag kallar er vänner,

för allt vad jag hört från Fadern har jag uppenbarat (*gjort synligt, klargjort*) för er.

¹⁶ Ni har inte utvalt mig,

utan jag har utvalt er.

Jag har satt er till [*planterat er för*] att gå ut [*i världen*]

och ständigt bära frukt, och er frukt ska bestå [*människor som blir frälsta och själva blir Jesu lärjungar*],

då [*resultatet av att ni är utvalda och lever i min vilja, är grenar i vinstocken, se vers 7*]

ska Fadern ge er vad som helst ni ber honom om i mitt namn.

¹⁷ Detta är vad jag befäller (*förmanar*) er,

älska (*osjälviskt, utgivande, ständigt, gång på gång*) varandra.”

Världens inställning

¹⁸ ”Om världen (*allt i världen med dess ordnade samhällssystem med föränderlig etik och moral*) hatar er, så ska ni veta (*ha en kunskap baserad på personlig erfarenhet*) att den redan har hatat mig (*och fortfarande hatar mig*) innan den hatade er. ¹⁹ Om ni tillhörde världen, så skulle världen känna vänskap med er som sina egna. Men eftersom ni inte är från världen, utan är utvalda från världen av mig, därför hatar världen er. ²⁰ Kom ihåg vad jag sade till er, en slav (*tjänare*) är inte större (*förmer, har inte högre position*) än sin herre.

Om de har förföljt (*jagat*) mig,
kommer de att förfölja er också.
Om de bevarat (*hållit fast vid*) mitt ord,
kommer de också bevara ert ord.

²¹ Men de ska göra allt detta mot er [*förfölja och jaga er*] för mitt namns skull, för de känner inte (*ser inte med sina hjärtans ögon, har ingen klar förståelse av*) honom som har sänt mig.

²² Om jag inte kommit och talat till dem skulle de inte vara skyldiga till synd, men nu har de ingen ursäkt för sin synd [*synd betyder ordagrant 'att missa målet'*].

²³ Den som hatar mig, han hatar också min Fader.

²⁴ Om jag inte hade gjort de gärningar som ingen annan någonsin gjort, så skulle de inte vara skyldiga till synd. Men nu har de sett (*erfarit*) dem, och [*trots att de med egna ögon sett alla dessa under och tecken har de*] hatat både mig och min Fader. ²⁵ Detta hände för att det ord som står skrivet i deras lag skulle uppfyllas:

De hatade mig utan orsak [*Ps 35:19; 69:4*].”

Löftet om den helige Ande

²⁶ ”Jag ska sända Hjälparen (*den pålitlige vännen, rådgivaren, advokaten*) från Fadern, han är Sanningens Ande som utgår från (*vid sidan av*) min Fader. När han kommer, då ska han själv vittna (*berätta*) om mig, ²⁷ och ni ska också vittna, eftersom ni varit med mig från början.

16

¹ Detta har jag sagt till er [*att världen kommer att hata er men också löftet om den helige Ande, se Joh 15:18-27*] för att ni inte ska bli sårade (*känna er förolämpade, förvånade över det som kommer att hända, bli stötta och tappa tron*).

² De kommer att utesluta er (*förvisa er*) från synagogorna, ja, den tiden kommer när den som dödar er tror att han tjänar Gud (*gör Gud en tjänst, utför Guds uppdrag*). ³ De kommer att göra detta mot er därför att de inte har lärt känna (*inte har en personlig relation med*) Fadern eller mig. ⁴ Men jag har sagt detta nu, så att när tiden kommer då detta sker, ska ni minnas att

jag sade det till er. Jag sade det inte till er från början, eftersom jag var hos er.”

Sanningens Ande

⁵ ”Nu går jag hem till honom som har sänt mig, och ingen av er frågar mig vart jag går.

⁶ I stället, eftersom jag sagt detta, fylls era hjärtan med sorg (*känner ni smärta och är nedstämda*).

⁷ Men jag säger er sanningen:

Det är bättre för er att jag går bort,

för om jag inte går bort kan inte Hjälparen (*den pålitlige vännen, rådgivaren, advokaten*) komma till er.

Om jag går bort ska jag sända honom till er.

⁸ När han kommer ska han överbevisa världen (*människosläktet*) om synd, rättfärdighet och dom. [*Ordet 'överbevisa' är att föra fram allt i ljuset, som i en rättegång när helt uppenbara bevis läggs fram. Detta är en av den helige Andes uppgifter.*]

⁹ Om **synd**(*att missa målet*), för de tror inte på (*litar, lutar sig inte emot*) mig.

[*All synd har sitt ursprung i otro, så den största synden är att ta avstånd från Jesus. Att inte ta emot syndernas förlåtelse är att missa målet som är gemenskap med Gud.*]

¹⁰ Om **rättfärdighet**, för jag går till Fadern, och ni ser mig inte längre (*med era fysiska ögon*).

[Fadern tog emot Jesus som var helt utan synd. Att tro på Jesus är enda sättet för en människa att bli rättfärdig.]

11 Om **dom**, eftersom denna världens herreväldes furste [*Satan*] har blivit dömd (*är nu under domen*).

[Alla människor kommer en dag att stå inför Gud. Satan, som också kallas åklagaren, är redan dömd. Han har inte längre någon makt och kan inte längre fördöma dem som är i Jesus.]

12 Jag har fortfarande mycket att säga er, men ni kan inte förstå (*greppa, bära, acceptera*) det nu.

13 Men när han kommer, sanningens Ande,

ska han leda (*lära, visa*) er fram till hela sanningen (*all sanning*).

För han ska inte tala av sig själv (*sitt eget budskap*),

utan bara vad han hör [*från Fadern*], och berätta för er vad som ska hända i framtiden.

14 Han ska ära (*förhärliga*) mig, eftersom han ska ta emot (*ta från, dra*) från det som är mitt och förmedla (*förklara, förkunna*) det till er.

15 Allt som Fadern har är mitt. Därför sade jag att Anden ska ta det som är mitt och förmedla (*förklara, förkunna*) det till er.”

En kort tid

16 [*Jesus fortsätter att tala och nämner "en kort tid". Lärjungarna frågar vad han menar. Mest naturligt är att uttalandet syftar på tiden mellan Jesu död och uppståndelse. Jesus skulle snart dö, men också snart uppstå. Samtidigt finns det även en djupare innebörd som gäller väntetiden fram till hans återkomst. För en enskild kristen ger orden också hopp under tider av betryck att sorg ska vändas i glädje.*]

"Snart (*en kort tid*) ser ni mig inte längre, och sedan ska ni snart se mig (*blir jag synlig, uppenbarad*) igen [*för jag går till Fadern*]."

17 Då sade några av hans lärjungar till varandra:

"Vad är det han säger till oss:

'Snart ser ni mig inte längre, och sedan ska ni snart se mig (*blir jag synlig, uppenbarad*) igen', och när han säger:

'Jag går till Fadern?'

18 Vad menar han med:

'snart (*en kort tid*)?'

Vi förstår inte vad han talar om."

19 Jesus visste att de ville fråga honom så han sade till dem: "Ni frågar varandra om det jag sade:

'Snart (*en kort tid*) ser ni mig inte längre, och sedan ska ni snart se mig (*blir jag synlig, uppenbarad*) igen.'

Från sorg till glädje

²⁰ Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er:
Ni ska gråta och sörja (*gråta som ett barn och ljudligt visa sorg*),

men världen ska glädja sig.

Ni kommer att känna smärta (*tyngd, bedrövelse*),

men er sorg ska vändas i glädje.

²¹ När en kvinna ska föda känner hon smärta för hennes tid har kommit,

men när hon har fött sitt barn kommer hon inte längre ihåg sina plågor

i glädjen över att en människa har fötts till världen.

²² Nu har ni smärta (*tyngd, bedrövelse*),

men jag ska se er igen och då ska ni glädja er i era hjärtan,

och ingen ska ta er glädje ifrån er [*Jes 66:14*].

²³ När den dagen kommer [*efter uppståndelsen, när Anden blir utgjuten, se Joh 14:16-20*], ska ni inte [*behöver ni inte*] fråga mig om någonting.

[Huvudbetydelsen är att ställa en fråga, så används ordet i vers 19, men det kan också innebära att be om något i bön. När Jesus inte längre är hos lärjungarna kroppsligen behöver de inte fråga eller be honom om något, den helige Ande ska leda dem in i hela sanningen, se vers 13, och Jesus är medlaren mellan Gud Fadern och människan och den som ber för oss, se Rom 8:34.]

Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag er:

Vad ni än begär (*ber; frågar*) Fadern om i mitt namn, det ska han ge er.

²⁴ Hittills har ni inte begärt något i mitt namn. Begär (*fortsätt att be och fråga gång på gång*) och ni ska få,

så att er glädje blir fullkomlig (*kontinuerligt fylld till brädden, överflödande, ni blir kvar i glädje*).

Från tvivel till tro

²⁵ Jag har använt liknelser (*illustrationer, bilder*) för att säga dessa saker. [*Den senaste var vinträdet och grenarna i kapitel 15.*] Men nu kommer en tid då jag inte ska tala till er i liknelser utan tala tydligt (*öppet, rakt på sak*) till er om Fadern. ²⁶ När den dagen kommer [*efter uppståndelsen*] ska ni be (*begära*) i mitt namn, och jag säger inte att jag ska be till Fadern för er [*det behövs inte*], ²⁷ för Fadern själv håller av (*har ett starkt vänskapsband med*) er eftersom ni har hållit av mig och trodde (*litade*) på att jag kom från Gud. ²⁸ Jag har utgått från Fadern och kommit till världen. Nu lämnar jag världen och går till Fadern.”

Segev över världen

²⁹ Hans lärjungar sade till honom: ”Äntligen, nu talar du rakt på sak (*öppet*) och inte med hjälp av liknelser. ³⁰ Nu vet vi att du vet allt och behöver inte höra någon som ställer frågor till dig. Därför tror vi att du har utgått från Gud.”

³¹ Jesus svarade dem: ”Ja, nu tror ni [*men det kommer inte att dröja länge innan tron vacklar*”

igen]. ³² Se, den stunden kommer, ja den är redan inne, när ni kommer att bli kringspridda (*fly i skräck*), var och en till sitt eget [*hem*] och lämna mig ensam. Men jag är inte ensam, eftersom Fadern är med mig. ³³ Detta har jag sagt er för att ni ska kunna välja att ha frid (*tillförsikt, harmoni*) i mig. I världen kommer ni att möta betryck (*motgångar, förföljelse, lidande*), men var vid gott mod (*var frimodiga, inte radda*), jag har segrat över världen.”

17

Jesus ber att Fadern ska förhålliga honom

¹ [*Jesus är i Jerusalem, de har stannat till på vägen mot Getsemane där han strax kommer att tillfångatas, se Joh 18:1. Han brister ut i bön för sitt eget uppdrag, lärjungarna och alla troende. Det finns likheter med den prästerliga välsignelsen, se 4 Mos 6:22-27:*

- *Välsignar och bevarar, se vers 1, 11, 15.*

- *Låter sitt ansikte lysa och är nådefull, se vers 17, 21.*

- *Vänder sitt ansikte och ger frid, se vers 24, 26.*

]

När Jesus hade sagt detta, lyfte han upp sina ögon mot himlen och sade [*bedjande*]:

”Fader, stunden har kommit (*tiden är inne*). Förhålliga (*ära, upphöj*) din Son, så att din Son kan förhålliga (*ära, upphöja*) dig. ² Du har gett honom auktoritet (*makt*) över hela mänskligheten (*allt kött*), [*förhålliga nu Sonen*]

så att han kan ge evigt liv till alla som du har gett honom.

³ Detta är det eviga livet:

att känna (*ha en personlig relation med*) dig,
den ende sanne (*verkliga*) Guden,
och honom som du har sänt, Jesus den Smorde
(*Messias, Kristus*).

⁴ Jag förhärligade (*upphöjde, ärade*) dig på jorden, genom att slutföra det uppdrag (*arbete, verk*) som du gav till mig. ⁵ Och nu, Fader, förhärliga mig intill (*bredvid*) dig med den härlighet jag ständigt hade hos dig innan universum (*världen*) fanns till.

[Jesus ber för sina lärjungar:]

⁶ Jag har uppenbarat (*manifesterat*) ditt namn (*din karaktär, dig själv*) för de människor du har gett mig. De var dina och du gav dem till mig och de har hållit (*lytt*) ditt ord. ⁷ Nu har de förstått (*fått en kunskap baserad på personlig erfarenhet*) att allt du gett mig kommer från dig, ⁸ eftersom jag gett dem de ord du gav mig. [*Grekiska ordet 'rhema', specifika ord levandegjorda av den helige Ande.*] De har tagit emot orden och i sanning förstått att jag kommit från dig, och de har trott att du har sänt mig.

⁹ Jag ber för dem, jag ber inte för världen, utan för dem som du [*min Far*] har gett mig, för de tillhör dig. ¹⁰ Allting jag har är ditt, och allt

du har är mitt, och jag har blivit förhårligad i (*genom*) dem. ¹¹ Jag är nu inte längre kvar i världen, men de är fortfarande i världen. När jag kommer till dig, helige Fader, skydda (*bevara*) dem i ditt namn, dem som du har gett till mig, så att de kan vara ett, på samma sätt som vi är ett. ¹² Medan jag var tillsammans med dem i världen bevarade (*skyddade*) jag dem i ditt namn [*i kunskap och tillbedjan till dig*]. De som du gett till mig bevarade (*skyddade*) jag, och ingen av dem gick förlorad utom fördärvets man [*Judas Iskariot*], för att Skriften skulle gå i uppfyllelse [*Ps 109:8*].

¹³ Nu kommer jag till dig. Men jag säger dessa saker [*ber den här bönen*] medan jag ännu är i världen, för att de ska ha min fullkomliga (*ett tillstånd av ständigt överflödande*) glädje i sig. ¹⁴ Jag har gett dem ditt ord och världen har hatat dem, eftersom de inte är av världen, på samma sätt som inte heller jag är av världen. ¹⁵ Jag ber inte att du ska ta dem ur (*lyfta upp dem från*) världen, utan att du väljer att skydda (*bevara*) dem från den onde [*djävulen och ondska*]. ¹⁶ De är inte av världen, på samma sätt som inte heller jag är av världen. ¹⁷ Avskilj dem (*rena, helga, gör dem heliga*) genom din sanning; ditt ord är sanning. ¹⁸ På samma sätt som du har sänt mig (*på ett uppdrag*) till världen, så har jag också sänt dem (*på ett uppdrag*) till världen. ¹⁹ För deras skull avskiljer (*renar, helgar*) jag mig, så att de kan välja att bli avskilda (*renade, helgade*)

i sanning.

[Jesus ber för alla som tror på honom:]

²⁰ Men jag ber inte bara för dem, utan för alla som kommer att tro på mig genom deras ord (*undervisning*), ²¹ att de alla väljer att bli ett, på samma sätt som du, Fader, är i mig och jag i dig. Jag ber att de också väljer att vara ett i oss, för att världen ska kunna välja att tro (*lita på*) att du har sänt mig. ²² Den härlighet (*ära*) som du har gett till mig, den har jag gett till dem, så att de kan välja att vara ett på samma sätt som vi är ett: ²³ Jag i dem och du i mig,

för att de ska bli ett och välja att bli fullkomligt förenade,

så att världen kan välja att förstå (*få en kunskap baserad på personlig erfarenhet*) att: Du har sänt mig, och att du älskat dem,

på samma osjälviska, utgivande sätt som du har älskat mig.

²⁴ Fader, jag vill att de som du gett mig också ska vara där jag är, så att de kan välja att se min härlighet (*ära, glans*) som du har gett mig, för du har älskat mig (*osjälviskt utgivande*) innan världens grund var lagd (*världens skapelse*). ²⁵ Rättfärdige Fader, även om världen inte har lärt känna dig (*fått en kunskap baserad på personlig erfarenhet av dig*), känner jag dig, och de [*alla de som tror*] har förstått att du har sänt mig (*på ett uppdrag*). ²⁶ Jag har förklarat

(uppenbarat) ditt namn (*din karaktär, dig själv*) för dem, och kommer att fortsätta att göra dig känd, så att de kan välja att ha den kärlek som du älskat mig med inom sig och jag själv kan vara i dem.”

18

Jesus blir förrådd och grips

(*Matt 26:47-56; Mark 14:43-50; Luk 22:47-53*)

¹ När Jesus hade sagt detta [*bett bönen i kapitel 17 högt*] gick han tillsammans med sina lärjungar ut [*från Jerusalem*] till andra sidan av Kidron-dalen. Där låg en trädgård [*Getsemane, se Matt 26:36; Mark 14:32*] som han och lärjungarna gick in i. ² Judas som förrådde honom kände också till det stället, eftersom Jesus och hans lärjungar ofta hade mötts (*träffats*) där. ³ Judas fick tag i (*tog med sig*) en romersk trupp (*maniple eller kohort*) [*som bestod av någonstans mellan 200 och 600 soldater*], tempeltjänare från översteprästerne och fariséerna, och kom dit med facklor, lyktor och vapen.

⁴ Jesus, som visste om allt som väntade (*skulle komma över*) honom, gick fram till dem och frågade: ”Vem söker ni?” ⁵ De svarade honom: ”Jesus från Nasaret.” Jesus svarade dem: ”Det är jag (*Jag Är*).” Judas som förrådde honom var också där bland dem.

[Detta är sjunde gången frasen "Jag Är" används i Johannesevangeliet, se Joh 4:26. Det finns en tydlig koppling till hur Gud uppenbarar sig för Mose som den evige, se 2 Mos 3:14. Ordet "förrådde" är i en verbform som indikerar att det inte var första gången Judas förrådde Jesus, utan något som han hade som vana att göra.]

⁶ När Jesus sade till dem: "Jag Är", ryggade de tillbaka (*retirerade de*) och föll till marken.

⁷ Han frågade dem igen: "Vem söker ni?"

De svarade: "Jesus från Nasaret."

⁸ Jesus svarade: "Jag har sagt er att "Jag Är", om det är mig ni söker, så låt dessa [*mina lärjungar*] gå!" ⁹ Han sade detta för att ordet skulle fullbordas: "Jag har inte förlorat en enda av dem som du har givit mig." [*Joh 6:39, 17:12*]

¹⁰ Då drog Simon Petrus ett kort svärd som han hade, och högg till mot översteprästens tjänare och högg av honom högra örat. Tjänaren hette Malkus. [*Läkaren Lukas beskriver hur Jesus helar honom i Luk 22:51.*]

¹¹ Då sade Jesus till Petrus: "Stoppa tillbaka svärdet i skidan! Skulle inte jag dricka den bägare (*kalk*) som min Fader har gett mig?"

Jesus hos översteprästen

(Matt 26:57; Mark 14:53-54; Luk 22:54)

¹² Den romerska truppen med sin kapten och de judiska tempeltjänarna grep nu Jesus och band honom. ¹³ De förde honom först till Hannas, svärfar till Kaifas, som var överstepräst det året. ¹⁴ Det var Kaifas som hade gett rådet till

judarna att det var bättre att en man dog i folkets ställe [*Joh 11:50*].

Petrus förnekar Jesus

(*Matt 26:69-75; Mark 14:66-72; Luk 22:54-62*)

¹⁵ Simon Petrus och en annan lärjunge [*Johannes ödmjuka sätt att inkludera sig själv*] följde efter Jesus. Den lärjungen var känd av översteprästen och gick tillsammans med Jesus in till översteprästens gård [*en gårdsplan utan tak, med murar runt omkring*]. ¹⁶ Men Petrus stod utanför intill porten. Den andre lärjungen som var känd av översteprästen gick ut och talade med tjänsteflickan som vaktade porten, och släppte in Petrus.

¹⁷ Tjänsteflickan [*13-20 år*] som vaktade porten sade till Petrus: ”Visst är du en av den där mannens lärjungar, eller hur?”

Han svarade: ”Nej, det är jag inte.”

¹⁸ Tjänarna [*som arbetade i huset*] och vakterna (*tempelvakterna*) stod och värmdes vid kolelden de gjort upp, eftersom det var kallt. Petrus var också tillsammans med dem och värmdes sig.

Jesus förhörs hos översteprästen

¹⁹ Översteprästen [*Hannas*] frågade (*begärde svar från*) Jesus om hans lärjungar och om hans lära (*doktrin*).

[Detta verkar var ett preliminärt förhör. Inga vittnen förs fram och normala procedurer följs inte. Hannas var okänd för sin girighet, rovlystnad och sitt maktmissbruk. Alla hans fem söner

blev överstepräster. I Talmud, det judiska kommentarverket till Torahn, finns ett stycke som fördömer familjen: "Ve över Hannas familj! Ve över deras ormliknande väsande." Den första frågan Hannas ställde till Jesus gällde hans lärjungar. Trogen sin karaktär verkar Hannas vara mer intresserad av hur stort inflytande Jesus hade, än vad han lärde.]

²⁰ Jesus svarade honom: "Jag har talat öppet för världen. Jag har alltid undervisat i synagogan och i templet [*tempelområdet*] där judarna brukar samlas, jag har inte sagt något i hemlighet. ²¹ Varför frågar du mig? Fråga dem som har hört mig vad jag har sagt till dem. De vet ju vad jag har sagt."

²² När Jesus sade detta, gav en av vakterna (*tempelvakterna*) som stod bredvid honom ett slag i ansiktet och sade: "Är det så man svarar översteprästen?"

²³ Jesus svarade: "Om jag har sagt någonting fel (*orätt, grovt, talat ondska*) så bevisa att det är fel! Men om det är sant (*rätt, gott*), varför slår du mig?" ²⁴ Hannas sände sedan Jesus, fortfarande bunden, till översteprästen Kaifas.

Petrus förnekar Jesus för andra och tredje gången

²⁵ Under tiden stod Simon Petrus och värmdde sig. Då sade de till honom: "Är inte du också en av hans lärjungar?"

Han förnekade det och sade: "Det är jag inte."

²⁶ En av översteprästens tjänare, en släkting till den man som Petrus huggit av örat på, sade: ”Såg jag inte (*med egna ögon*) dig tillsammans med honom i trädgården?”

²⁷ Petrus nekade igen, och i samma ögonblick gol en tupp.

Jesus hos Pilatus

(*Matt 27:11-14; Mark 15:1-5; Luk 23:1-5*)

²⁸ De förde sedan Jesus från Kaifas till romerska guvernörens palats (*pretoriet*). Det var tidigt (*mellan klockan tre och sex*) på morgonen. Själva gick de inte in i palatset, för att de inte skulle bli [*ceremoniellt*] orena utan kunna äta påskmåltiden. ²⁹ Pilatus gick ut till dem och sade: ”Vad anklagar ni den här mannen för?”

³⁰ De svarade: ”Om han inte vore en förbrytare (*en som medvetet gör ondska*) skulle vi inte ha överlämnat honom åt dig.”

³¹ Då sade Pilatus till dem: ”Ta honom och döm honom efter er lag!”

Judarna svarade: ”Det är inte lagligt för oss att avrätta någon.” ³² Detta skedde för att de ord Jesus hade sagt, när han visade på vilket sätt han skulle dö, skulle uppfyllas. [*Joh 12:32-33*]

³³ Pilatus gick tillbaka in i palatset och kallade till sig Jesus och frågade honom: ”Är du judarnas konung?”

³⁴ Jesus svarade: ”Säger du detta av dig själv (*på eget initiativ*), eller har andra sagt det om mig?”

³⁵ Pilatus svarade: ”Jag är väl inte en jude, eller hur? Ditt eget folk och översteprästerna har överlämnat dig till mig. Vad har du gjort (*vad är ditt brott, bekänn nu?*)?”

³⁶ Jesus svarade [*Pilatus*]: ”Mitt rike (*min konungamakt som inte är begränsat till en plats, utan finns överallt där mina befallningar råder*) tillhör inte denna världen. Om mitt rike var från den här världen, hade mina efterföljare kämpat (*stridit*) för att jag inte skulle bli överlämnad till judarna. Mitt rike är inte av (*har inte sitt ursprung eller källa från*) den här världen.”

³⁷ Pilatus sade till honom: ”Då är du alltså en kung?”

Jesus svarade: ”Du har rätt när du säger att jag är en kung [*ja, jag är en kung*]. Jag var född för detta [*denna roll*], och därför kom jag till världen för att vittna för sanningen. Var och en som är av (*som är vän med, tillhör*) sanningen, hör och lyssnar till min röst.”

³⁸ Pilatus sade till honom: ”Vad är sanning?” [*Här står Jesus som är Sanningen, se Joh 14:6, framför Pilatus och när han ställer frågan tittar han bokstavligen på svaret. Pilatus förväntar sig inget svar eftersom han går ut. Frågan ger uttryck för både förakt och medlidande – vem är Jesus som tror sig veta sanningen?*]

När han sagt detta gick han ut till judarna igen och sade till dem: ”Jag ser inte att han har begått något brott.

Barabbas friges - Jesus fängslas
(*Matt 27:15-31; Mark 15:6-20; Luk 23:13-25*)

³⁹ Nu är det en tradition kring påsk att jag friger en fånge. Vill ni att jag friger judarnas konung till er?”

⁴⁰ Då skrek de alla högt tillbaka igen: ”Inte honom, utan Barabbas!” Barabbas var en rånare (våldsman, revolutionär).

[Utifrån källor hur detta ord används i annan samtida litteratur är det troligt att Barabbas inte bara var en enkel rånare. Snarare var han en revolutionär ledare och våldsman som med blandade motiv av nationalism och eget begär hade begått rån och satt Judéen i skräck.]

19

Pilatus försöker frige Jesus

(Matt 27:27-31; Mark 15:16-20)

¹ Så tog Pilatus Jesus och lät honom bli hårt pryglad (piskad med fyrtio slag). *[Romarna utdelade tre typer av straff, i ökad grad av grymhet: slag, piskning och hård prygling. Det sistnämnda var det straff Jesus utsattes för. I piskan var ben och metallbitar fastbundna som rev upp huden ända in till benen. Det var inte ovanligt att offret dog under detta straff.]* ² Soldaterna vred (flätade) ihop en krans (krona) av törne och satte den på hans huvud, och klädde honom i en purpurröd *[konungslig]* mantel. ³ Sedan gick de fram till honom och sade: ”Länge leve (frid, var hälsad), judarnas konung!” och slog honom gång på gång *[i ansiktet]* med handflatorna.

⁴ Pilatus gick ut igen och sade till dem: ”Se här, jag för ut honom till er så att ni förstår att jag inte

hittar något att anklaga honom för.”⁵ Jesus kom ut, klädd i törnekronan och den purpurfärgade manteln.

Pilatus sade till dem: ”Se, här är mannen!”

⁶ När översteprästerna och vakterna såg honom ropade de högt: ”Korsfäst! Korsfäst!” Pilatus sade till dem: ”Ta honom ni och korsfäst honom, för jag hittar inget brottsligt att anklaga honom för.”

⁷ Judarna svarade honom: ”Vi har en lag, och enligt vår lag måste han dö, för han har gjort sig till Guds Son.”

⁸ När Pilatus hörde detta blev han ännu mer oroad (*rädd*).⁹ Han gick tillbaka in i palatset och frågade Jesus: ”Varifrån är du [*Vilken värld tillhör du?*]?”

Men Jesus svarade inte honom.

¹⁰ Då sade Pilatus till honom: ”Vägrar du tala med mig? Vet du inte att jag har auktoritet (*makt*) att antingen frisläppa dig eller korsfästa dig?”

¹¹ Jesus svarade: ”Du skulle inte ha någon auktoritet över mig över huvud taget, om den inte vore given från ovan. Därför är den som överlämnat mig till dig [*Judas, Kaifas, eller judarna*] skyldig till mer (*en större*) synd.”

¹² Från den stunden försökte Pilatus (*letade han gång på gång förtvivlat efter en utväg för*) att frige Jesus, men de judiska ledarna ropade: ”Friger du honom är du inte Caesars (*kejsarens*) vän! Den som gör sig själv till konung sätter sig upp mot Caesar (*kejsaren*).”

Domen

¹³ När Pilatus hörde detta tal förde han ut Jesus och satte sig ner på domarsätet, på en plats som kallades ”den stenlagda plattformen”, på hebreiska Gabbata. ¹⁴ Nu var det förberedelse inför påskhögtiden [*då påskalammet, den ettåriga baggen, undersöktes så det var felfritt och sedan slaktades, se 2 Mos 12:2*], omkring sjätte timmen. Han sade till de judiska ledarna: ”Se, här är er konung!”

[De övriga evangelierna anger fler tider och skriver hur Jesus korsfästs den tredje timmen judisk tid, klockan nio på morgonen. Tre timmar senare infaller ett mörker som varar tre timmar fram till klockan tre på eftermiddagen. Jesus hänger alltså totalt sex timmar på korset och dör vid den nionde timmen, se Mark 15:25, 33-34. Att Johannes anger att Pilatus dom ges ungefär vid sjätte timmen, omkring mitt på dagen enligt judisk tideräkning, för med sig en kronologisk problematik. Rättegången måste ju ha hållits innan Jesus hänger på korset.

En förklaring är att Johannes anger romersk tid, som började vid midnatt. I så fall skedde rättegången omkring klockan sex på morgonen. Dock verkar övriga tidsangivelser vara judisk tid, se Joh 1:39; 4:6; 4:52. Tidsangivelsen skulle också kunna syfta på ”efter sex timmars förhör” i de olika judiska och romerska instanserna som påbörjades under natten, och då är det omkring åttatiden på morgonen.

Det finns dock en enklare förklaring. Detta är

det enda klockslaget Johannes ger i kapitel 5-22. Syftet är inte att mäta tid eftersom han skriver omkring sjätte timmen, i jämförelse med helandet i Joh 4:52 som sker exakt vid sjunde timmen. Utifrån sammanhanget verkar anledningen till tidsangivelsen "sjätte timmen" snarare ha att göra med kopplingen till att det var då påskalammen började slaktas i templet. Mitt på dagen, den sjätte timmen, avslutades allt arbete och hela Jerusalem började förbereda påskmåltiden då man skulle äta påskalammet. Johannes fokuserar hela sitt evangelium på tecken och kopplingen mellan "Se, här er konung" och "Se, Guds lamm" i Joh 1:29 är slående.]

¹⁵ Men de ropade högt: "Bort med honom, bort med honom! Korsfäst honom!"

Pilatus sade till dem: "Ska jag korsfästa er Konung?"

Översteprästerarna svarade: "Vi har ingen annan kung än Caesar (*kejsaren*)."

Korsfästelsen

(Matt 27:33-44; Mark 15:24-32; Luk 23:33-43)

¹⁶ Då överlämnade han honom till dem för att bli korsfäst, och de tog Jesus med sig, ¹⁷ och han bar sitt kors på väg ut till en plats som kallades Skallen, på hebreiska Golgata [*det latinska ordet "calvaria"*]. ¹⁸ Där korsfäste de honom, och med honom två andra, en på var sida med Jesus i mitten.

¹⁹ Pilatus lät också göra en skylt (*inskription, anslag*) [*på latin "titulus", innehöll den dömdes*

namn och vilket brott han begått] och satte den på korset. På den stod det skrivet:

[Detta är] Jesus från Nasaret, judarnas konung.

[De fyra evangelieförfattarna nämner alla att det stod "judarnas konung" på skylten. De väljer dock att ta med olika delar av de inledande orden. Detta är ingen motsägelse, i stället ger de tillsammans den fulla bilden. Troligtvis hade skylten följande text: "Detta är Jesus från Nasaret judarnas konung", vilket är summan av Matt 27:37, Mark 15:26 och Luk 23:38. Skylten nämner alltså Jesu namn och även hans brott – judarnas konung.]

²⁰ Många av de judiska invånarna i Jerusalem läste skylten, för platsen där Jesus korsfästes var nära staden, och den var skriven på hebreiska [*judarnas och landets officiella språk*], latin [*Romarrikets officiella språk*] och grekiska [*det gemensamma språket inom hela romerska riket*].

²¹ Då sade judarnas överstepräster till Pilatus: "Skriv inte judarnas Konung. Skriv i stället: Den här mannen sade att han var judarnas konung."

²² Pilatus svarade: "Vad jag har skrivit, det har jag skrivit."

[Pilatus visste att de judiska ledarna hade manipulerat honom, se Joh 19:12. Han visste också

att det var anspråket att vara Guds Son som var orsaken till deras ilska. Johannes ger sju ord från den grekiska texten i vers 19. Översatt på latin blir det "Iesus Nazareus Rex Iudaeorum". Begynnelsebokstäverna i orden blir INRI, vilket ofta syns på krucifix och tavlor. Även på hebreiska blir det fyra ord. Det är naturligt att ordet "och", hebreiska "We", binder ihop titeln och brottet. Då blir texten "Yeshua Hanotsri Wemelek Hayehudim". Begynnelsebokstäverna bildar alltså tetragrammet – JHWH, som är Guds personliga namn. Det kan ge ytterligare en förklaring till varför ledarna var så upprörda och ville ändra texten.]

Soldaterna delar Jesu kläder

²³ När soldaterna hade korsfäst Jesus, tog de hans kläder [*ytter- och innerplagg*] och delade dem i fyra delar, en del för varje soldat. De tog också hans tunika (*långt skjortliknande underklädesplagg*). Den hade inga sömmar utan var vävd i ett stycke uppifrån och ner.

[Här används två olika grekiska ord för kläder. Det första ordet är "himation" och är det vanliga generella ordet för kläder. Det andra är "chiton" och beskriver tunikan som var ett underplagg. Pluralformen av "himation" innefattar både tunikan och manteln som var ytterplagget och i detta fall även sandaler, bälte och kanske en sjal för huvudet. Tunikan fångade soldaternas uppmärksamhet eftersom den var vävd i ett stycke. I normala fall var den sydd, men detta

var den mer exklusiva sorten som var vävd i ett stycke.]

²⁴ Så de sade till varandra: "Låt oss inte dela den utan kasta lott om vem som får den." Detta skedde för att Skriften skulle fullbordas: "De delade mina kläder mellan sig, och kastade lott om min klädnad." [*En profetia från Ps 22:19.*] Så soldaterna gjorde detta.

Jesu omsorg in i det sista

²⁵ Vid Jesu kors stod [*följande kvinnor*]: hans mor [*Maria*], hans mors syster [*troligtvis Salome, Sebedeus fru, Jakob och Johannes mor*], Maria, Klopas fru, och Maria från Magdala. ²⁶ När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade [*Johannes*], sade han till sin mor: "Kära kvinna, se [*här är*] din son." ²⁷ Sedan sade han till lärjungen: "Se, [*här är*] din mor." Från den stunden tog lärjungen henne in till sitt hem. [*Johannes tog hand om och försörjde Jesu mor.*]

Det är fullbordat

(Matt 27:48-50; Mark 15:36-37; Luk 23:36)

²⁸ Jesus visste nu att allt var fullbordat, och sade för att uppfylla Skrifterna: "Jag är törstig." [*Ps 22:16 och Ps 69:22.*] ²⁹ Ett kärl fullt med ättikvin stod där [*ett billigt surt vin som antagligen tillhörde soldaterna som korsfäst Jesus*], och de fäste en svamp indränkt i ättikvin runt en isopstjälk [*ca 0,5 m lång stjälk*] och förde den till hans mun. [*Ett knippe av isop användes när påsklammets blod ströks på dörrposten, se 2 Mos 12:22.*] ³⁰ När Jesus hade tagit emot

vinet, sade han: ”Det är fullbordat (*priset är helt och fullt betalt, för att aldrig mer behöva betalas!*)” Han böjde ner huvudet och gav upp (*överlämnade*) sin ande.

[Dödsorsaken vid korsfästning är kvävning. Kroppen hamnar i ett sådant läge att offret ständigt måste pressa sig upp för att hämta luft vilket leder till utmattning och kvävning.]

³¹ Eftersom det var förberedelsedag, och för att förhindra att kropparna skulle hänga på korsen på sabbaten, för det var en stor sabbatsdag (*högsabbat*) [*vilket den första dagen i det osyrade brödets högtid är, se 3 Mos 23:7*], beordrade de judiska ledarna Pilatus att benen skulle krossas [*för att påskynda deras död*] så att de kunde ta bort kropparna. ³² Soldaterna kom och krossade benen på den förste och sedan den andre som var korsfäst med honom. ³³ När de kom till Jesus och såg att han redan var död, krossade de inte hans ben, ³⁴ men en av soldaterna stack in ett spjut i hans sida, och genast kom (*strömmade*) blod och vatten ut.

[Den tortyr som Jesus utsatts för med prygling och sedan själva korsfästelsen måste lett till stora blodförluster. Rent medicinskt gör den låga blodvolymen att offret drabbas av hypovolemisk chock. Det innebär att hjärtat skenar för att pumpa blod som inte finns. Eftersom kroppen behöver vätska för att ersätta blodförlusten, är också törst ett av symptomen, vilket Johannes

noterar; se vers 28. Lungsäcken fylls också med vatten. I kroppen finns annars knappast vatten i fri form. När soldaten stack sitt spjut i Jesu sida kom troligtvis först lite vatten ut följt av en större mängd blod. Ordföljden i grekiskan behöver inte ange ordningsföljd. Att blod nämns först kan ange att det var mest blod, vilket stämmer rent medicinskt.]

³⁵ Den som har sett (*erfarit, varit med som ögonvittne*) ger sitt bevis (*vittnesbörd*) för att ni också ska kunna välja att tro. [*Johannes själv var med och såg korsfästelsen.*] Hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning. ³⁶ Detta skedde för att Skriften skulle fullbordas:

”Inget av hans ben skulle brytas.” [*2 Mos 12:46*]

³⁷ På ett annat skriftställe står det också:

”De ska se på honom som de har genomborrat.” [*Sak 12:10*]

Jesu begravning

(Matt 27:57-61; Mark 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Efter detta frågade Josef från Arimatea Pilatus om lov att få ta ner Jesu kropp. Josef var en Jesu lärjunge, fast i hemlighet av rädsla för de judiska ledarna. Pilatus tillät det. Då gick han och tog ner Jesu kropp. ³⁹ Nikodemus, som hade kommit till Jesus på natten, följde också med honom dit med en blandning av myrra och aloe, drygt trettio kilo. [*Ordagrant hundra romerska*

”litra”, där en ”litra” motsvarade 325 gram. En väldig mängd, tillräckligt mycket för en kunglig begravning, se 2 Krön 16:14. Johannes gör det tydligt att Jesus verkligen var en kung.] ⁴⁰ Sedan tog de Jesu kropp och lindade in den i linnedukar med de välluktande kryddorna, så som judarna brukar förbereda en kropp för begravning.

⁴¹ Nu fanns det en trädgård intill den plats där han hade blivit korsfäst, och i trädgården fanns en ny grav (*större grav byggd som ett monument, en minnesplats*), där ännu ingen hade blivit lagd. ⁴² Där lade de Jesus, eftersom det var judarnas förberedelsedag och graven låg nära. [*Sabbaten började klockan sex på fredagskvällen, och då fick inget arbete utföras, så de hade inte mycket tid på sig att förbereda kroppen och begrava den.*]

20

Uppståndelsen

Den tomma graven

(Matt 28:1-8; Mark 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Tidigt (mellan klockan tre och sex på morgonen) den första veckodagen [*söndag morgon*], medan det ännu var mörkt, kom Maria från Magdala till graven och fick se att stenen hade blivit bortlyft från [*öppningen på*] graven. ² Då sprang hon därifrån till Simon Petrus och den andre lärjungen, den som Jesus höll av (*hade ett starkt vänskapsband med*), och sade till dem: ”De har tagit bort Herren från graven, och vi vet inte var de har lagt honom.”

³ Petrus och den andre lärjungen gick ut och begav sig mot graven. ⁴ De sprang tillsammans, men den andre lärjungen [*Johannes*] sprang fortare än Petrus och kom fram till graven först. ⁵ Han böjde sig ner och såg linnedukarna ligga där, men han gick inte in. [*Öppningen på denna typ av klippgrav var ofta inte högre än 1 m.*] ⁶ Sedan, efter honom, kom Petrus, och han gick in i graven och såg (*granskade noga*) linnedukarna som låg där. ⁷ Gravduken som hade täckt [*lindats runt*] hans huvud låg inte med de andra linnedukarna, utan var ihoprullad på ett ställe för sig. ⁸ Då gick den andre lärjungen [*Johannes*], han som hade kommit till graven först, också in, och han såg (*blev överbevisad*) och trodde. ⁹ För ännu hade de inte förstått (*fått en klar förståelse av*) Skriftens ord att han måste uppstå från de döda.

Jesus uppenbarar sig för Maria
(*Matt 28:9-10; Mark 16:9-11*)

¹⁰ Sedan gick lärjungarna tillbaka hem, ¹¹ men Maria stod kvar och grät (*upprepade gånger ljudligt*) utanför graven. Medan hon grät böjde hon sig ner mot graven. ¹² Då fick hon se (*studerar hon noggrant*) två änglar i vitt sitta där Jesu kropp varit, en vid huvudet och en vid fötterna. ¹³ De sade till henne: "Kära kvinna, varför gråter du?"

Hon sade till dem: "Därför att de lyft undan min Herre, och jag vet inte var de har lagt honom." ¹⁴ När hon sagt detta vände hon sig om

och såg (*studerade noga*) Jesus stå där, men hon visste inte (*kände inte igen*) att det var Jesus.

¹⁵ Jesus sade till henne: ”Kära kvinna, varför gråter du? Vem söker du?”

Då hon trodde det var trädgårdsmästaren svarade hon honom: ”Herre, om det är du som burit bort honom, säg mig var du lagt honom så jag kan hämta honom.”

¹⁶ Jesus sade till henne: ”Maria.”

Då vände hon sig om och sade till honom på hebreiska (*arameiska*): ”Rabbouni!” Det betyder lärare.

[Johannes fångar korta men djupa samtalen på två ord. Jesus kallar henne vid namn. För Jesus var hon Miriam, vilket är det ursprungliga hebreiska namnet vars grekiska och latinska form är Maria. För Maria var han ”Rabbouni”. Lukas översätter ordet till lärare, det är korrekt men samtidigt bär det arameiska ordet en djupare vördnad och har betydelsen ”min älskade Mästare” och är en förstärkning av den vanligare titeln ”Rabbi”.]

¹⁷ Jesus sade till henne: ”Håll inte fast vid mig [*konkret fysiskt, eller bildligt ”vid gamla mönster”*], jag har inte ännu stigit upp till min Fader. Gå till mina bröder och berätta att jag stiger upp till min Fader och er Fader, till min Gud och er Gud.”

[Alternativ översättning är ”Rör mig inte”, men det skulle i så fall gå emot hans andra uttalande att faktiskt röra vid honom, se Luk 24:39; Joh

20:27; Matt 28:9. Uttalandet har troligare att göra med ett nytt sätt att relatera till Jesus, inte längre fysiskt utan andligt, se Joh 20:29.]

¹⁸ Maria från Magdala gick då och berättade för lärjungarna att hon sett (*erfarit, med egna ögon sett*) Herren, och att han sagt detta till henne.

Jesus uppenbarar sig för lärjungarna

(Matt 28:16-20; Mark 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ [*Nyheten om Jesu uppståndelse hade redan nått de judiska ledarna i Jerusalem, se Matt 28:11. Det är kväll och lärjungarna är troligen samlade i samma övre rum som de firat den sista måltiden i. Emmausvandrarna har nyss kommit och berättat hur de mött Jesus, se Luk 24:36.]*

På kvällen samma dag, den första veckodagen [*söndagen då Jesus uppstått*], var lärjungarna tillsammans bakom stängda dörrar av rädsla för judarna. Då kom Jesus och stod mitt bland dem och sade: ”Frid vare med er!” [*Den vanliga judiska hälsningsfrasen. Nu då Jesus just har uppstått får den frasen en djupare innebörd, nämligen att ta emot försoningens välsignelser.*]

²⁰ När han sagt detta visade han dem sina händer (*handleder*) och sin sida. När lärjungarna såg (*fick en klar förståelse av*) Herren jublade de (*var de glada, upprymda av glädje*).

²¹ Igen sade Jesus till dem: ”Frid (*harmoni, fred*) vare med er! På samma sätt som Fadern

har sänt mig (*på ett uppdrag som jag fortfarande är ansvarig inför*), så sänder jag också er.”²² När han sagt detta andades han på dem och sade:

”Ta emot den helige Ande.

[På samma sätt som Gud blåste in sin ande i sin skapelse, se 1 Mos 2:7, gör han det på nytt med sin nya skapelse.]

²³ Om ni väljer att förlåta någon hans synder [*löser honom från hans synd, utför Guds uppdrag, berättar att Jesus kan förlåta*], så är de redan förlåtna.

[Verbformen indikerar att synderna är lösta i dåtid med ett nuvarande resultat att de nu är förlåtna.]

Om ni binder (*håller fast*) någon [*genom att inte förlåta hans synder*], så är han bunden. *[Verbformen indikerar att synderna har bundits i dåtid med ett nuvarande resultat att de binder.]*”

Jesus uppenbarar sig för Tomas

²⁴ Tomas, en av de tolv, han som kallades tvillingen (*grekiska "Didymus", arameiska "Taama"*), var inte med dem när Jesus kom. ²⁵ Så de andra lärjungarna sade till honom: ”Vi har sett (*upplevt, erfårit*) Herren.”

Han svarade dem: ”Om jag inte får se hålen efter spikarna i hans händer (*handleder*), och får

sticka ner mitt finger i spikhålen, och föra in min hand i hans sida kan jag aldrig tro.”

[Det grekiska ordet "cheir" används både om hand och handled, se Apg 12:7 där bojorna föll från Petrus handleder. På arameiska är Tomas "Tauma" och ordet för tvilling "Taama", vilket blir en ordlek: "Tauma kallades Taama." Tomas har oförtjänt fått titeln "Tomas tvivlaren", en fras Bibeln aldrig använder. Tomas vill bara se samma sak som de andra lärjungarna såg, se Joh 20:20. Tomas är en realist som ställer frågor, se Joh 11:16; 14:5.]

²⁶ Åtta dagar senare [*hebreiskt uttryck för en vecka, dvs. nästa söndag*] var hans lärjungar samlade där inne igen [*i det övre rummet i Jerusalem, se vers 19*], och Tomas var med dem. Trots att dörrarna var låsta, stod då Jesus plötsligt mitt ibland dem och sade: "Frid vare med er."

²⁷ Sedan sade han till Tomas: "Räck hit ditt finger, se (*undersök, få en klar förståelse av*) mina [*genomborrade*] händer (*handleder*), och räck ut din hand och för in den i min sida. Sätt stopp för din otro, och börja tro (*bli full av tro*)!"

²⁸ Tomas svarade och sade till honom: "Min Herre och min Gud!"

²⁹ Jesus sade till honom: "Du tror eftersom du sett (*upplevt, erfarit*) mig. Saliga (*lyckliga, välsignade, avundsvärda*) är de som inte ser [*inte sett mig med sina fysiska ögon*] men ändå tror [*har trott och tror på mig*]."

Syftet med evangeliet och slutsats

³⁰ Jesus gjorde många fler tecken (*mirakel som bekräftar Guds karaktär*), i lärjungarnas närvaro, som inte är uppskrivna i denna bok.

³¹ Men dessa [*sju tecken i den här boken*] har skrivits ned för att ni ska kunna välja att tro att Jesus är den Smorde (*Messias, Kristus*), Guds Son, och genom att tro (*lita, luta sig emot honom*) väljer ni att ha liv i hans namn.

[Jesus gjorde många tecken och under. Världen skulle inte rymma alla de böcker som skulle behöva skrivas om Johannes skulle teckna ned allt, se Joh 21:24-25. Det grekiska ordet för tecken "semeion" fokuserar mer på symboliken bakom undret än själva undret i sig. De sju "tecken" som finns i detta evangelium är noggrant utvalda för att visa på att Jesus verkligen är Gud.

- *Vinundret, se Joh 2:1-11.*

- *Helandet av kungens tjänares son, se Joh 4:46-54.*

- *Helandet av den lame vid Betesdadammen, se Joh 5:1-18.*

- *Matundret för 5 000, se Joh 6:5-14.*

- *Jesus går på vattnet, se Joh 6:16-24.*

- *Helandet av den blindfödde mannen, se Joh 9:1-7.*

- *Uppväckandet av Lasarus, se Joh 11:1-45.*

]

21

EPILOG (21:1-25)

Jesus uppenbarar sig för lärjungarna vid Galileiska sjön

¹ Sedan visade sig Jesus igen vid Tiberiassjön [som även kallas Galileiska sjön, se Joh 6:1]. Det gick till så här:

² Följande [sju] personer var samlade tillsammans:

Simon Petrus,
Tomas, som kallades tvillingen (*Didymus*),
Natanael, från Kana i Galileen,
Sebedeus söner [*Jakob och Johannes*]
och två andra av Jesu lärjungar.

[De två andra lärjungarna som inte namnges kan ha varit Andreas och Filippus. De nämns tillsammans i Joh 6:7-8 och Joh 12:22.]

³ Simon Petrus sade till dem: ”Jag ger mig ut och fiskar.”

De svarade: ”Vi följer med dig.” Så de gick ut och steg i ett skepp, men den natten fångade de ingenting. ⁴ Tidigt på morgonen stod Jesus vid strandkanten, men lärjungarna förstod inte att det var Jesus.

⁵ Så Jesus sade till dem: ”Pojkar (*små barn, fortfarande under föräldrarnas uppsikt och behov av träning*), har ni ingen fisk?” De svarade: ”Nej.”

⁶ Han sade till dem: ”Kasta ut nätet på högra sidan om båten så ska ni få.” De kastade ut nätet och fick en så stor mängd fiskar att de inte kunde (*var inte starka nog att själva*) dra upp nätet.

⁷ Den lärjunge som Jesus osjälviskt älskade [*syftar på Johannes*] sade till Petrus: ”Det är Herren!” När Petrus hörde detta knöt han om sig ytterrocken (*överklädnaden, en fiskares kappa*), för han hade inget på sig under den [*han knöt troligen fast rocken i midjan för att lättare kunna röra sig i vattnet*] och kastade sig i sjön [*och vadade springande mot land*]. ⁸ De andra lärjungarna kom med den lilla båten (*en mindre roddbåt*) med fångsten på släp. De var inte långt från land, bara ungefär 90 meter (*200 alnar*). [*Två olika ord för båt används i vers 3 och 8. Kan syfta på samma båt, men också att de bytte från den större båten till en mindre roddbåt för att ta sig i land.*] ⁹ När de steg i land fick de se en koleld med fisk som låg ovanpå [*och grillades*], och bröd.

[Ordet för koleld används bara en gång till i hela Bibeln och det är för kolelden på översteprästens gård, där Petrus värmde sig när han förnekade Jesus tre gånger, se Joh 18:18. Att Johannes använder samma ord stärker kopplingen till Petrus upprättelse och hur han får bekänna sin kärlek till Jesus tre gånger.]

¹⁰ Jesus sade till dem: ”Ta med några av de småfiskar ni fångat.” ¹¹ Då steg Simon Petrus i båten och drog upp nätet på land, och det var fullt av stora fiskar, 153 stycken. Trots att det var så många hade nätet inte gått sönder.

[Två olika ord för fisk används i vers 10 och 11. Stora fiskar är grekiska "ichthys" med förstärkningen "mega" för att beskriva att de är extra stora. Småfiskar är grekiska "opsarion" som beskriver en mindre fisk, se också vers 9 och 13. Tidigare användes också samma ord om de två småfiskarna vid matundret med 5 000, se Joh 6:9. Lärjungarna uppmanas ta med några av dessa nyfångade småfiskar till kolelden. Genom tiderna har många olika symboliska tolkningar gjorts på talet 153. Jerome, en av kyrkofäderna, antog att det var antal språk i världen. Andra förslag är att det handlar om antal folkslag i världen eller fiskarter som då fanns i Gennesarets sjö. Bibeltexten ger ingen förklaring, men poängen verkar vara att visa att det var en ovanligt stor fångst och att nätet trots detta inte hade brustit. Johannes, som var med, kanske var den som räknade fisken, tar med antalet i sin ögonvittnesskildring av händelsen. Han nämner även antalet stenkrukor i Kana, se Joh 2:6.]

¹² Jesus sade till dem: "Kom och ät frukost!" Ingen av lärjungarna vågade fråga honom vem han var, för de förstod att det var Herren. ¹³ Jesus gick fram till dem och gav dem av brödet och fisken [*grekiska "opsarion"*]. ¹⁴ Detta var nu tredje gången som Jesus uppenbarade sig för lärjungarna efter att han uppstått från de döda.

[Petrus är tillbaka vid samma sjö där han ungefär

tre år tidigare fick kallelsen att lämna allt och följa Jesus. Enligt traditionen sker det också på samma plats, vid stranden utanför fiskebyn Tagba strax söder om Kapernaum. Då som nu hade han fiskat en hel natt utan att ha fått något, men på Jesu ord lagt ut näten och fått en mirakulöst stor fångst, se Luk 5:4-11. Det verkar som om Petrus efter Jesu död gett upp kallelsen och gått tillbaka till sitt tidigare yrke som fiskare. Jesu godhet är tydlig då han trots detta välsignar dem med en stor fiskfångst, se vers 11. Det verkar vara en tyst och spänd stämning under måltiden. Ingen vågade fråga honom vem han var, se vers 12. Det är också först efter att de ätit som Jesus inleder samtalet, se vers 15.]

Första frågan - Simon, älskar du mig?

¹⁵ *[Jesus vill upprätta Petrus att bli den ledare och klippa för församlingen som han var kallad till att vara. Två olika grekiska ord för älskar används i dialogen mellan Jesus och Petrus i vers 15, 16 och 17. Jesus börjar med att använda ordet "agape" – som står för den högsta formen av osjälvisk, utgivande kärlek, medan Petrus svarar med "fileo" – som mer beskriver en vänskapsrelation. Dessa ord kan användas synonymt i grekiskan. Kan ordvalet i en grekisk text ha någon betydelse i ett samtal som troligtvis skedde på arameiska? Det som talar för att nyanserna ändå spelar roll är att Johannes, som var med där vid elden, även tar med en annan skillnad. Petrus replik "du vet allt" ändras till det mer personliga "du känner allt" i hans tredje svar.*

Grekiska "ginosko" används i stället för "oidas". Huvudpoängen är dock att Petrus tre gånger får bekänna Jesus som han förnekat tre gånger, se Joh 13:38; 18:25-27.]

När de ätit sade Jesus till Simon Petrus:

"Simon, Johannes son, älskar du mig (med högsta formen av självuppoffrande, utgivande kärlek) mer än dessa?"

[Det måste ha smärtat Petrus att Jesus nu tilltalar honom "Simon", det namn han hade innan han blev en lärjunge. Även tillägget "Johannes son" pekar på hans liv före kallelsen. Det var ju Jesus som hade gett honom namnet Petrus, se Mark 3:16; Matt 16:18.

"Dessa" kan syfta på fiskarna och fiskaryrket som Petrus gått tillbaka till, eller de andra lärjungarna. Petrus hade tidigare jämfört sig med dem och sagt att han inte skulle svika Jesus även om de andra gjorde det, se Matt 26:33. Oavsett vad "dessa" syftar på så ställs Simon inför ett val att välja Jesus över allt annat.]

Han svarade honom:

"Ja, Herre, du vet att jag håller av (har ett starkt vänskapsband med) dig."

Jesus sade till honom:

"Fortsätt föda (ge mat åt) mina lamm!"

Andra frågan - Simon, älskar du mig?

¹⁶ Jesus frågade honom en andra gång:

”Simon, Johannes son, älskar du mig (*med högsta formen av självuppoffrande, utgivande kärlek*)?”

[Jesus använder ”älskar” ännu en gång, kanske för att ge Simon ännu en chans att säga ”Ja, jag älskar dig”?]

Han svarade honom:

”Ja, Herre, du vet att jag håller av (*har ett starkt vänskapsband med*) dig.”

Jesus sade till honom:

”Fortsätt vara en herde för (*ta hand om, vakta*) mina får!”

[Petrus svarar på samma sätt igen att han håller av Jesus. I vers 15 svarade Jesus att Petrus skulle ”föda lamm”, nu befordras Petrus att vara en herde och ta hand om vuxna får.]

Tredje frågan - Simon, håller du av mig?

¹⁷ Jesus frågade honom en tredje gång:

”Simon, Johannes son, håller du av (*har ett starkt vänskapsband med*) mig?”

[Den tredje gången väljer Jesus det svagare uttrycket ”håller du av mig”. Jesus går ner på Petrus nivå och möter honom där. Frågan som Jesus verkar ställa är: ”Håller du åtminstone av mig?”]

Petrus blev bedrövad (*ledsen och sårad*) för att han frågade honom en tredje gång, ”håller du av mig?”

Han svarade honom:

”Herre, du känner till allting, du vet att jag håller av (*har ett starkt vänskapsband med*) dig.”
Jesus sade till honom:

”Fortsätt föda (*ge mat åt*) mina får!”

[Petrus har helt kapitulerat och säger att Jesus känner till allting, hans misslyckanden men också hans längtan att bli upprättad. På nytt uppmanas Petrus att föda vuxna får. När Jesus förutsade Petrus förnekelse, se Luk 22:31-32, lovade Jesus att be för Petrus att han skulle behålla tron. Han sade också att efter Petrus upprättelse skulle han styrka de troende. I detta kapitel liknar Jesus det kristna uppdraget vid både fiske och fårskötsel. Lärjungarna blev kallade att gå ut i hela världen och vara människofiskare, se Matt 4:18-20; Matt 28:19. Fiskfångsten blev en påminnelse om den fångst som väntar. I samtalet med Petrus handlar det om den andra delen i missionsbefallningen; att ”lära” de troende att hålla buden, se Matt 28:20. I Guds församling finns både lamm och får som behöver herdor som beskyddar och ger andlig mat. I dessa tre frågor från Jesus blir det också tydligt att motivet för kristet ledarskap måste vara kärleken till honom, Jesus.]

Jesus talar om Petrus död

18 *[Jesus fortsätter att tala till Petrus:]* ”Med all säkerhet (*amen, amen*) säger jag dig: När du var ung spände du själv bältet om dig och gick vart du ville. Men när du blir gammal ska du sträcka ut dina händer och någon annan ska späna bältet om dig (*binda dig*) och föra dig dit du inte vill gå.” 19 Han sade detta för att indikera vilken typ av död Petrus skulle förhärlika (*göra Guds namn stort, ära*) Gud med.

[Enligt traditionen dog Petrus martyrdöden i Rom under kejsar Neros förföljelse på 60-talet e.Kr. Det äldsta omnämmandet finns i ett brev från biskop Clemens av Rom till församlingen i Korint omkring år 95. I flera nedtecknade berättelser från 100-talet finns uppgiften att Petrus korsfästes upp och ner, eftersom han ansåg sig ovärdig att dö på samma sätt som sin Herre.]

Sedan sade han till honom: ”Följ mig!” *[Jesus börjar gå i väg längs med stranden, och Petrus går med honom.]*

Petrus och Johannes

20 Petrus vände sig om och såg att den lärjunge som Jesus höll av (*hade ett starkt vänskapsband med*) *[Johannes]* följde med. Det var samma lärjunge som lutat sig mot Jesu bröstorg och frågat: ”Herre, vem är det som ska förråda dig?”

21 Då Petrus såg honom sade han till Jesus: ”Herre, vad kommer att hända med honom?”

²² Jesus svarade honom: ”Om jag vill att han ska vara kvar tills jag kommer, vad rör det dig (*det är inte din sak att veta*)? Följ du mig!”

²³ Därför spred sig ett rykte bland bröderna att den lärjungen inte skulle dö. Men Jesus hade inte sagt till Petrus att lärjungen inte skulle dö utan: ”Om jag vill att han ska bli kvar tills jag kommer, vad rör det dig?”

Slutord

²⁴ Det är den lärjungen [*Johannes själv som skriver detta brev*] som vittnar (*lägger fram fakta och bevis*) om allt detta och har skrivit ner det, och vi vet att hans vittnesbörd är sant.

[Johannes identifierar sig själv här. ”Vi” kan syfta på de äldste i församlingen i Efesos där Johannes var den sista delen av sitt liv.]

²⁵ Nu finns det också många andra saker som Jesus gjorde. Om allt skulle bli nedskrivet [*i detalj*] tror jag inte ens hela världen skulle kunna rymma alla de böcker som då skulle behöva skrivas.

[Johannes fokuserar bara på några få händelser från Jesu liv. Allra sist kommer kanske just därför en reflektion som vill påminna om att det finns mer att hämta i de andra evangelierna. Trots dessa fyra redogörelser, har bara en bråkdel av allt som Jesus gjorde blivit nedtecknat. Evangelieförfattarna beskriver bara drygt sextio enskilda dagar under Jesu offentliga tjänst. Dock kan vi vara trygga att allt som är nödvändigt

att veta för att få den gemenskap med Jesus som öppnar vägen till Fadern finns nedtecknat.]

clix

**Svenska Kärnbibeln - en expanderad
översättning**
**Swedish: Svenska Kärnbibeln - en expanderad
översättning (New Testament)**

copyright © 2017-2020 Svenska Kärnbibeln

Language: Swedish

Contributor: Svenska Kärnbibeln

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-02-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

c5cfac14-0500-50d4-bd1a-4691a8b8b3b6